

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
ÖZEL HUKUK BİLİM DALI

MİRASIN REDDİ VE SONUÇLARI

BÜŞRA KOÇYİĞİT

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN:
DR. ÖĞR. ÜYESİ BANU BİLGE SARIHAN

KONYA-2024

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Büşra KOÇYİĞİT		
	Numarası	20813211012		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Özel Hukuk Ana Bilim Dalı / Özel Hukuk Bilim Dalı		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans	X	
		Doktora		
	Tezin Adı	MİRASIN REDDİ VE SONUÇLARI		

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Büşra KOÇYİĞİT

ÖZET

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun ölümüne bağlı tasarruflar bölümünün ikinci kısmı olan mirasın geçmesi kısmının ikinci bölümü olan mirasın geçmesinin sonuçları başlığı altında tez konumuz olan mirasın reddine ilişkin hükümler düzenleme altına alınmıştır. Bu hükümler uyarınca mirasın reddinin çeşitleri, kimlerin mirası reddedebileceği, mirasın reddi için nereye ne kadar süre içerisinde başvurulması gerektiği, mirasın reddinin iptali halleri, mirasın reddedilmesinin sonuçları, mirasın reddedilmesi halinde alacaklıların durumları ve dava hakları düzenlenmiş bulunmaktadır. Mirasın reddedilebilmesi için iki çeşit olup bunlardan biri hükmen ret diğeri ise gerçek rettir. Hükmen ret için miras bırakanın borca batık olarak vefat edip etmediğinin değerlendirilmesi gerekir. Gerçek ret halinde ise mirasçılarının herhangi bir neden öne sürmelerine gerek yoktur. Ancak mirasın reddinin birtakım koşullar altında yapılması gerekmektedir. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nda düzenlenen mirasın reddi hükümlerinin her somut olaya göre ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiğinden sıklıkla Yargıtay içtihatlarına gerek duyulmaktadır. Tez çalışmamızın ilk bölümünde mirasın reddi hakkında genel bilgiler verilmiş, ardından gerçek reddin hangi koşullarda kimler tarafından nasıl kullanılabileceği, ret beyanının geri alınmasının ya da iptalinin mümkün olup olmadığı, ret hakkının düşeceği haller ile hükmen reddin gerçekleşebilmesi için aranan koşullar ve sonuçlar güncel mevzuat ve içtihatlar eşliğinde incelenmiştir. Tezimizin ikinci bölümünde mirasın reddedilmesinin tasarruf oranına ve yükümlülöklere etkisi, mirasın kimler tarafından nasıl reddedildiğinde hangi sonuçların meydana geleceği, vasiyet alacaklısının vasiyeti reddi ve devletin mirasçılık sıfatı güncel mevzuat ve içtihatlar ışığında incelenmiştir. Tezimizin üçüncü bölümde ise mirasın reddi halinde mirasçılarının ve miras bırakanın alacaklıların hakları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler:

Miras, Mirasçı, Mirasın Reddi, Gerçek Ret, Hükmen Ret

Öğrencinin	Adı Soyadı	Büşra KOÇYİĞİT
	Numarası	20813211012
	Ana Bilim / Bilim Dalı	Özel Hukuk / Özel Hukuk
	Programı	Tezli Yüksek Lisans
	Danışmanı	Dr. Öğr. Üyesi Banu Bilge SARIHAN
	Tez Adı	Mirasın Reddi ve Sonuçları

ABSTRACT

The provisions regarding the rejection of the inheritance, which is our thesis topic, are regulated under the title of the second part of the transfer of inheritance, which is the second part of the testamentary dispositions section of the Turkish Civil Code No. 4721. There are two types of rejection of inheritance: one is by default and the other is real rejection. For default rejection, the testator must die in debt. In case of actual rejection, the heirs do not need to give any reason. However, rejection of inheritance must be made under certain conditions. In the first part of the thesis, general information about the rejection of inheritance is given, then the conditions under which real rejection can be used and how, by whom, the withdrawal or cancellation of the rejection declaration, the situations in which the right of rejection will be waived, the conditions and consequences sought in the default rejection are examined in the light of current legislation and case law. In the second part of our thesis, the impact of the rejection of the inheritance on the savings rate and liabilities, the consequences of the rejection of the inheritance by whom and how, the rejection of the will by the creditor of the will and the inheritance of the state are examined in the light of current legislation and case law. In the third chapter of our thesis, the rights of the heirs and the testator's creditors in case of rejection of the inheritance are examined.

Keywords:

Heritage, Inheritor, Denial of Inheritance, Real Refusal, Judgmental Rejection

Author' s	Name and Surname	Büşra KOÇYİĞİT
	Student Number	20813211012
	Department	Özel Hukuk / Özel Hukuk
	Study Programme	Master's Degree (M.A.)
	Supervisor	Dr. Öğr. Üyesi Banu Bilge SARIHAN
	Title of the Thesis/Dissertation	Denial of Inheritance and Its Consequences

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK SAYFASI	İİ
ÖZET	İİİ
ABSTRACT.....	İV
İÇİNDEKİLER	V
KISALTMALAR.....	İX
ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR.....	X
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

MİRASIN TEMEL KAVRAMLARI, MİRASIN REDDİ, REDDİN ÇEŞİTLERİ VE RET HAKKININ DÜŞMESİ HALLERİ

I.	TÜRK HUKUKUNDA MİRASIN TEMEL KAVRAMLARI.....	4
A.	Ölüm	4
B.	Miras	7
C.	Miras Bırakan	8
D.	Mirasçı	8
E.	Saklı Pay	11
F.	Ölüme Bağlı Tasarruf	12
G.	Vasiyet Alacaklısı	13
II.	GENEL OLARAK MİRASIN REDDİ.....	13
A.	Mirasın Reddi Kavramı	13
B.	Kısmi Ret	18
C.	Ret Hakkının Kullanılmasında Ehliyet Hususu	19
1.	Tam Ehliyetlilerin Mirası Reddi	20
2.	Tam Ehliyetsizlerin Mirası Reddi	21
3.	Sınırlı Ehliyetsizlerin Mirası Reddi	22
4.	Sınırlı Ehliyetlilerin Mirası Reddi.....	24
5.	Ret Hakkının Temsilci Aracılığıyla Kullanılması.....	26
III.	MİRASI REDDİN ÇEŞİTLERİ	29
A.	Gerçek Ret	29
1.	Ret Beyanının Şekli ve Özellikleri.....	31

a.	Ret Beyanının Herhangi Bir Şekle Tabi Olmaması	31
b.	Ret Beyanının Kayıtsız ve Şartsız Olması.....	32
2.	Ret Hakkının Kullanılmasında Süreler	33
a.	Ret Süresinin Başlangıcı.....	34
(1)	Yasal Mirasçılar Açısından	35
(2)	Atanmış Mirasçılar Açısından	36
(3)	Koruma Önlemi Olarak Terekenin Deftere Geçirildiği Hallerde.....	38
(4)	Ret Hakkının Sonra Gelen Mirasçılara Geçmesi Hallerinde.....	39
(5)	Resmi Defter Tutulması Halinde.....	41
b.	Ret Süresinin Uzatılması ya da Yeni Bir Ret Süresi Verilmesi	42
3.	Mirasın Gerçek Reddi Davasının Tarafları	42
4.	Mirasın Gerçek Reddinde Görevli ve Yetkili Mahkeme	44
5.	Ret Beyanının Geri Alınması ve Ret Beyanının İptali.....	47
B.	Hükmen Ret	50
1.	Hükmen Reddin Şartları.....	53
a.	Miras Bırakanın Ödemeden Aczinin Açıkça Belli Olması	53
b.	Miras Bırakanın Ödemeden Aczinin Resmen Tespit Edilmiş Olması.....	54
2.	Hükmen Ret Davasının Tarafları	54
3.	Hükmen Rette Görevli ve Yetkili Mahkeme	55
IV.	MİRASI RET HAKKININ DÜŞMESİ HALLERİ.....	58
A.	Sürenin Dolması Nedeniyle Ret Hakkının Düşmesi.....	58
B.	Feragat Sebebiyle Ret Hakkının Düşmesi	59
C.	Mirasçının Tereke İşlerine Karışmış Olması Nedeniyle Ret Hakkının Düşmesi.....	60
D.	Mirasçının Terekeye Ait Bir Malı Gizlemesi ya da Böyle Bir Malı Kendisine Mal Etmiş Olması Nedeniyle Ret Hakkının Düşmesi	64

İKİNCİ BÖLÜM

MİRASIN REDDİNİN ETKİSİ VE SONUÇLARI

I.	MİRASIN REDDİNİN YÜKÜMLÜLÜKLERE VE TASARRUF ORANINA ETKİSİ.....	66
A.	Serbest Tasarruf Oranına Etkisi	66
B.	Denkleştirme Yükümlülüğüne Etkisi.....	68

C.	Tenkis Yükümlülüğüne Etkisi	69
II.	MİRASIN REDDİNİN HUKUKİ SONUÇLARI.....	70
A.	Yasal Mirasçılarının Mirası Reddetmelerinin Sonuçları	71
1.	Yasal Mirasçılardan Birinin Mirası Reddetmesi.....	71
2.	En Yakın Mirasçılarının Tamamının Mirası Reddetmesi	73
3.	Sağ Kalan Eş ile Birlikte Mirasçı Olan Altsoyun Tamamının Mirası Reddetmesi	76
4.	Sonra Gelen Mirasçılar Lehine Mirasın Reddedilmesi	77
B.	Atanmış Mirasçılarının Mirası Reddetmelerinin Sonuçları	79
C.	Hükmen Reddin Sonuçları.....	80
D.	Vasiyet Alacaklılarının Vasiyeti Reddetmelerinin Sonuçları	81
E.	Devletin Mirasçılığı ve Mirası Reddetmesi Hali	82

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MİRASIN REDDİNDE ALACAKLILARIN HAKLARI

I.	MİRASI REDDEDEN MİRASÇININ ALACAKLILARININ HAKLARI...	86
A.	Reddin İptali Davasının Şartları	87
1.	Mirası Reddeden Mirasçının Ret Anında Borçlarını Ödemeye Yetecek Kadar Malı Bulunmaması.....	88
2.	Mirasçının Alacaklılarına Zarar Vermek Amacıyla Mirası Reddetmesi.....	88
3.	Reddin İptalini İsteyen Alacaklıya Karşı Mirasçının Yeterli Güvence Gösterememesi	89
B.	Reddin İptali Davasında Süre	90
C.	Reddin İptali Davasının Tarafları	91
D.	Reddin İptali Davasında Görevli ve Yetkili Mahkeme	93
E.	Reddin İptali Davasının Sonuçları	93
II.	MİRAS BIRAKANIN ALACAKLILARININ HAKLARI.....	95
A.	Miras Bırakanın Alacaklılarının Reddin İptali Davası Açabilmelerinin Şartları.....	96
B.	Miras Bırakanın Alacaklılarının Açacağı Reddin İptali Davasında Süre .	97
C.	Miras Bırakanın Alacaklılarının Açacağı Reddin İptali Davasının Tarafları.....	98
D.	Miras Bırakanın Alacaklılarının Açacağı Reddin İptali Davasında Görevli ve Yetkili Mahkeme	98

E. Miras Bırakanın Alacaklılarının Açacağı Reddin İptali Davasının Sonuçları.....	99
SONUÇ.....	101
KAYNAKÇA.....	105
ÖZGEÇMİŞ	110

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
Bkz.	: Bakınız
D.	: Daire
E.	: Esas
E.T.	: Eriřim Tarihi
HD.	: Hukuk Dairesi
HGK	: Hukuk Genel Kurulu
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İİK	: İcra ve İflas Kanunu
K.	: Karar
m.	: Madde
s.	: Sayfa
ss.	: Sayfa sayıları
T.	: Tarih
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TDK	: Türk Dil Kurumu
TMK	: Türk Medeni Kanunu
Tüzük	: Türk Medeni Kanunu Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve devamı
vs.	: Ve sair

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR

Doğum gibi, ölüm de sağ doğan herkesin yaşayacağı bir durumdur. Ölümün hukuki ilk yansıması olarak miras hukuku gündeme gelmektedir. Miras, miras bırakanın vefatı ile bir bütün olarak mirasçılara geçmektedir. Miras konusunda herkesin aklına ilk gelen bu yolla elde edebileceği maddi varlıklardır. Miras bırakanın borç harç içinde vefat etmesi ihtimalinde bile mirası reddetme hakları olduğunun maalesef herkes tarafından bilinmemesi mirasın reddi konusunda çalışılmasında önemli rol oynamıştır. Mirasın reddi konusunun daha net anlaşılabilmesi ve bütün halinde bir çalışmada toparlanması amacıyla mirasın reddi konusu bu çalışmada detaylı olarak incelenmiştir.

Yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve deneyimleriyle bana rehber olan, tez çalışmalarım sürecinde bilgi ve tecrübelerini esirgemeyen, bu çalışmanın ortaya çıkmasında daima desteğini hissettiğim değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Banu Bilge SARIHAN'a çok teşekkür ederim. Tez jürimde yer alma inceliğini göstererek, pek kıymetli görüş ve önerileriyle bu çalışmaya sağladıkları katkılar için Dr. Öğr. Üyesi Mahmut KİZİR ve Dr. Öğr. Üyesi Hakkı Mert DOĞU hocalarıma şükranlarımı sunarım. Yüksek lisans eğitimim sürecinde zorlandığım her konuda yardımlarını ve deneyimlerini esirgemeyen Arş. Gör. Abdüssamet USLU'ya teşekkür ederim.

Tez yazım aşamasında zorlandığım her an beni yüreklendiren, bu süreçte maddi ve manevi hiçbir desteğini benden esirgemeyen kıymetli annem Selma ÜNLÜ ile biricik ablalarım Seda ÇAĞLAYAN ve Nuriye KOÇAK'a, ayrıca çalışma sürecini eş zamanlı yürüttüğümüz ve zorlandığım her noktada bana güç olan arkadaşım Av. Elife Büşra YILDIZ'a teşekkürü borç bilirim.

Av. Büşra KOÇYİĞİT

KONYA/ 2024

GİRİŞ

Miras, külli halefiyet ilkesinin bir sonucu olarak, miras bırakanın vefatına binaen bir bütün halinde mirasçılara geçmektedir. Mirasın bir bütün olarak geçmesinden kastımız, mirasın aktif ve pasifleriyle yani varlık, hak ve borçlarıyla birlikte geçmesidir. Hem mirasın pasiflerinin aktiflerinden çok olması ihtimali mirasçılar için sorun teşkil edebileceğinden mirası almak istememeleri, hem mirasçılarının miras bırakanları ile kişisel sorunları olması gibi nedenlerle mirası almak istememeleri, hem de mirasçılar kendilerinden sonra gelen mirasçılarının bu mirastan yararlanmasını istedikleri için mirası almak istememeleri gibi durumlar oluşabilmektedir. Bu etkenleri de gözetken kanun koyucu, külli halefiyet ilkesinin bir sonucu olarak mirasın bütün halinde geçmesinin yanı sıra, mirası almak istemeyen mirasçılar için de mirasın reddi müessesesini düzenlemiştir.

4721 sayılı TMK'nın (Türk Medeni Kanunu) ölüme bağlı tasarruflar bölümünün ikinci kısmı olan mirasın geçmesi kısmının ikinci bölümü olan mirasın geçmesinin sonuçları başlığı altında mirasın reddine ilişkin hükümler düzenlenmiştir. Mirasın reddi, gerçek ret ve hükmen ret olarak ikiye ayrılmış olup her iki ret çeşidi için de kanun koyucu birtakım koşullar öngörmüştür.

Mirasın gerçek reddinde mirasçının herhangi bir neden belirtmesine gerek yoktur. Ancak mirasın gerçek reddi için kanunda öngörülen yerlere yine kanunda belirtilen süreler içerisinde başvuruda bulunulması gerekmektedir. Kanunda belirtilen yerlere, yasal süre içerisinde mirası reddetmek için başvuran mirasçının mirası kabul anlamına gelecek herhangi bir eylemde de bulunmamış olması gerekmektedir. Mirasın hükmen reddinde ise mirasçı miras bırakanın borca batık olarak vefat ettiğinin tespit edilmesini talep edebilecek olup her somut olayda miras bırakanın borca batık olarak vefat edip etmediğinin detaylı olarak araştırılması gerekir.

Mirasın reddine ilişkin hükümler kanun koyucu tarafından genel olarak düzenlenmiş olsa da kimlerin mirası reddedebileceği, mirasçılarının ehliyet durumu, miras bırakanın alacaklılarının durumları, mirası reddeden mirasçılarının

alacaklılarının durumları, mirasın reddedilmesi halinde mirasın durumunun ne olacağı, her ne kadar kanunda yasal süre öngörülmüş ise de, yasal sürenin başlangıcının her mirasçı için ne zamandan başlayacağı gibi birçok husus mevcut olup kanun koyucunun söz konusu hususların hepsini gözeterek hüküm kurması mümkün değildir. Bu nedenle kanunda düzenlenen mirasın reddine ilişkin hükümlerin yargılamada somut olaya uygulanması esnasında genel hükümlerin ve Yargıtay içtihatlarının dikkate alınması gerekmektedir.

Çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde; mirasın temel kavramlarından bahsedilmiş, mirasın reddi hakkında genel bilgiler verilmiş, mirasın reddinin çeşitleri olan gerçek ret ve hükmen ret ayrı ayrı ele alınmış, ardından ret hakkını düşüren haller irdelenmiştir. Ret hakkının nasıl kullanılabileceği, ret beyanının şekli ve özellikleri, ret hakkının kullanılabilmesi için tabi olunan süreler, söz konusu sürenin uzatılıp uzatılamayacağı hususu, ret beyanının geri alınmasının ya da iptalinin mümkün olup olmadığı, ret beyanının iletileceği yetkili ve görevli mahkemeler, hükmen reddin şartları ve hükmen reddin tespiti hususu detaylı olarak incelenmiştir.

Çalışmanın mirasın reddinin etkisi ve sonuçları başlıklı ikinci bölümünde ise öncelikle mirasın reddedilmesinin serbest tasarruf oranına, denkleştirme ve tenkis yükümlülüklerine etkisi incelendikten sonra mirasın; tek bir mirasçı tarafından, altsoyun tamamı tarafından ya da en yakın mirasçıların tamamı tarafından reddedilmesinin ne gibi farklı sonuçlar oluşturduğu, sonra gelen mirasçı lehine ret hali, atanmış mirasçıların mirası reddetmeleri, vasiyet alacaklılarının vasiyeti reddetmeleri, devletin mirasçılığı ve mirası reddedip reddedemeyeceği hususları incelenmiştir.

Çalışmanın mirasın reddinde alacaklıların hakları başlıklı son bölümünde ise mirasın reddedilmesi halinde miras bırakanın ve mirasçının alacaklılarının hakları, reddin iptalinin talep edilebilmesi için aranan şartlar, ne kadar süre içerisinde talepte bulunulabileceği, hangi durumlarda reddin iptalinin talep edilebileceği, reddin iptali davasının tarafları, reddin iptali davası açılabilmesi için görevli ve yetkili

mahkemeler ve reddin iptaline karar verilmesi halinde ne gibi sonuçların meydana geleceği detaylı olarak incelenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

MİRASIN TEMEL KAVRAMLARI, MİRASIN REDDİ, REDDİN ÇEŞİTLERİ VE RET HAKKININ DÜŞMESİ HALLERİ

I. TÜRK HUKUKUNDA MİRASIN TEMEL KAVRAMLARI

A. Ölüm

İnsan hayatının kesin bir şekilde sona ermesine ölüm denilmektedir¹. Öğretide ölüm iki çeşit olarak öngörülmekte olup solunum ve kalp atışının durması biyolojik ölüm kabul edilirken, beyin faaliyetlerinin dönmeyecek şekilde kaybedilmesi ise beyin ölümü olarak kabul edilmektedir². Biyolojik ölüm olan kalp atışı ve solunumun durması hallerinde bunların yapay yöntemlerle devam ettirilebilmesi mümkün olsa da beyin ölümünün gerçekleşmesi halinde kesin ölüm gerçekleşir ve kişilik sona erer³. Doğumla birlikte başlayan kişilik ölümle birlikte sona erer⁴. Bir kimsenin ölmesiyle kişiliği, dolayısıyla kişilik hakları sona erse de malvarlığına ilişkin hakları mirasçılara geçer⁵.

Bir kişinin öldüğünü iddia eden kimse, TMK madde 29/1 gereğince bu iddiasını ispat etmekle mükelleftir. Ölüm nüfus kayıtlarıyla ya da kanuni karinelerle ispat edilebilir. Ölümün ispatı için TMK’da iki karine kabul edilmiş olup bunlar ölüm karinesi ve gaipliktir.

Ölüm karinesi, TMK madde 31’de düzenlenmiş olup ölümüne kesin gözle bakılmayı gerektirecek bir durumda kaybolan kişinin cesedi de bulunamamışsa ölmüş

¹ *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*, <https://sozluk.gov.tr/>, (05.02.2024).

² Süleyman **YILMAZ** / Abdülkerim **YILDIRIM**, **Medeni Hukuk – I**, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023, s. (sayfa) 110; Şaban **KAYIHAN**, **Medeni Hukuk Bilgisi**, 5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022, s. 158; Ridade Tuba **AYALP**, **Mirasçıların Tereke Borçlarından Sorumluluğu**, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023, s. 46; Hakkı Mert **DOĞU**, “Cesedin Bilimsel Araştırmalarda Kullanılması Amacıyla Vasiyeti: Anatomi Sözleşmesi”, **Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 12, Sayı 2, 2022, s. 1472.

³ **YILMAZ/YILDIRIM**, a.g.e., (adı geçen eser) s. 110; **KAYIHAN**, a.g.e., s. 158; **AYALP**, a.g.e., s. 46; İhsan **ERDOĞAN** / Dilşad **KESKİN**, **Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku**, 3. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2020, ss. (sayfa sayıları) 320-322.

⁴ **YILMAZ/YILDIRIM**, a.g.e., s. 110; **KAYIHAN**, a.g.e., s. 158; **AYALP**, a.g.e., s. 43; **ERDOĞAN/KESKİN**, a.g.e., ss. 319-320.

⁵ **YILMAZ/YILDIRIM**, a.g.e., s. 110; **KAYIHAN**, a.g.e., s. 158; **AYALP**, a.g.e., ss. 43-44.

kabul edilir. Örneğin depremde tamamen yıkılan binada olduğu bilinen ve cesedine ulaşamayan kişiler ölüm karinesi kapsamında ölmüş kabul edilir⁶. Bir kimsenin ölüm karinesi ile ölmüş kabul edilmesiyle ölüme bağlı bütün hukuki sonuçlar uygulama alanı bulur ve malvarlığı mirasçılara intikal eder⁷. Ölüm karinesi geriye etkili olarak hüküm ve sonuç doğurduğu için olay gerçekleştiği an itibariyle ölüme ilişkin sonuçlar uygulama alanı bulur⁸. Ölüm karinesi ile miras bırakan olan kişinin daha sonra sağ olduğu ortaya çıkarsa mirasçılar, TMK madde 993-995 hükümleri gereğince zilyedin iade yükümlülüğü kapsamında sorumlu olurlar⁹.

Birden fazla kişiden hangisinin daha önce öldüğü tespit edilemiyorsa TMK madde 29/2 gereğince hepsinin aynı anda ölmüş sayılması da birlikte ölüm karinesidir. Örneğin depremde tamamen yıkılan bina altında kalan ve vefat eden kişilerin hangisinin önce öldüğü tespit edilemiyorsa birlikte ölüm karinesi kapsamında aynı anda ölmüş kabul edilirler¹⁰. Birlikte ölüm karinesi kapsamında aynı anda ölmüş kabul edilen kişiler de birbirlerine mirasçı olamazlar¹¹ ve mirasları kendi mirasçılara geçer¹². Ölüm karinesi ve birlikte ölüm karinesi adi karine olup aksi her türlü delille ispat edilebilir¹³.

Gaiplik TMK madde 32/1’de düzenlenmiş olup ölüm tehlikesi içerisinde kaybolan ya da uzun süredir kendisinden haber alınamayan bir kişinin ölümü hakkında kuvvetli olasılık varsa mahkemece gaiplik kararı verilebilir. Örneğin depremde yıkılan binadan ağır yaralı olarak çıkarılan kişiye bir daha ulaşılammışsa hakkında gaiplik kararı verilmesi istenilebilir¹⁴. Ancak mahkemece bu karar resen verilmemekte olup

⁶ Sinan Sami **AKKURT**, “Depremi Miras Hukukuna Sonuçları ile İlgili Genel Bir Değerlendirme”, **Terazi Hukuk Dergisi**, Cilt 18, Sayı 201, 2023, s. 11.

⁷ **YILMAZ/YILDIRIM**, a.g.e., s. 111; **AYALP**, a.g.e., s. 47; Melek **BİLGİN YÜCE**, **Miras Hukuku Pratik Çalışmaları**, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022, s. 34; **ERDOĞAN/KESKİN**, a.g.e., s. 327.

⁸ **AKKURT**, a.g.e., 14; **ERDOĞAN/KESKİN**, a.g.e., s. 326.

⁹ **YILMAZ/YILDIRIM**, a.g.e., s. 111.

¹⁰ **AKKURT**, a.g.e., s. 13.

¹¹ **YILMAZ/YILDIRIM**, a.g.e., s. 111; **KAYIHAN**, a.g.e., s. 159; **AKKURT**, a.g.e., s. 14; **BİLGİN YÜCE**, a.g.e., s. 34; **ERDOĞAN/KESKİN**, a.g.e., s. 323.

¹² **AKKURT**, a.g.e., s. 14; **ERDOĞAN/KESKİN**, a.g.e., s. 324.

¹³ **YILMAZ/YILDIRIM**, a.g.e., s. 112; **AYALP**, a.g.e., s. 47; **BİLGİN YÜCE**, a.g.e., s. 34; **ERDOĞAN/KESKİN**, a.g.e., ss. 323-327.

¹⁴ **AKKURT**, a.g.e., s. 15.

gaiplik kararı için hakları bu ölüme bağlı kişilerin başvuru yapması gerekmektedir¹⁵. Gaiplik kararı istenilebilmesi için TMK madde 33/1 gereğince kişinin ölüm tehlikesi içerisinde kaybolmasının üzerinden bir yıl geçmesi ya da kişiden son haber alınmasının üzerinden beş yıl geçmesi gerekmektedir.

Bir kimsenin sağ olup olmadığı bilinmiyor ve malvarlığı ya da ona düşen miras payı on yıl süreyle yönetilmişse veya bu süreçte o kişinin yüz yaşını dolduracağı süre geçmişse TMK madde 588/1 gereğince Hazinesin istemiyle de gaiplik kararı verilebilir¹⁶. Mahkemece gaiplik kararı verilmesi halinde ölüme bağlı haklar, kişinin ölüm tehlikesi içerisinde kaybolduğu ya da son haberin alındığı tarihten itibaren hüküm doğurur. Ölüm karinesinin aksine gaiplikte ölüme bağlı hukuki sonuçlar doğrudan uygulama alanı bulmamaktadır. Örneğin hakkında gaiplik kararı verilen kişinin mirasının mirasçılara intikal edebilmesi için TMK madde 584 gereğince mirasçılarının güvence göstermeleri gerekmektedir. Yasal mirasçılarının yanı sıra atanmış mirasçılar ve vasiyet alacaklılarının da güvence göstermesi gerekmektedir¹⁷. Güvence göstermenin tek istisnası devletin mirasçı olması durumu olup devletin güvence gösterme yükümlülüğü bulunmamaktadır¹⁸. Birlikte ölüm karinesinde olduğu gibi hakkında gaiplik kararı verilen iki kişinin hangisinin önce kaybolduğu tespit edilemiyorsa, bunlar da birbirlerine mirasçı olamazlar¹⁹. Hakkında gaiplik kararı verilen kişinin TMK madde 584'te²⁰ verilen süreler dolduktan sonra sağ olduğu ortaya

¹⁵ Jale AKİPEK / Turgut AKINTÜRK / Derya ATEŞ, **Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku**, Cilt 1, 15. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2019, s. 258.

¹⁶ Şakir BERKİ, "Türk Medeni Kanununda Devletin Mirasçılığı", **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 20, Sayı 1, 1963, s. 129; ERDOĞAN/KESKİN, a.g.e., s. 329; İpek SAĞLAM, "Devletin Yasal Mirasçılığı", **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, Cilt 22, Sayı 3, 2016, ss. 2487-2488.

¹⁷ Fikret EREN / İpek YÜCER AKTÜRK, **Türk Miras Hukuku**, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, İstanbul, 2019, s. 405.

¹⁸ AYALP, a.g.e., s. 48; AKKURT, a.g.e., s. 17.

¹⁹ AKKURT, a.g.e., s. 14.

²⁰ TMK madde 584: "*Hakkında gaiplik kararı verilmiş bir kimsenin mirasçıları veya mirasında hak sahibi olan kişiler, tereke malları kendilerine teslim edilmeden önce bu malları ileride ortaya çıkabilecek üstün hak sahiplerine veya gaibin kendisine geri vereceklerine ilişkin güvence göstermek zorundadırlar. Bu güvence, ölüm tehlikesi içinde kaybolma durumunda beş yıl, uzun zamandan beri haber alınamama durumunda onbeş yıl ve her hâlde en çok gaibin yüz yaşına varmasına kadar geçecek süre için gösterilir. Beş yıl, tereke mallarının tesliminden; onbeş yıl, son haber tarihinden başlayarak hesaplanır.*".

çıkarsa mirasçılar, TMK madde 993-995 gereğince zilyedin iade yükümlülüğü kapsamında sorumlu olurlar²¹.

Mirasın açıldığı anda sağ olup olmadığı bilinmeyen bir mirasçı varsa onun payı TMK madde 586 gereğince mahkeme tarafından resmen yönetilir. Söz konusu mirasçının sağ olmaması halinde, mirastan yararlanabilecek olan kişilerin başvurusu üzerine, gaiplik kararı verilebilir. Gaiplik kararı geriye etkili olarak hüküm ve sonuç doğuracağından kişiden son haber alınan tarih ya da ölüm tehlikesi içerisinde kaybolduğu tarih, mirasın açılma anından önce ise söz konusu kişi miras bırakanın vefat tarihinde sağ değilmiş gibi kabul edilir ve dolayısıyla mirasçı sıfatına sahip olamaz²². Ancak yine de hakkında gaiplik kararı verilen kişinin payı, diğer mirasçılara güvence karşılığı teslim edilir.

B. Miras

Miras, TDK'de ölen bir kimseden kalan mal, mülk; tereke olarak tanımlanmaktadır²³. Miras bırakanın, ölümü halinde ve ölümle aynı sonucu doğuran gaiplik, ölüm karinesi gibi durumlarda geride bıraktığı varlıkların, borçların ve hakların tamamına, kısaca mirasçılara geçen hukuki ilişkilerinin tümüne miras denilmektedir²⁴. Miras kavramı yerine TMK'da tereke kavramı da kullanılmaktadır²⁵. Tereke kavramı miras kavramına göre daha dar bir kapsama sahiptir, terekeye varlıklar, alacaklar ve borçlar gibi sadece parasal değeri olan şeyler dâhil iken miras kavramına manevi tazminat, destekten yoksun kalma tazminatı, sosyal güvenlik hukukundan kaynaklanan haklar, manevi değeri olan eşyalar, fotoğraflar vb. (ve

²¹ YILMAZ/YILDIRIM, a.g.e., s. 114; KAYIHAN, a.g.e., s. 164.

²² AYALP, a.g.e., s. 48.

²³ *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*, <https://sozluk.gov.tr/>, (05.02.2024).

²⁴ Ali Naim İNAN / Şeref ERTAŞ / Hakan ALBAŞ, *Türk Medeni Hukuku Miras Hukuku*, 11. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022, s. 68; Osman Gökhan ANTALYA, *Marmara Hukuk Yorumu Miras Hukuku*, Cilt 3, 5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 69; KAYIHAN, a.g.e., s. 407; Bilge ÖZTAN, *Miras Hukuku (Tablolar ve Örneklerle)*, 4. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2010, s. 15; Zahit İMRE / Hasan ERMAN, *Miras Hukuku*, 7. Baskı, Der Yayınları, İstanbul, 2010, s. 9; Zafer ZEYTİN / Ömer ERGÜN, *Türk Medeni Hukuku*, 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022, s. 284.

²⁵ Bkz. (Bakınız) TMK madde 53, 241, 265, 371, 427, 507 vd. (ve devamı)

benzeri) şeyler de dâhildir²⁶. Miras, miras bırakanın vefatı ile açılır ve mirasçılara geçer²⁷.

C. Miras Bırakan

Ölümü ile miras hukukuna ilişkin kuralların uygulanmasını sağlayan, terekesi mirasçılara geçen kişiye miras bırakan denilmektedir²⁸. Kişi, ölümüyle miras bırakan sıfatına sahip olabileceği gibi hakkında ölüm karinesi ya da gaiplik kararı verilmesi halinde de miras bırakan sıfatına sahip olabilir. Sadece gerçek kişiler miras bırakan sıfatına sahip olabilirler, tüzel kişiler mirasçı olabilseler de miras bırakan sıfatına sahip olamazlar çünkü tüzel kişiliklerin sona ermesi miras hukuku kurallarına tabi değildir²⁹.

D. Mirasçı

Mirasçı, TDK’de mirastan kanun gereğince yararlanan kişi olarak tanımlanmaktadır³⁰. Miras bırakanın vefatı ile mirasın külli halefiyet ilkesi³¹ kapsamında geçeceği gerçek ya da tüzel kişi mirasçıdır³². Mirasın külli halefiyet ilkesi kapsamında geçmediği, sadece mirastan belirli bir hak elde eden kişiler mirasçı sıfatına

²⁶ Cumhur RÜZGARESEN / Murat ERDEM, “Terekenin İflas Hükümlerine Göre Tasfiye Sebepleri”, *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt XV, Sayı 1-2, 2011, ss. 233-234.

²⁷ KAYIHAN, a.g.e., ss. 407-408; Rona SEROZAN / Baki İlkay ENGİN, *Miras Hukuku*, 8. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022, s. 99.

²⁸ İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 68; ANTALYA, a.g.e., s. 75; KAYIHAN, a.g.e., s. 407; ERDOĞAN/KESKİN, a.g.e., s. 77; SEROZAN/ENGİN, a.g.e., s. 100.

²⁹ ANTALYA, a.g.e., s. 75; KAYIHAN, a.g.e., s. 407; Mehmet AYAN, *Miras Hukuku*, 9. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016, s. 33; SEROZAN/ENGİN, a.g.e., s. 100; Mustafa ÜNLÜTEPE, *Medeni Hukuka Giriş ve Türk Medeni Kanunu’nun Başlangıç Hükümleri*, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 87.

³⁰ *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*, <https://sozluk.gov.tr/>, (05.02.2024).

³¹ “Bir kişinin malvarlığının aktif ve pasifiyle birlikte tamamen başka bir kişiye geçmesidir.” Osman Gökhan ANTALYA / Murat TOPUZ, *Medeni Hukuk Giriş Temel Kavramlar Başlangıç Hükümleri*, Cilt 1, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 188; Yasemin MARAŞLI DİNÇ, *Miras Hukukunda Külli Halefiyet İlkesi*, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 20; ÜNLÜTEPE, a.g.e., s. 89.

³² İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 69; ANTALYA, a.g.e., s. 76; KAYIHAN, a.g.e., s. 408; AYALP, a.g.e., s. 49; AYAN, a.g.e., s. 33; ERDOĞAN/KESKİN, a.g.e., s. 77; SEROZAN/ENGİN, a.g.e., s. 101; ÜNLÜTEPE, a.g.e., ss. 86-87.

sahip olamayacaklardır³³. Kişinin mirasçı sıfatına sahip olabilmesi için mirastan hak elde etmesini engelleyecek mirastan yoksunluk, mirasçılıktan çıkarılma vb. bir durumun var olmaması gerekmektedir birlikte, miras bırakanın ölümü anında sağ olması ve hak ehliyetine de sahip olması gerekmektedir³⁴. Tüzel kişilerin de mirasçı olabilmesi için miras bırakanın vefatı anında infisah etmemiş olması gerekir³⁵.

Miras bırakanın vefatı anında henüz doğmamış ancak cenin halinde olan çocuk da sağ olarak doğmak koşuluyla mirasçı sıfatına sahip olabilir³⁶. Aynı şekilde miras bırakanın vefatı anında tescil edilmemiş tüzel kişilik de tescil edilme koşulu ile mirasçı sıfatına sahip olabilir³⁷. Evlat edinme başvurusundan sonra evlat edinenin vefat etmesinin evlat edinmeye engel olmadığı TMK madde 315'te hüküm altına alınmış olup bu kapsamda evlat edinme işlemi sonuçlanmamış olsa da başvurudan sonra vefat eden evlat edinene, evlat edinilen mirasçı olabilir³⁸. Evlat edinilen, evlat edinene mirasçı olmakla birlikte gerçek anne babasına da mirasçı olmaya devam eder³⁹.

Evlilik ilişkisinin sona erdiği tarihten itibaren üç yüz gün içerisinde doğan çocuk, TMK madde 285 gereğince evliliğin tarafı olan kocanın çocuğu olarak kabul edilmektedir. Bu kapsamda çocuk cenin halinde olmasa da babanın vefatından sonra üç yüz gün içerisinde doğmuşsa babaya mirasçı olabileceği yorumu yapılabilir⁴⁰. Bu durumda miras bırakanın vefatından sonra yapılan yapay dölleme ile dünyaya gelen çocuğun mirasçılığı gündeme gelecektir. Her ne kadar Türk hukukunda boşanma halinde ya da eşlerden birinin ölümünden sonra Üremeye Yardımcı Tedavi Uygulamaları ve Üremeye Yardımcı Tedavi Merkezleri Hakkında Yönetmelik

³³ İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 69.

³⁴ İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 69; KAYIHAN, a.g.e., s. 408; AYAN, a.g.e., s. 33; SEROZAN/ENGİN, a.g.e., ss. 100-101; Canan RUHİ / Ahmet Cemal RUHİ, *Vasiyetname ve Miras Sözleşmesinden Kaynaklanan Davalar*, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023, s. 18.

³⁵ SEROZAN/ENGİN, a.g.e., s. 101.

³⁶ Bkz. TMK madde 582.

³⁷ SEROZAN/ENGİN, a.g.e., s. 104.

³⁸ SEROZAN/ENGİN, a.g.e., s. 102.

³⁹ Mahmut KIZIR, "Türk Hukukunda Evlat Edinme", *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 17, Sayı 1, 2009, s. 174; RUHİ/RUHİ, a.g.e., s. 24; ÜNLÜTEPE, a.g.e., s. 88.

⁴⁰ SEROZAN/ENGİN, a.g.e., s. 102; Bahar ÖCAL APAYDIN / Nurten İNCE AKMAN, "Dondurularak Saklanmış Üreme Hücrelerinin Eşin Ölümünden Sonra Ana Rahmine Transferi (Postmortal Dölleme) Sonucunda Doğan Çocuğun Mirasçılığı", *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt XXIV, Sayı 2, 2020, s. 71; Leyla Müjde KURT, "Cenin Malvarlığı Hakları", *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1, 2016, s. 185.

gereğince yapay dölleme yapılamayacak⁴¹ olsa da yurt dışında buna izin veren ülkelerde yapılabilmesi mümkündür. Ayrıca ülkemizde de Üremeye Yardımcı Tedavi Uygulamaları ve Üremeye Yardımcı Tedavi Merkezleri Hakkında Yönetmelik madde 20/5'te eşlerden birinin ölüm halinde embriyonun komisyon kararıyla imha edileceği belirtilmiş olsa da Danıştay'ın bu maddede bulunan eşlerden birinin ölümü ibaresi için verdiği yürütmenin durdurulması kararı mevcuttur⁴². Miras bırakanın vefat tarihinde anne karnında olmayan, sonradan miras bırakanın dondurulmuş spermeleriyle yapay dölleme sonucu dünyaya gelen çocuğun, miras bırakanın mirasçısı sıfatına sahip olabileceği yönünde uygulamada verilmiş bir karar mevcuttur⁴³.

Mirasçılık sıfatı, bir kanun hükmüne dayanan mirasçılara yasal mirasçı denilirken, mirasçılık sıfatını miras bırakanın ölümüne bağlı tasarrufu ile kazananlara ise atanmış (iradi) mirasçı denilmektedir⁴⁴. Miras, yasal mirasçılara da atanmış mirasçılara da külli halefiyet ilkesi kapsamında geçmektedir⁴⁵. Miras bırakanın vefatı anında henüz var olmayan kişi, yasal mirasçı olamazken; miras bırakan, ölümüne bağlı tasarrufuyla ileride var olacağını düşündüğü kişiyi art mirasçı olarak atayabilir⁴⁶. Miras bırakan, yasal mirasçısını aynı zamanda atanmış mirasçı olarak atamak suretiyle söz konusu mirasçının mirastan daha fazla hak elde etmesini sağlayabilir. Bir kişinin

⁴¹ Üremeye Yardımcı Tedavi Uygulamaları ve Üremeye Yardımcı Tedavi Merkezleri Hakkında Yönetmelik madde 20/5: "Adaylardan fazla embriyo elde edilmesi durumunda eşlerden her ikisinin rızası alınarak embriyolar dondurulmak suretiyle saklanır. Saklama süresinin bir yılı aşması halinde her yıl embriyonun saklanması için çiftler mutlaka başvuruda bulunarak taleplerinin devam ettiğini ifade eden imzalı dilekçe vermelidir. Eşlerin birlikte talebi, eşlerden birinin ölümü veya boşanmanın hükmen sabit olması halinde ya da belirlenen süre son bulduğunda saklanan embriyolar müdürlükte kurulacak komisyon tarafından tutanak altına alınarak imha edilir."

⁴² T.C. Danıştay 10. D. 31.05.2022 T. 2022/1700 E.: "2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27. maddesinin 2. Fıkrasında öngörülen koşulların birlikte gerçekleştiği anlaşıldığından, davacının yürütmenin durdurulması isteminin KABULÜ ile kendisine ve müteveffa eşi'ye ait olan embriyonun kendisine transfer edilmesi istemiyle yapılan başvurunun reddine ilişkin Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 02/12/2021 tarih ve E-56733164-205.06 sayılı işlemi ile bu işlemin dayanağı olan 30/09/2014 tarih ve 29135 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Üremeye Yardımcı Tedavi Uygulamaları ve Üremeye Yardımcı Tedavi Merkezleri Hakkında Yönetmeliğin 20. maddesinin 5. fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "eşlerden birinin ölümü" ibaresinin eksik düzenleme yönünden YÜRÜTMESİNİN DURDURULMASINA.", <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (05.02.2024).

⁴³ Bkz. ÖCAL APAYDIN/İNCE AKMAN, a.g.e., ss. 72-73.

⁴⁴ İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., ss. 69-70; ANTALYA, a.g.e., s. 76; AYALP, a.g.e., s. 49-50; AYAN, a.g.e., ss. 33-34; ERDOĞAN/KESKİN, a.g.e., s. 77; SEROZAN/ENGİN, a.g.e., s. 105; EREN/YÜCER AKTÜRK, a.g.e., s. 138; RUHİ/RUHİ, a.g.e., s. 21; ÜNLÜTEPE, a.g.e., s. 88.

⁴⁵ EREN/YÜCER AKTÜRK, a.g.e., ss. 443-444; RUHİ/RUHİ, a.g.e., s. 39.

⁴⁶ Bkz. TMK madde 583.

hem yasal mirasçı hem de atanmış mirasçı sıfatına aynı anda sahip olabilmesi mümkündür⁴⁷.

Miras bırakanın belli bir dereceye kadar kan hısımları, eşi, evlatlığı ve evlatlığının altsoyu TMK'ya göre yasal mirasçıdır⁴⁸. Bu kişilerin mirasçı olmamaları halinde ise devletin yasal mirasçı olması mümkündür⁴⁹. Gerçek ya da tüzel kişi atanmış mirasçı olabilir⁵⁰. Devletin, miras bırakanın geride hiç mirasçı bırakmaması nedeniyle yasal mirasçı olabilmesinin yanı sıra atanmış mirasçı olabilmesi de mümkündür.

E. Saklı Pay

Miras bırakanın, malvarlığı üzerinde tasarruf yapma özgürlüğünün sınırlarını belirleyen, kanunda sayılan mirasçıların yasal miras paylarının, kanunda düzenlenen belirli oranlarına saklı pay denilmektedir. Yasal mirasçılar saklı pay sahibi ve saklı pay sahibi olmayan mirasçılar olarak ikiye ayrılırlar. Atanmış mirasçılarda saklı pay hakkı söz konusu değildir⁵¹. Kanun koyucu TMK madde 506⁵² ile kimlerin saklı pay sahibi mirasçılar olduğunu ve saklı pay oranlarını düzenlemiştir. Saklı pay sahibi olan mirasçıların altsoy, anne, baba ve sağ kalan eş olduğu TMK madde 506 ile hüküm altına alınmış olup bu kişiler, miras bırakanın tasarruflarına karşı korunmuşlardır⁵³. Her ne kadar TMK madde 506'da ayrıca evlatlığın saklı pay sahibi olduğu belirtilmemiş olsa da evlat edinilen ile evlat edinen arasında altsoy-üstsoy hısımlığı oluşacağı için evlat edinilen de artık birinci zümrede yer alacak ve saklı pay sahibi

⁴⁷ Şakir **BERKİ**, **Miras Hukuku**, Sevinç Matbaası, Ankara, 1975, s. 7; Emine Aslı **KÜÇÜKAYDIN**, "Mirasçı Atama", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, Cilt 75, Sayı 1, 2017, s. 434.

⁴⁸ Bkz. TMK madde 495 – 500.

⁴⁹ Bkz. TMK madde 501.

⁵⁰ **BERKİ**, **Miras Hukuku**, s. 9; **KÜÇÜKAYDIN**, a.g.e., s. 434; Ömer Uğur **GENÇCAN**, **Miras Hukuku**, 3. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2016, s. 105.

⁵¹ **EREN/YÜCER AKTÜRK**, a.g.e., s. 242.

⁵² TMK madde 506: "Saklı pay aşağıdaki oranlardan ibarettir: 1. Altsoy için yasal miras payının yarısı, 2. Ana ve babadan her biri için yasal miras payının dörtte biri, 3. (Mülga: 4/5/2007-5650/2 md.) 4. Sağ kalan eş için, altsoy veya ana ve baba zümresiyle birlikte mirasçı olması hâlinde yasal miras payının tamamı, diğer hâllerde yasal miras payının dörtte üçü."

⁵³ **AYAN**, a.g.e., s. 34.

olacaktır⁵⁴. Miras bırakan sağlığında, ölüme bağlı tasarrufları ile geride bırakacağı mirasına ilişkin arzularını belirtse de saklı pay sahibi mirasçılarının saklı paylarına dokunmaması gerekir⁵⁵. Ancak miras bırakan, saklı payları zedeleyecek şekilde ölüme bağlı tasarrufta bulunursa da saklı pay sahibi mirasçılarının tenkis davası açma hakkı mevcuttur⁵⁶.

F. Ölüme Bağlı Tasarruf

Gerçek kişilerin, hukuki etki ve sonuçlarının ölümünden sonra hüküm doğurmasını amaçlayarak yaptıkları hukuki işlemlerdir⁵⁷. Miras bırakanın, tasarruf özgürlüğü sınırları kapsamında, tereke üzerinde, tek taraflı ya da iki taraflı olarak yapabileceği işlemlerdir. Miras hukukunda vasiyetname ve miras sözleşmesi olarak iki çeşit ölüme bağlı tasarruf vardır⁵⁸. Miras bırakanın vasiyetname ya da miras sözleşmesi ile belirttiği son arzuları mirasçı atama, yedek mirasçı atama, belirli bir şey bırakma, vasiyeti yerine getirme görevlisi atama, ölümden sonra cesedinin bilimsel araştırmalar için kullanılması amacıyla bir kuruma bırakılması⁵⁹ gibi farklı konuları içerebilir⁶⁰. TMK madde 557’de⁶¹ ölüme bağlı tasarrufların iptali sebepleri sayılmış olup bu maddede sayılan iptal sebeplerinin varlığı halinde söz konusu tasarrufun iptali gündeme gelebilir⁶².

⁵⁴ KİZİR, a.g.e., s. 172.

⁵⁵ AYAN, a.g.e., s. 34; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 71.

⁵⁶ AYAN, a.g.e., s. 34; ⁵⁶ Erhan GÜNAY, *Yargıtay Kararları / Öğreti Görüşü Eşliğinde Mirasçılık Sifatının Yitirilmesi*, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 203.

⁵⁷ KAYIHAN, a.g.e., s. 408; AYAN, a.g.e., s. 35; ERDOĞAN/KESKİN, a.g.e., s. 77; ÜNLÜTEPE, a.g.e., s. 88.

⁵⁸ KAYIHAN, a.g.e., s. 408; AYAN, a.g.e., s. 35; ERDOĞAN/KESKİN, a.g.e., s. 77.

⁵⁹ DOĞU, a.g.e., ss. 1476-1477.

⁶⁰ AYAN, a.g.e., s. 36.

⁶¹ TMK madde 557: “Aşağıdaki sebeplerle ölüme bağlı bir tasarrufun iptali için dava açılabilir: 1. Tasarruf mirasbırakanın tasarruf ehliyeti bulunmadığı bir sırada yapılmışsa, 2. Tasarruf yanılma, aldatma, korkutma veya zorlama sonucunda yapılmışsa, 3. Tasarrufun içeriği, bağlandığı koşullar veya yüklemeler hukuka veya ahlâka aykırı ise, 4. Tasarruf kanunda öngörülen şekillere uyulmadan yapılmışsa.”.

⁶² DOĞU, a.g.e., s. 1498.

G. Vasiyet Alacaklısı

Miras bırakanın ölümüne bağlı tasarrufu ile mirasçı olarak atanmayan ancak kendisine belirli bir şey bırakılan gerçek ya da tüzel kişi vasiyet alacaklısıdır⁶³. Vasiyet alacaklılarında da mirasçılarda olduğu gibi miras bırakanın ölüm anında sağ olma şartı aranmaktadır⁶⁴. Vasiyet alacaklıları, mirasçı sıfatına sahip olmadıkları gibi onlar açısından külli halefiyet ilkesi de geçerli değildir⁶⁵. Mirasçıların, tereke alacaklılarına karşı müteselsil olarak sorumlu olmalarının aksine vasiyet alacaklılarının, tereke alacaklılarına karşı böyle bir sorumlulukları yoktur⁶⁶. Vasiyet alacaklıları vasiyete konu edilen şeyi miras bırakanın ölümüyle birlikte kendiliğinden kazanamazlar, vasiyet yükümlülerinin (miras bırakanın mirasçılarının) vasiyetin gereğini yerine getirmesi gerekir⁶⁷. Ancak mirasçıların vasiyet yükümlülüğünü yerine getirmemesi halinde vasiyet alacaklılarının dava ile vasiyetin gereğinin yerine getirilmesini talep edebilme hakkı mevcuttur⁶⁸.

II. GENEL OLARAK MİRASIN REDDİ

A. Mirasın Reddi Kavramı

Külli halefiyet ilkesinin bir sonucu olarak miras bırakanın vefat etmesi ile miras bir bütün halinde mirasçılara geçer⁶⁹. TMK madde 599/1’de mirasçıların, miras

⁶³ ANTALYA, a.g.e., s. 81; AYAN, a.g.e., ss. 34-35; EREN/YÜCER AKTÜRK, a.g.e., s. 141; GENÇCAN, a.g.e., s. 110.

⁶⁴ AYAN, a.g.e., s. 35.

⁶⁵ AYAN, a.g.e., s. 35; RUHİ/RUHİ, a.g.e., s. 39.

⁶⁶ KÜÇÜKAYDIN, a.g.e., s. 438; AYAN, a.g.e., s. 35.

⁶⁷ AYAN, a.g.e., s. 35.

⁶⁸ AYAN, a.g.e., s. 35.

⁶⁹ AYAN, a.g.e., s. 38; Ayşe Dilşad KESKİN / Huriye Reyhan DEMİRCİOĞLU, *Medeni Hukuk – II*, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 263; AYALP, a.g.e., s. 44; Gamze TURAN BAŞARA, “Mirasçıların Tereke Borçlarından Sorumluluğu Bağlamında Mirasbırakanın Kefalet Borcundan Sınırlı Sorumluluk”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 71, Sayı 3, 2022, s. 1101; Mustafa Kemal OĞUZMAN, *Miras Hukuku*, 6. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1995, ss. 6-7; MARAŞLI DİNÇ, a.g.e., ss. 24-25; BİLGİN YÜCE, a.g.e., s. 16; EREN/YÜCER AKTÜRK, a.g.e., s. 444; İMRE/ERMAN, a.g.e., s. 10; Erhan GÜNAY, *Miras Hukukunda Mirasçıların Sorumluluğu ve Alacaklıların Korunması*, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, s. 57; ZEYTİN/ERGÜN, a.g.e., s. 284; Tuba BİRİNCİ UZUN, *Mirasın Resmi Tasfiyesi*, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018, ss. 15-16; Kürşat Nuri TURANBOY, “Mirasçının Alacaklılarının Korunmasında Mirasın Reddinin

birakanın vefatı ile kanun gereği bir bütün halinde mirası kazanacakları açıkça belirtilmiştir. Mirasçılar, miras bırakanın ölümüyle birlikte, herhangi bir işleme gerek olmadan, kendiliğinden mirasçı sıfatına sahip olmaları geçici iktisaptır; mirasçılar, mirası kabul etmeleri ya da ret süresi içerisinde ret beyanında bulunmamaları halinde geçici mirasçılık süresi sona erer ve mirası kesin olarak iktisap ederler⁷⁰.

Mirasın külli halefiyet ilkesinin sonucu olarak, herhangi bir işleme gerek kalmadan, doğrudan mirasçılara geçmesi için miras bırakanın ölümü yeterli görülmektedir⁷¹. Kural olarak mirasın bir bütün halinde mirasçılara geçmesi için mirasçılar, mirası kabul ettiklerine ilişkin herhangi bir beyanda bulunmalarına gerek yoktur. Mirasçılar, mirasın ölümüyle mirası kazanmış hale gelirler ancak mirasçılar kanun koyucunun düzenlediği ret süreleri içerisinde kendi iradeleri ile mirası reddetme hakları mevcuttur⁷². Türk hukukunda mirasçılar, kabul beyanları değil sadece aksi durum için ret beyanları aranmaktadır. Ancak mirasçının yasal ret süresi içerisinde ret hakkından feragat etmesi de kabul anlamına gelir. Mirasçılar mirasın kabulüne ilişkin bir beyanları aranmamakla birlikte ret süresi içerisindeki geçici iktisap halini kesin iktisap haline çevirmek isteyen mirasçının, ret hakkından feragat etmesinde de hukuken bir sakınca yoktur.

İptali Davasının Hukuki Niteliği ve Koşullarının Değerlendirilmesi” **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 72, Sayı 3, 2023, s. 1567; **SEROZAN/ENGİN**, a.g.e., s. 481; **RUHİ/RUHİ**, a.g.e., s. 38.

⁷⁰ **ANTALYA**, a.g.e., s. 429; Nuşin **AYİTER** / Ahmet **KILIÇOĞLU**, **Miras Hukuku**, 3. Baskı, Savaş Yayınları, Ankara, 1993, s. 234; **MARAŞLI DİNÇ**, a.g.e., s. 108.

⁷¹ **İMRE/ERMAN**, a.g.e., s. 10; **GÜNAY**, **Alacaklıların Korunması**, s. 57; **KESKİN/DEMİRCİOĞLU**, a.g.e., s. 263; **ZEYTİN/ERGÜN**, a.g.e., s. 284; **BİRİNCİ UZUN**, a.g.e., ss. 15–16; **TURANBOY**, a.g.e., s. 1567; **SEROZAN/ENGİN**, a.g.e., s. 481; **AYAN**, a.g.e., s. 38; **AYALP**, a.g.e., s. 44; **TURAN BAŞARA**, a.g.e., s. 1101; **OĞUZMAN**, a.g.e., ss. 6-7; **MARAŞLI DİNÇ**, a.g.e., ss. 24-25; **BİLGİN YÜCE**, a.g.e., s. 16; **EREN/YÜCER AKTÜRK**, a.g.e., s. 444; **RUHİ/RUHİ**, a.g.e., s. 38.

⁷² **BERKİ**, **Miras Hukuku**, s. 59; İlhan **HELVACI**, **Eski Medeni Kanunumuzla Karşılaştırmalı Olarak Türk Medeni Kanununa Göre Mirasın Reddi (MK m. 605 – MK m. 618)**, 1. Baskıdan Tıpkı 2. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2014, s. 9; **AYİTER/KILIÇOĞLU**, a.g.e., s. 231; Sezer **ÇABRİ**, **Miras Hukuku Şerhi (TMK m. 575-639)**, Cilt 2, 1. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2020, s. 517; **BİLGİN YÜCE**, a.g.e., 167; Cevdet **YAVUZ** / Osman **AÇIKGÖZ**, “Mirasın Temsilci Aracılığıyla Reddedilmesi Halinde Özel Yetkinin Gerekli Olup Olmadığı Hususunun Öğretideki Görüşler ve Yargıtay Kararları Işığında Değerlendirilmesi”, **Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 18, Sayı 2, 2021, s. 679.

Mirasın kazanılmasında mirasçının irade beyanına gerek olmamakla birlikte bu durumun sonra gelen mirasçı lehine ret halleri ve hükmen reddedilmiş sayılan mirasın kazanılmak istenmesi hallerine ilişkin iki istisnası bulunmaktadır. TMK madde 605/2’de hükmen reddin miras bırakanın ödemedi aczinin açıkça belli olması ya da resmen tespiti halinde söz konusu olacağı ve bu durumda mirasın kendiliğinden reddedilmiş sayılacağı belirtilmiştir. Hükmen rette mirasçıların ayrıca mirası ret beyanında bulunmaları aranmamaktadır, murisin ölüm tarihi itibarıyla borca batık olduğunun tespit edilmesi ile miras kendiliğinden reddedilmiş sayılır⁷³. Burada mirasçıların yapması gereken sadece murisin ölüm tarihi itibarıyla ödemedi aczini gösterir kesin bir delilleri yoksa miras bırakanın borca batık olarak vefat ettiğinin tespit edilmesini sağlamaktır. Genel kural olarak mirasçıların mirası kabulüne ilişkin bir irade beyanları aranmamakla birlikte istisna olarak hükmen reddedilmiş sayılan mirası kazanmak isteyen bir mirasçı varsa, onun kabul beyanında bulunması gerekmektedir.

Sonra gelen mirasçı lehine ret, TMK madde 614’te düzenlenmiş olup maddenin ikinci fıkrasında sonra gelen mirasçılara kabul beyanında bulunmaları için bir aylık yasal süre verileceği açıkça belirtilmiştir. Mirası reddeden mirasçılardan biri, sonra gelen mirasçı lehine ret müessesesini kullanarak, kendisinden sonra gelen mirasçılara mirası kabul edip etmeyeceklerinin sorulmasını talep edebilir. Genel kural olarak mirasın geçişinde kabul beyanı aranmamakla birlikte bu kuralın bir istisnası olan sonra gelen mirasçılar lehine ret halinde sulh hâkimi, sonra gelen mirasçılara mirası kabul edip etmediklerine ilişkin beyanda bulunmak üzere bir aylık süre verir. Bu bir aylık yasal süre, sonra gelen mirasçılar için mirası ret süresi değil, kabul beyanında bulunmaları için verilen bir süre olup yasal süre içerisinde beyanda bulunmayan sonra gelen mirasçılar mirası reddetmiş sayılırlar.

Mirasın bir bütün olarak mirasçılara geçmesinden kasıt sadece miras bırakanın alacakları, malvarlığı, taşınır taşınmaz malları gibi aktifleri değildir, aynı zamanda borçları gibi pasiflerini de kapsamaktadır. TMK madde 599/2’de mirasçıların miras bırakanın borçlarından sadece miras kapsamında değil kendi malvarlıkları ile de

⁷³ Büşra CÖMERT AKBAY, “Mirasın İrâdi Reddi (Mirasın Gerçek Reddi)” **Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi**, Cilt Prof. Dr. M. Fatih UŞAN’a Dekanlıkta 10. Yıl Anısına Teşekkür Armağanı, Sayı 2022-2, 2022, s. 877; BİLGİN YÜCE, a.g.e., s. 167; ÜNLÜTEPE, a.g.e., s. 90.

sorumlu oldukları açıkça belirtilmiştir⁷⁴. TMK madde 641 ve 682 gereğince mirasçılar, miras bırakanın borçlarından müteselsil olarak sorumludurlar⁷⁵.

Mirasçının terekeyi kendi iradesi ile kendisine ait malvarlığının üzerine almadığı, mirasçının terekeyi almaya kanunen mecbur kaldığı sabit olup bu durum miras bırakanın borçlarının olması, terekenin pasiflerinin aktiflerinden çok olması gibi sakıncalı sonuçlar doğurabilmektedir. Terekenin pasifleri aktiflerinden çok olmasa da mirasçının miras bırakan ile kişisel sorunları olması ya da mirasçının bu mirastan kendisinin değil de sonra gelen mirasçıların yararlanmasını istemesi gibi ihtimallerde mevcuttur. Bu nedenlerle miras bırakanın borçlarının sorumluluğu altına girmek istemeyen mirasçılar, herhangi bir sebebi olmasa da mirası almak istemeyen mirasçılar, mirastan kendisinden sonraki zümrenin yararlanmasını isteyen mirasçılar vs. (ve sair) için kanun koyucu mirasın reddi müessesesini düzenlemiştir. Mirasın reddi müessesesini kullanarak mirası reddeden mirasçı, mirasçılık sıfatını kaybedip miras bırakandan önce vefat etmiş kabul edilir ve payı diğer hak sahiplerine geçer, dolayısıyla tereke üzerinde herhangi bir hakkı kalmaz⁷⁶.

Mirasın reddi, kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan değildir⁷⁷. TMK madde 608/1 kapsamında mirası reddetmeden ölen mirasçıya ait ret hakkının sonra gelen mirasçılara geçebilecek olması kanun koyucunun mirasın reddini kişiye sıkı sıkıya bağlı haklar arasında düzenlemediğini açıkça göstermektedir. Ayrıca mirası ret hakkının veli, vasi, özel temsilci vb. aracılığıyla da kullanılması mümkün olup bu konu

⁷⁴ AYAN, a.g.e., s. 40; KESKİN/DEMİRCİOĞLU, a.g.e., s. 184; İMRE/ERMAN, a.g.e., s. 324; CÖMERT AKBAY, a.g.e., s. 878; TURAN BAŞARA, a.g.e., s. 1104; OĞUZMAN, a.g.e., ss. 317-318; ÇABRİ, a.g.e., s. 427.

⁷⁵ EREN/YÜCER AKTÜRK, a.g.e., s. 447.

⁷⁶ GÜNAY, Mirasçılık Sıfatının Yitirilmesi, s. 187; BİRİNCİ UZUN, a.g.e., s. 44; CÖMERT AKBAY, a.g.e., s. 881; YAVUZ/AÇIKGÖZ, a.g.e., ss. 679-682; Ahmet Mithat KILIÇOĞLU, Miras Hukuku, 11. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2021, ss. 280-281; HELVACI, Mirasın Reddi, s. 11; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 235.; Esat ŞENER, Miras Hak ve Payları, Seçkin Yayınevi, Ankara, 1996, s. 212; TURANBOY, a.g.e., s. 1568; EREN/YÜCER AKTÜRK, a.g.e., s. 505.

⁷⁷ İsmail ÖZMEN, Açıklamalı İctihath Uygulamalı Tereke Hukuku Davaları, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2010, s. 509; HELVACI, Mirasın Reddi, s. 16; CÖMERT AKBAY, a.g.e., s. 883; OĞUZMAN, a.g.e., s. 289; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 513; Fuat SAATÇIOĞLU, “Mirasın Gerçek Reddi”, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, 2012, s. 179; TURANBOY, a.g.e., s. 1568; SEROZAN/ENGİN, a.g.e., s. 507.

mirası ret hakkının kullanılmasında ehliyet hususu başlığı altında ayrıntılı olarak incelenmiştir⁷⁸.

Mirasın reddi, tek taraflı bir hukuki işlemdir⁷⁹. 6098 sayılı TBK (Türk Borçlar Kanunu) madde 285/2⁸⁰ ile kanun koyucu mirasın reddinin, iki taraflı hukuki işlem olan bağışlamanın aksine tek taraflı bir hukuki işlem olduğunu açıkça belirtmiştir. Murisin vefatı ile herhangi bir işlem yapmadan, mirası bir bütün olarak kendiliğinden kazanan mirasçının, mirası almak istemediğine ilişkin ret beyanı, tek taraflı bozucu yenilik doğuran bir hukuki işlemdir⁸¹. Bozucu yenilik doğuran bir işlem olması nedeniyle mirasın reddinin tespitine binaen mirasçılık sıfatı geriye etkili olarak ortadan kalkar⁸².

Doğmamış bir hakkın reddedilmesi Türk hukukunda mümkün olmadığından kişiler ret haklarını ancak miras bırakanın vefat etmesinden sonra kullanabilirler⁸³. Miras bırakanın vefatından önce yapılacak ret beyanı, henüz tereke mirasçıya intikal etmediği için hukuken herhangi bir anlam ifade etmeyecektir⁸⁴. Ancak miras bırakan vefat etmeden önce mirasçı, mirası almak istemediğine kanaat getirir ve bunun için bir şeyler yapmak isterse, mirasçının miras payından vazgeçmesi, miras bırakanın da

⁷⁸ Bkz. ss. 19 – 28.

⁷⁹ ANTALYA/TOPUZ, a.g.e., s. 229; HELVACI, *Mirasın Reddi*, s. 11; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 240; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 512; SEROZAN/ENGİN, a.g.e., s. 507; EREN/YÜCER AKTÜRK, a.g.e., s. 505; AYAN, a.g.e., s. 276; KESKİN/DEMİRCİOĞLU, a.g.e., s. 264; Gökhan ŞAHAN, “Mirası Reddeden Mirasçının Alacaklılarının Korunması”, *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 15, Sayı 1, 2020, s. 4.

⁸⁰ TBK madde 285/2: “Henüz edinilmemiş olan bir haktan feragat etmek veya bir mirası reddetmek, bağışlama değildir.”.

⁸¹ ANTALYA/TOPUZ, a.g.e., s. 179; Esat ŞENER, *Eski ve Yeni Miras Hukuku İki Cilt Birarada*, Sevinç Matbaası, Ankara, 1981, s. 213; KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 277; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 232; HELVACI, *Mirasın Reddi*, s. 11; ANTALYA, a.g.e., s. 429; BİLGİN YÜCE, a.g.e., s. 167; TURANBOY, a.g.e., s. 1569; SEROZAN/ENGİN, a.g.e., s. 507; AYAN, a.g.e., s. 277; İMRE/ERMAN, a.g.e., s. 323; Hasan İŞGÜZAR / Mehmet DEMİR / Süleyman YILMAZ, *Miras Hukuku*, 1. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019, s. 146; Necip KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, *Miras Hukuku*, 3. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1987, s. 601; ÜNLÜTEPE, a.g.e., s. 264.

⁸² ANTALYA, a.g.e., s. 429; MARAŞLI DİNÇ, a.g.e., s. 108; SEROZAN/ENGİN, a.g.e., s. 505.

⁸³ GÜNAY, *Mirasçılık Sıfatının Yitirilmesi*, s. 188; KESKİN/DEMİRCİOĞLU, a.g.e., s. 264; RÜZGARESEN/ERDEM, a.g.e., s.249; OĞUZMAN, a.g.e., s. 288; AYAN, a.g.e., s. 275; TURANBOY, a.g.e., s. 1568; YAVUZ/AÇIKGÖZ, a.g.e., s. 679; SEROZAN/ENGİN, a.g.e., s. 506.

⁸⁴ ANTALYA, a.g.e., s. 431; RÜZGARESEN/ERDEM, a.g.e., s. 249; YAVUZ/AÇIKGÖZ, a.g.e., s. 679.

katılması ile mirastan feragat sözleşmesi yapılarak muris hayattayken gerçekleştirilebilir⁸⁵.

Mirasın reddi hükümleri, TMK madde 605 ve devamında düzenlenmiştir. TMK madde 605'te mirasın reddi açısından iki şekil öngörülmüş olup bunlar gerçek ret ve hükmen rettir. Gerçek ret, mirasçılarının mirası almak istemediklerine (reddetmek istediklerine) yönelik irade beyanlarını açıklamaları olup hükmen ret ise mirasçıların herhangi bir ret beyanında bulunmalarına gerek kalmadan mirasın kendiliğinden reddedilmiş sayılması halidir⁸⁶.

B. Kısmi Ret

Öğretide, kanun metninden ve kanun koyucunun izlediği maksattan hareketle kısmi feragat mümkünse kısmi redde mümkündür şeklinde görüşler olmakla birlikte; ret kurumunun özelliği gereği kısmi redde imkân tanımadığı, mirasçılık birden fazla sıfattan kaynaklanıyorsa bu sıfatlardan sadece biri için ret beyanında bulunulabileceği şeklinde görüşler de mevcuttur⁸⁷. Külli halefiyet ilkesi kapsamında miras bir bütün olarak mirasçıya geçiyorsa, mirasın reddinin de aynı ilke kapsamında bir bütün olarak yapılabileceği kanaatine varılabilir. Mirasın kül halinde geçmesinin bir sonucu olarak mirası reddetmeyen mirasçılar, tereke alacaklılarına karşı müteselsil olarak sorumludurlar. Tereke alacaklıları, müteselsil sorumlu olmaları nedeniyle tüm mirasçılara karşı işlem yapabilecekleri gibi sadece birine karşı da işlem yapabilir⁸⁸. Kısmen ret yapılabileceği düşünülse de müteselsil sorumluluk kapsamında mirasın bir kısmını kabul eden mirasçının, yine tereke alacaklılarına karşı tam sorumluluğu ortadan kalkmaz. Bu nedenle mirası ret beyanının kanuni niteliği gereği, mirasın bir kısmının reddedilebilmesi yani kül halindeki bir miras içerisindeki bir kısım mal ve

⁸⁵ ANTALYA, a.g.e., s. 430.

⁸⁶ GÜNAY, Alacaklıların Korunması, s. 122; İŞGÜZAR/DEMİR/YILMAZ, a.g.e, s. 146; ŞAHAN, a.g.e., ss. 3-4; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, a.g.e., s. 601.

⁸⁷ ANTALYA, a.g.e., s. 430; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, a.g.e., ss. 604-606.

⁸⁸ ÇABRİ, a.g.e., s. 428; KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 433; OĞUZMAN, a.g.e., s. 318; MARAŞLI DİNÇ, a.g.e., s. 28; Cem BAYGIN, Türk Miras Hukukunda Alacaklıların Korunması, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2005, s. 67; TURAN BAŞARA, a.g.e., s. 1106.

borçların kabul edilip diğer mal ve borçların reddedilmesinin mümkün olmadığı yönündeki görüşe katılıyoruz.

Kısmen ret farklı yorumlanabilecek olup aynı mirasçının mirasçılık sıfatı birden fazla nedenden kaynaklanıyorsa örneğin mirasçı, miras bırakanın hem yasal mirasçısı hem de vasiyetname nedeniyle atanmış mirasçısı ise bu durumda mirasçı iki farklı etkenle mirasçı sıfatına sahip olduğu için her iki mirasçılık sıfatı adına ayrı ayrı ret hakkına sahip olur. Mirasçının, farklı etkenlerle edinmiş olduğu iki ayrı mirasçılık sıfatı için ayrı ayrı ret hakları olması hasebiyle ikisi adına da ret beyanında bulunması gerekmemektedir. Mirasçı iki ayrı etkenden kaynaklanan mirasçılık sıfatlarının biri için ret beyanı verirken diğeri için ret beyanı vermeyerek mirasa hak kazanabilir⁸⁹. Burada mirasçının bir yandan ret beyanı verirken bir yandan da mirasa hak kazanarak kısmen ret yapabildiği, kısmen reddin de ancak bu hallerde söz konusu olabileceği yorumu da yapılabilir.

C. Ret Hakkının Kullanılmasında Ehliyet Hususu

Mirasın reddi ile terekenin borçlarına karşı sorumluluk sona erer ve aynı zamanda mirasçılık hakkı da kaybedilmiş olur. Mirasın reddedilmesiyle birlikte mirasçılık sıfatını kaybeden kişi, tereke alacaklılarına karşı sorumluluklarından kurtulur ancak miras bir bütün olarak reddedildiği için terekeye ait miras bırakanın alacakları, hakları, malvarlığı gibi aktiflerden de mahrum kalır.

Mirasçılık sıfatının kaybedilmesi, terekenin aktiflerinin pasiflerinden çok olması halinde hak kaybı sonucunu da doğurabileceği için mirasın reddi beyanında bulunan kişinin, reddin sonuçlarını algılayabilecek ve bilebilecek halde olması gerekmekte yani ret beyanında bulunan kişide fiil ehliyeti⁹⁰ aranmaktadır. Ret

⁸⁹ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, a.g.e., s. 605; ANTALYA, a.g.e., s. 430; BİLGİN YÜCE, a.g.e., s. 180; SEROZAN/ENGİN, a.g.e., s. 507.

⁹⁰ “Kişinin kendi eylemiyle hak kazanabilmesi ve borç altına girebilmesidir.” ANTALYA/TOPUZ, a.g.e., s. 210; YILMAZ/YILDIRIM, a.g.e., s. 116; KAYIHAN, a.g.e., ss. 165-166; Serap HELVACI, Gerçek Kişiler, 7. Baskı, Legal Kitabevi, İstanbul, 2016, s. 114; ERDOĞAN/KESKİN, a.g.e., s. 230.

beyanının geçerliliği için söz konusu mirasçının tam ehliyetli olması gerekmektedir⁹¹. Bu bölümde mirasçılarının mirası ret hakkını kullanabilmeleri, ehliyetleri açısından değerlendirilecek ve mirası ret hakkının temsilci aracılığıyla kullanılması hali incelenecektir.

1. Tam Ehliyetlilerin Mirası Reddi

Ayırt etme gücüne⁹² sahip, kısıtlı olmayan ve ergin kişiler, TMK madde 10 gereğince fiil ehliyetinin tüm şartlarına sahiplerdir ve tam ehliyetlilerdir⁹³. Mirasın reddedilmesi halinde miras küll halinde reddedilmiş olur. Her ne kadar mirasın reddedilmesi denilince ilk akla gelen terekenin borçlarına karşı sorumluluktan kurtulmak olsa da miras küll halinde reddedildiği için terekenin aktifleri de reddedilmiş olur.

Terekenin pasiflerinin aktiflerinden çok olması halinde mirasın reddedilmesi mirasçı açısından alacaklılara karşı sorumluluğunu sona erdireceği için olumlu değerlendirilmekle birlikte, terekenin aktiflerinin pasiflerinden çok olması halinde mirası reddeden mirasçı terekedeki aktiflere ilişkin haklarını da kaybedecek olup bu durumda mirasın reddedilmesi hak kaybı sonucunu da doğurabilecektir. Bu nedenle mirası reddeden kişinin reddin gerçekleşmesi ile mirasçılık sıfatını kaybetmesi sonucunda neler olabileceğini algılayabilecek ve bilebilecek durumda olması gerekir. Türk hukukunda mirasın reddi için kişinin fiil ehliyetine sahip olması şartı aranmaktadır. Tam ehliyetliler fiil ehliyetinin tüm koşullarına sahip kimseler olup tek başlarına ret hakkını kullanabilirler⁹⁴.

⁹¹ Mustafa **DURAL** / Turgut **ÖZ**, **Türk Özel Hukuku Miras Hukuku**, Cilt 4, 9. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2015, s. 411; **AYİTER/KILIÇOĞLU**, a.g.e., s. 231; **ÖZTAN**, a.g.e., ss. 328-329.

⁹² “Kişinin akla uygun davranması ve eylemlerinin neden ve sonuçlarını algılayabilme yeteneğidir.” **ANTALYA/TOPUZ**, a.g.e., s. 211; **YILMAZ/YILDIRIM**, a.g.e., s. 117; **KAYIHAN**, a.g.e., s. 167; **ERDOĞAN/KESKİN**, a.g.e., s. 236.

⁹³ **ANTALYA/TOPUZ**, a.g.e., s. 211; **YILMAZ/YILDIRIM**, a.g.e., s. 121; **KAYIHAN**, a.g.e., s. 171; **ERDOĞAN/KESKİN**, a.g.e., ss. 248-249.

⁹⁴ **RÜZGARESEN/ERDEM**, a.g.e., s. 249; **MARAŞLI DİNÇ**, a.g.e., s. 109.

2. Tam Ehliyetsizlerin Mirası Reddi

Tam ehliyetsizler, ayırt etme gücüne sahip değildirler, kısaca eylemlerinin neden ve sonuçlarını kavrayabilecek yetiye sahip değildirler, bu nedenle fiil ehliyetleri yoktur⁹⁵. Kişinin ayırt etme gücüne haiz olup olmadığının belirlenebilmesi için her somut olayın ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir⁹⁶. Türk hukukunda mirasın reddi için fiil ehliyeti şartı arandığından fiil ehliyetine sahip olmayan tam ehliyetsizler, mirasın reddi beyanında bulunsalar da bu ret beyanları hukuken geçerli değildir. Tam ehliyetsiz kişilerin tek başlarına vermiş oldukları ret beyanları herhangi bir hukuki sonuç doğurmamakla birlikte bu durum mirası reddedemeyecekleri anlamına da gelmemektedir. Mirasın reddi, kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olmadığı için tam ehliyetsiz kişilerin mirası ret hakkı kanuni temsilcileri tarafından kullanılabilir⁹⁷.

Söz konusu tam ehliyetsiz mirasçı, velayet altındaysa velisi miras reddedilebilir. Velayet altındaki tam ehliyetsiz kişinin anne ve babası evli ise TMK madde 336/1⁹⁸ gereğince velayeti birlikte kullanmaları gerekir. Ancak eşler, velayetleri altında bulunan tam ehliyetsiz çocuğun mirası reddi konusunda ortak bir sonuca ulaşamazlarsa TMK madde 195⁹⁹ gereğince hâkimin müdahalesi istenilebilir.

Tam ehliyetsiz kişi, vesayet altındaysa vasisinin onun adına mirası reddedebilmesi için TMK madde 463/5¹⁰⁰ gereğince hem vesayet makamı olan sulh

⁹⁵ ANTALYA/TOPUZ, a.g.e., s. 214; YILMAZ/YILDIRIM, a.g.e., s. 126; KAYIHAN, a.g.e., s. 180; ERDOĞAN/KESKİN, a.g.e., s. 250.

⁹⁶ HELVACI, Gerçek Kişiler, s. 70.

⁹⁷ DURAL/ÖZ, a.g.e., ss. 411-412; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 231; ÖZTAN, a.g.e., ss. 328-329; RÜZGARESEN/ERDEM, a.g.e., s. 249; AYAN, a.g.e., s. 277; MARAŞLI DİNÇ, a.g.e., s. 109.

⁹⁸ TMK madde 336/1: “Evlilik devam ettiği sürece ana ve baba velâyeti birlikte kullanırlar.”.

⁹⁹ TMK madde 195: “Evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi veya evlilik birliğine ilişkin önemli bir konuda uyumsuzluğa düşülmesi hâlinde, eşler ayrı ayrı veya birlikte hâkimin müdahalesini isteyebilirler. Hâkim, eşleri yükümlülükleri konusunda uyarır; onları uzlaştırmaya çalışır ve eşlerin ortak rızası ile uzman kişilerin yardımını isteyebilir. Hâkim, gerektiği takdirde eşlerden birinin istemi üzerine kanunda öngörülen önlemleri alır.”.

¹⁰⁰ TMK madde 463/5: “Aşağıdaki hâllerde vesayet makamının izninden sonra denetim makamının da izni gereklidir: ... 5. Mirasın kabulü, reddi veya miras sözleşmesi yapılması.”.

hukuk mahkemelerinden hem de denetim makamı olan asliye hukuk mahkemelerinden izin alması gerekmektedir¹⁰¹.

Velayet ya da vesayet altındaki kişinin, mirasın reddine ilişkin olayda veli veya vasisi ile arasında menfaat çatışması olması ihtimali de mevcut olup böyle bir durumun varlığı halinde söz konusu tam ehliyetsiz kişiye TMK madde 426¹⁰² gereğince kayyım atanması gerekir. Uygulamada da velayet altındaki çocuk ile veli arasında menfaat çatışması olması halinde çocuğa kayyım atanarak mirası ret hakkının kayyım tarafından kullanılması gerektiği kabul edilmektedir¹⁰³. Kayyımın mirası reddedebilmesi için de vesayet ve denetim makamlarının izni gerekmektedir¹⁰⁴.

3. Sınırlı Ehliyetsizlerin Mirası Reddi

Ayırt etme gücüne sahip küçükler ve kısıtlılar TMK madde 16 gereğince sınırlı ehliyetsizdir¹⁰⁵. Sınırlı ehliyetsizler bir kısım işlemler açısından fiil ehliyetine sahip olmakla birlikte koşulsuz olarak fiil ehliyetine sahip değildirler¹⁰⁶. Mirasın reddi müessesinin kullanıldığı terekenin, aktif pasifinden çoksa mirasın reddedilmesi sınırlı ehliyetsiz kişiler açısından hak kaybı oluşturabilecektir. Bu nedenle koşulsuz olarak fiil ehliyetine sahip olmayan sınırlı ehliyetsiz mirasçılar, ret haklarını tek başlarına

¹⁰¹ RÜZGARESEN/ERDEM, a.g.e., s. 249; AYAN, a.g.e., s. 277.

¹⁰² TMK madde 426: “*Vesayet makamı, aşağıda yazılı olan veya kanunda gösterilen diğer hâllerde ilgisinin isteği üzerine veya re’sen temsil kayyımı atar: 1. Ergin bir kişi, hastalığı, başka bir yerde bulunması veya benzeri bir sebeple ivedi bir işini kendisi görebilecek veya bir temsilci atayabilecek durumda değilse, 2. Bir işte yasal temsilcinin menfaati ile küçüğün veya kısıtlının menfaati çatışıyorsa, 3. Yasal temsilcinin görevini yerine getirmesine bir engel varsa.*”.

¹⁰³ T.C. (Türkiye Cumhuriyeti) Yargıtay 14. HD. (Hukuk Dairesi) 30.10.2017 T. (Tarih) 2017/5217 E. (Esas) 2017/7827 K. (Karar): “*Davacı T.D. hem kendi adına hem de velayeti altında bulunan çocuklar adına mirasın gerçek reddini talep etmiştir. Küçükler ile veliler arasında menfaat çatışması bulunduğundan kayyım tayini ilgisinden istenebileceği gibi mahkemece re’sen kayyım tayini yoluna da gidilebilir.*” <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (06.02.2024).

¹⁰⁴ HELVACI, Mirasın Reddi, s. 26.

¹⁰⁵ ANTALYA/TOPUZ, a.g.e., s. 216; KAYIHAN, a.g.e., s. 174; ERDOĞAN/KESKİN, a.g.e., s. 253.

¹⁰⁶ YILMAZ/YILDIRIM, a.g.e., s. 123; ERDOĞAN/KESKİN, a.g.e., s. 253.

kullanamazlar. Sınırlı ehliyetsiz kişilerin mirası ret haklarını kullanabilmeleri için kanuni temsilcilerinin izni ya da sonradan onayı aranmaktadır¹⁰⁷.

Mirasçı olan sınırlı ehliyetsiz kişi, velayet altında ise mirası reddetmesi halinde yasal temsilcilerinin izni veya onayı aranmaktadır¹⁰⁸. Tam ehliyetsizlerde olduğu gibi sınırlı ehliyetsiz mirasçı da ortak velayet altında ise burada anne ve babanın mirası ret konusunda aynı fikirde buluşmaları gerekmektedir. Anne ve baba mirasın reddi konusunda aynı fikirde buluşamıyorsa hâkimin müdahalesi istenilebilir. Mirasın reddi kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olmadığı için mirasçı olan sınırlı ehliyetsizin yasal temsilcisi tek başına mirası reddedebilir¹⁰⁹.

Mirasçı vesayet altında ise TMK madde 450¹¹⁰ gereğince vasi, olanaklar ölçüsünde vesayet altındaki kişinin görüşünü almakla yükümlüdür ancak vesayet altındaki kişinin görüşü vasiyi sorumluluktan kurtarmaz. Sınırlı ehliyetsiz olan kişi, velayet altındaysa velisinin izni yeterlidir ancak vesayet altındaysa vasisinin mirası reddedebilmesi için TMK madde 463/5 gereğince hem vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemelerinin hem de denetim makamı olan asliye hukuk mahkemelerinin izni gerekmektedir¹¹¹. Vesayet altındaki sınırlı ehliyetsizin mirası kendisinin reddetmesi halinde ise hem vasisinin hem de vesayet ve denetim makamlarının izni ve onayı gerekmektedir. Velayet ya da vesayet altında bulunan tam ehliyetsizin, mirasın reddine ilişkin olayda yasal temsilcisi ile menfaati çatışmıyorsa mirasın reddedilebilmesi için TMK madde 426 gereğince kayyım atanması gerekir, kayyımın mirası reddedebilmesi için de vesayet ve denetim makamlarının izni gerekmektedir¹¹². Küçük

¹⁰⁷ DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 412; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 231; ÖZTAN, a.g.e., s. 329; YILMAZ/YILDIRIM, a.g.e., s. 123; MARAŞLI DİNÇ, a.g.e., s. 109.

¹⁰⁸ AYAN, a.g.e., s. 277; RÜZGARESEN/ERDEM, a.g.e., s. 249.

¹⁰⁹ KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 279.

¹¹⁰ TMK madde 450: “Vesayet altındaki kişi görüşlerini oluşturma ve açıklama yeteneğine sahipse, vasi önemli işlerde karar vermeden önce olanak ölçüsünde, onun görüşünü almakla yükümlüdür. Vesayet altındaki kişinin işi uygun bulmuş olması vasiyi sorumluluktan kurtarmaz.”.

¹¹¹ AYAN, a.g.e., s. 277; KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 279; Ali İhsan ÖZÜĞÜR, *Türk Medeni Kanunundan Önce ve Sonra Miras Hukuku*, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016, s. 321; RÜZGARESEN/ERDEM, a.g.e., s. 249.

¹¹² HELVACI, *Mirasın Reddi*, s. 26; ANTALYA, a.g.e., s. 432.

olması nedeniyle sınırlı ehliyetsiz olan kişi, mirasın gerçek reddine ilişkin dava devam ederken reşit olursa mirası ret konusunda muvafakatinin alınması gerekir¹¹³.

4. Sınırlı Ehliyetlilerin Mirası Reddi

Sınırlı ehliyetliler, tam ehliyetli olmalarına rağmen birtakım etkenler nedeniyle ehliyetleri sınırlandırılmış olan kişilerdir¹¹⁴. Sınırlı ehliyetliler, kural olarak fiil ehliyetine haiz oldukları için tek başına ret hakkını kullanabilirler¹¹⁵. Kendisine yasal danışman atanmış olan sınırlı ehliyetli mirasçı, herhangi bir onay ya da izin aranmadan mirası reddedebilir.

Kendisine yasal danışman atanan sınırlı ehliyetli kişinin yasal danışmandan hangi konularda görüş alacağı TMK madde 429/1’de¹¹⁶ sınırlı olarak sayılmış olup belirtilen işlemler arasında mirasın reddi yoktur. Kendisine TMK madde 429/1 gereğince yasal danışman atanmış olan kişiler, tam ehliyetliler gibi mirasın reddi beyanını tek başlarına kullanabilirler¹¹⁷.

Mirasçı olan sınırlı ehliyetli, kendisine TMK m. (madde) 429/2¹¹⁸ gereğince yasal danışman atanmış, kısaca malvarlığını idare yetkisi kaldırılmış bir kişi ise bu kişinin tek başına mirası reddetmesi herhangi bir hüküm doğurmaz; sınırlı ehliyetlinin mirası ret beyanının geçerli olabilmesi için yasal danışman ile vesayet ve denetim

¹¹³ T.C. Yargıtay 14. HD. 01.12.2020 T. 2016/18724 E. 2020/7939 K.: “...kendilerine velayeten dava açılan ... ve ... yargılama sırasında reşit olduklarından mirası redde muvafakatlerinin de sağlanması gerekir.” <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (06.02.2024).

¹¹⁴ ANTALYA/TOPUZ, a.g.e., s. 215; YILMAZ/YILDIRIM, a.g.e., s. 121; KAYIHAN, a.g.e., s. 171; AKİPEK/AKINTÜRK/ATEŞ, a.g.e., ss. 339-340; HELVACI, *Gerçek Kişiler*, a.g.e., s. 64; ERDOĞAN/KESKİN, a.g.e., s. 259.

¹¹⁵ RÜZGARESEN/ERDEM, a.g.e., s. 249.

¹¹⁶ TMK madde 429/1: “Kısıtlanması için yeterli sebep bulunmamakla beraber korunması bakımından fiil ehliyetinin sınırlandırılması gerekli görülen ergin bir kişiye aşağıdaki işlerde görüşü alınmak üzere bir yasal danışman atanır: 1. Dava açma ve sulh olma, 2. Taşınmazların alımı, satımı, rehnedilmesi ve bunlar üzerinde başka bir aynî hak kurulması, 3. Kıymetli evrakın alımı, satımı ve rehnedilmesi, 4. Olağan yönetim sınırları dışında kalan yapı işleri, 5. Ödünç verme ve alma, 6. Ana parayı alma, 7. Bağışlama, 8. Kambyo taahhüdü altına girme, 9. Kefil olma.”

¹¹⁷ CÖMERT AKBAY, a.g.e., s. 889.

¹¹⁸ TMK madde 429/2: “Aynı koşullar altında bir kimsenin malvarlığını yönetme yetkisi, gelirlerinde dilediği gibi tasarruf hakkı saklı kalmak üzere kaldırılabilir.”

makamlarının onayı gerekmektedir¹¹⁹. Sınırlı ehliyetli kişiye TMK madde 429/2 gereğince atanan yasal danışman tarafından ret hakkının kullanılması halinde ise vesayet makamı olan sulh hukuk mahkemeleri ile denetim makamı olan asliye hukuk mahkemelerinin izni gerekmektedir¹²⁰. Vasi tarafından özel temsilciye vekâlet verilmiş ve mirasın reddi davası temsilci aracılığıyla yürütülmüş olsa da bahse konu temsil edilen vesayet altında olduğu için vesayet ve denetim makamlarından izin alınması gerekir¹²¹.

Fiil ehliyetine sahip bir kişinin TMK madde 406¹²² gereğince de kısıtlanması mümkündür. TMK madde 406 gereğince kötü yönetim, savurganlık, kötü yaşam tarzı, alkol ya da uyuşturucu madde bağımlılığı gibi nedenlerle kısıtlanan (vesayet altında bulunan) bir mirasçı adına vasisinin mirası reddedebilmesi için vesayet makamından ve denetim makamından izin alması gerekmektedir.

Uygulamada da TMK madde 406 gereğince kısıtlanan kişinin mirası ret hakkını vasi aracılığıyla kullanabileceği, mirası reddedebilmesi için öncelikle vesayet ve denetim makamlarının izninin gerektiği, sonra mirasın reddine ilişkin delillerin araştırılıp, incelenmesi gerektiği kabul edilmektedir¹²³.

¹¹⁹ HELVACI, Mirasın Reddi, a.g.e., s. 24.

¹²⁰ HELVACI, Mirasın Reddi, a.g.e., s. 23.

¹²¹ T.C. Yargıtay 7. HD. 28.10.2021 T. 2021/903 E. 2021/2444 K.: "... davacı ... İnin Gaziantep 1. Sulh Hukuk Mahkemesinin 2009/1194 Esas, 2009/1474 Karar sayılı ilamı ile kısıtlanan davacı ...'ye vesayeten vekalet vererek mirasın hükmen reddini istemiş olmasına karşın mirasın reddi için vesayet makamının ve denetim makamının izinlerinin temin edilmemesi, ... hususları da doğru görülmemiştir." <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (07.02.2024).

¹²² TMK madde 406: "Savurganlığı, alkol veya uyuşturucu madde bağımlılığı, kötü yaşama tarzı veya malvarlığını kötü yönetmesi sebebiyle kendisini veya ailesini darlık veya yoksulluğa düşürme tehlikesine yol açan ve bu yüzden devamlı korunmaya ve bakıma muhtaç olan ya da başkalarının güvenliğini tehdit eden her ergin kısıtlanır.".

¹²³ T.C. Yargıtay 2. HD. 28.04.2003 T. 2003/5201 E. 2003/6123: "Davacı tarafından öncelikle mirasın hükmen reddi ile ilgili dava açma konusunda vesayet makamından ve denetim makamından izin alınması, daha sonra taraf delillerinin sorulup, toplanması, sonucuna göre karar verilmesi gerekir. Bu yön gözetilmeden eksik araştırma ve inceleme sonucu yazılı şekilde hüküm kurulması bozmayı gerektirmiştir." <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (07.02.2024).

Mal ortaklığı rejiminde ret hakkının kullanılabilmesi için eşlerin karşılıklı olarak rızası aranmaktadır¹²⁴. TMK madde 265'te¹²⁵ mal ortaklığı rejiminde ortaklık mallarına girecek mirası diğer eşin rızası olmadan bir eşin reddedemeyeceği ve terekesi borca batık mirasın da yine diğer eşin rızası olmadan kabul edilemeyeceğini dolayısıyla ret hakkının kullanılabilmesi için diğer eşin rızasının arandığı açıkça belirtilmiştir. Yasal mirasçılar da atanmış mirasçılar da tereke alacaklılarına karşı müteselsil sorumlulardır. Kendisine miras kalan eş, yasal mirasçı da olsa atanmış mirasçı da olsa terekenin borca batık olması halinde diğer eşin rızası olmadan mirası kabul edemeyecektir ancak söz konusu eş vasiyet alacaklısı ise tereke alacaklılarına karşı sadece vasiyete konu değerle sınırlı sorumlu olacağından burada diğer eşin rızası aranmaz¹²⁶.

5. Ret Hakkının Temsilci Aracılığıyla Kullanılması

Mirasın reddi hakkı, kişiye sıkı sıkıya bağlı haklar arasında olmadığından temsilci ile kullanılmasında herhangi bir sakınca yoktur. Mirasın reddi hakkı, yasal temsilci ile kullanılabilirdiği gibi rızai temsilci ile de kullanılabilir¹²⁷. TBK madde 504/3'te¹²⁸ özel temsil yetkisi gerektiren haller düzenlenmiş olup mirasın reddine ilişkin herhangi bir ifadeye yer verilmemiştir. 6100 sayılı HMK'nın (Hukuk Muhakemeleri Kanunu) davaya vekâlette özel yetki verilmesi gerektiren haller başlıklı

¹²⁴ Sinan Sami AKKURT / Kemal ERDOĞAN / Hüseyin TOKAT, **Tablolar, Şemalar ve Örnek Olaylar ve Test Soruları ile Medeni Hukuk Temel Bilgiler**, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023, s. 863; AYAN, a.g.e., s. 277; DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 412, AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 231; Faruk ACAR, **Aile Hukukumuzda Aile Konutu – Mal Rejimleri ve Eşin Yasal Miras Payı**, 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, s. 456; RÜZGARESEN/ERDEM, a.g.e., s. 249; CÖMERT AKBAY, a.g.e., ss. 898-899; TURANBOY, a.g.e., s. 1568.

¹²⁵ TMK madde 265: “Eşlerden biri, diğerinin rızası olmaksızın ortaklık mallarına girecek olan bir mirası reddedemeyeceği gibi, tereke borca batıksa mirası kabul de edemez. Diğer eşin rızasının alınmasına olanak bulunamazsa veya bu konudaki istem onun tarafından haklı sebep olmaksızın reddedilirse, istem sahibi eş kendi yerleşim yeri mahkemesine başvurabilir.”.

¹²⁶ ACAR, a.g.e., s. 457.

¹²⁷ DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 411; ÖZTAN, a.g.e., s. 329; SAATÇİOĞLU, a.g.e., s. 179.

¹²⁸ TBK madde 504/3: “Vekil, özel olarak yetkili kılınmadıkça dava açamaz, sulh olamaz, hakeme başvuramaz, iflas, iflasın ertelenmesi ve konkordato talep edemez, kambyo taahhüdünde bulunamaz, bağışlama yapamaz, kefil olamaz, taşınmazı devredemez ve bir hak ile sınırlandıramaz.”.

74. maddesinde¹²⁹ de özel yetki bulunması gereken haller sıralanmış olup burada da mirasın reddine ilişkin herhangi bir ifade yer almamaktadır. Ancak Tüzük (Türk Medeni Kanunu Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük) madde 39/2’de¹³⁰ iradi temsilci (vekil) aracılığıyla mirasın reddedilebilmesi için vekilin bu konuda özel yetki içerir vekâletnamesi olması gerektiği hüküm altına alınmıştır¹³¹.

Uygulamada da Tüzük madde 39/2 gereğince mirasın reddi davasını ikame eden vekilin vekâletnamesinde mirası reddedebileceğine ilişkin özel yetkilendirilmiş olması aranmaktadır¹³². Ayrıca uygulamada vekâletnamede özel yetki bulunmayan vekil tarafından açılan davaya hüküm kurulmadan önce konuya ilişkin özel yetkiyi içeren vekâlet sunulmuş olmasının vekil eden tarafından dava devam ederken icazet verildiği anlamı taşıdığı kabul edilmektedir¹³³.

¹²⁹ HMK madde 74: “Açıkça yetki verilmemiş ise vekil; sulh olamaz, hâkimi reddedemez, davanın tamamını islah edemez, yemin teklif edemez, yemini kabul, iade veya reddedemez, başkasını tevkil edemez, haczi kaldıramaz, müvekkilinin iflasını isteyemez, tahkim ve hakem sözleşmesi yapamaz, konkordato veya sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması teklifinde bulunamaz ve bunlara muvafakat veremez, alternatif uyuşmazlık çözüm yollarına başvuramaz, davadan veya kanun yollarından feragat edemez, karşı tarafı ibra ve davasını kabul edemez, yargılamanın iadesi yoluna gidemez, hâkimlerin fiilleri sebebiyle Devlet aleyhine tazminat davası açamaz, hangileri hakkında yetki verildiği açıklanmadıkça kişiye sıkı sıkıya bağlı haklarla ilgili davaları açamaz ve takip edemez.”.

¹³⁰ Tüzük madde 39/2: “Mirasçının mirası reddetmesi halinde, sulh hâkimince düzenlenecek bir tutanakla reddeden mirasçının açık kimliği belirlenir ve ret beyanı mirası reddedene veya istem, bu konuda yetkisi olan vekil tarafından yapılmış ise vekiline imza ettirilip, hâkim ve zabıt kâtibince imzalanır. Vekilin vekâletnamesi bu tutanağa eklenir.”.

¹³¹ RÜZGARESEN/ERDEM, a.g.e., s. 249; Mirasın reddinin şahsa sıkı sıkıya bağlı bir hak olması nedeniyle vekilin özel yetkisi olması gerektiğine dair görüş için bkz. YAVUZ/AÇIKGÖZ, a.g.e., ss. 691-692.

¹³² T.C. Yargıtay 2. HD. 05.09.2012 T. 2011/22898 E. 2012/20415 K.: “Türk Medeni Kanununun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzüğü’nün 39/2. maddesine göre mirasın reddi istemi için vekilin vekaletnamesinde özel yetki bulunması gerekir. Dosyada ibraz edilen davacılar aitt vekâletnamelerde bu konuda yetki bulunmamaktadır. Davacılar vekilinden mirasın reddi yetkisini içeren vekâletname ibrazının istenmesi, eksikliğin ikmalinden sonra Dairemize gönderilmek üzere dosyanın mahalli mahkemesine İADESİNE oybirliğiyle karar verildi.” <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (09.02.2024).

¹³³ T.C. Yargıtay 2. H.D. 12.05.2005 T. 2005/4968 E. 2005/7785 K.: “Miras bırakan Ahmet 9.10.2004’de ölmüştür. Ölüm tarihinden 2 ay 6 gün geçtikten sonra mirasçılar mirası ret iradelerini 15.12.2004’de vekil aracılığı ile açıklamışlardır. 18.10.2004 günlü vekâletnamede mirasın reddini içeren yetki yoktur. Ancak mirasın üç aylık sürede reddedildiği de açıktır. (MK.m.606) Yargılama sırasında vekâletnamedeki eksiklik dikkate alınarak mirasın reddini de içine alan 28.01.2005 tarihli özel vekâletnamede mahkemeye ibraz edilmiştir. Bu şekilde yetkisiz vekilin yaptığı ret işlemine icazet verilmiştir. (HUMK.m.60, BK.m.38) İcazet davaya vekâlet halinde de uygulanır. Yukarıdaki

Mirasın vekil aracılığıyla reddedilebilmesi için özel yetki aranmakla birlikte dava yetkisiz vekille ikame edilmiş ise de söz konusu eksiklik davanın reddi sebebi olmayıp sonradan icazet verilebilecek, özel yetkiye haiz vekâletname dava devam ederken de mahkemeye ibraz edilebilecektir. Uygulamada da dava devam ederken sunulan özel yetkili vekâletname, sonradan icazet olarak kabul edilmekte ve bu vekâlete itibar edilerek işlem yapılması gerektiği kabul edilmektedir.

Yargıtay 14. Hukuk Dairesi'nin 2021 tarihli bir kararı yerel mahkemece mirasın reddine ilişkin davayı açan vekilin vekâletinde özel yetki olmadığı gerekçesiyle davanın reddi yönünde karar verilmesinin usule ve yasaya aykırı olduğu, vekâletnamedeki bu eksikliğin tamamlanabilir nitelikte olması hasebiyle vekile özel yetki içeren vekâleti sunması için süre verilmesi gerektiği yönündedir¹³⁴.

Tüzük madde 39/2 gereğince mirasın reddine ilişkin özel yetki taşımayan vekâletle açılan davada söz konusu vekâletteki eksiklik tamamlanabilir nitelikte olup davanın ret sebebi değildir. Uygulamada mahkemece vekâletteki eksikliğin giderilmesi için vekile süre verilmesi gerektiği, süre içerisinde Tüzük madde 39/2 gereğince mirasın reddine ilişkin özel yetkiyi içeren vekâletin sunulması halinde mahkemenin işin esası hakkında inceleme yapıp karar vermesi gerektiği kabul edilmektedir.

açıklamalar karşısında dava kabul edilip, tüzük hükümleri gereğince işlem yapılması gerekirken yazılı gerekçe ile isteğin reddedilmesi yerinde değildir.” <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (09.02.2024).

¹³⁴ T.C. Yargıtay 14. HD. 23.03.2021 T. 2017/5535 E. 2021/2044 K.: “Mirasın gerçek reddine ilişkin talebin özel yetki içeren vekaletname ile yapılması gerekmekte ise de özel yetkiyi içeren vekaletnamenin sonradan tamamlanması mümkün olduğu gibi davacının bizzat kendisinin vekilin yaptığı işleme icazetinin de sonradan alınması mümkündür. Vekâletnamede bulunan eksiklik tamamlanabilir niteliktedir. Mahkemece davacı vekiline özel yetkiyi içeren vekâletname sunması için süre verilmesi, sunduğu takdirde davaya devam edilmesi, sonucuna göre hüküm kurulması gerekirken yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir. Kaldı ki; davacı vekili tarafından temyiz dilekçesi ile birlikte mirasın reddini içeren 13.01.2017 tarihli özel vekâletname de ibraz edilmiştir. Bu şekilde yetkisiz vekilin yaptığı ret işlemine icazet verilmiştir (HUMK md.60. B.K.md.38. HMK. md.72). İcazet davaya vekâlet halinde de uygulanır. Hal böyle olunca, işin esası hakkında karar verilmek üzere hükmün bozulması gerekmiştir.” <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (09.02.2024).

III. MİRASI REDDİN ÇEŞİTLERİ

Mirasın reddinin TMK’da iki çeşidi öngörülmüştür. Bunlardan ilki TMK madde 605/1’de düzenlenen mirasçılardan irade beyanına dayanan gerçek rettir. İkincisi ise TMK madde 605/2’de düzenlenmiş olup kanunun öngördüğü karine kapsamında mirasın reddedilmiş sayılmasına ilişkin hükmen rettir. Bu kısımda mirasın gerçek reddi ve hükmen reddin kimler tarafından, hangi koşullarda, nasıl yapılabileceği ayrı ayrı incelenmiştir.

A. Gerçek Ret

Miras, külli halefiyet ilkesi kapsamında mirasın ölümü ile bir bütün olarak, mirasçılardan herhangi bir irade beyanına gerek olmadan kendiliğinden mirasçılara geçmektedir¹³⁵. Miras bırakanın vefat etmesi ile kendiliğinden mirasçı sıfatını kazanan mirasçının kendi irade beyanı ile bu sıfatı sona erdirmesi ise gerçek ret olarak kabul edilmektedir¹³⁶. Burada mirasçı, miras bırakanın ölümüyle kanun gereği bütün halinde kendisine geçen mirası istemediğini tek taraflı olarak açıkça beyan etmektedir¹³⁷. Mirasın gerçek reddi, tek taraflı bir hukuki işlem olup karşı tarafın onayı gibi bir durum söz konusu değildir¹³⁸. Gerçek redde ilişkin beyan yetkili ve görevli mahkemeye ulaşmakla sonuç doğurmaktadır. Burada davanın bir karşı tarafı bulunmadığı gibi hâkimin görevi de reddi onaylamak değil, reddi tespit etmek olup ret beyanında bulunanın mirasçı sıfatına sahip olup olmadığını, mirası kabule ilişkin işlem yapıp

¹³⁵ AYAN, a.g.e., s. 38; AYALP, a.g.e., s. 44; TURAN BAŞARA, a.g.e., s. 1101; OĞUZMAN, a.g.e., ss. 6-7; MARAŞLI DİNÇ, a.g.e., ss. 24-25; BİLGİN YÜCE, a.g.e., s. 16; EREN/YÜCER AKTÜRK, a.g.e., s. 444; İMRE/ERMAN, a.g.e., s. 10; GÜNAY, Alacaklıların Korunması, s. 57; KESKİN/DEMİRCİOĞLU, a.g.e., s. 263; ZEYTİN/ERGÜN, a.g.e., s. 284; BİRİNCİ UZUN, a.g.e., ss. 15-16; TURANBOY, a.g.e., s. 1567; SEROZAN/ENGİN, a.g.e., s. 481; RUHİ/RUHİ, a.g.e., s. 38.

¹³⁶ İŞGÜZAR/DEMİR/YILMAZ, a.g.e., s. 146; BİLGİN YÜCE, a.g.e., s. 167.

¹³⁷ AYAN, a.g.e., s. 276; KESKİN/DEMİRCİOĞLU, a.g.e., s. 264; ŞAHAN, a.g.e., s. 4; ANTALYA/TOPUZ, a.g.e., s. 229; HELVACI, Mirasın Reddi, s. 11; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 240; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 512; SEROZAN/ENGİN, a.g.e., s. 507; EREN/YÜCER AKTÜRK, a.g.e., s. 505.

¹³⁸ ANTALYA/TOPUZ, a.g.e., s. 229; HELVACI, Mirasın Reddi, s. 11; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 240; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 512; SEROZAN/ENGİN, a.g.e., s. 507; EREN/YÜCER AKTÜRK, a.g.e., s. 505; AYAN, a.g.e., s. 276; KESKİN/DEMİRCİOĞLU, a.g.e., s. 264; ŞAHAN, a.g.e., s. 4.

yapmadığını ve süresi içerisinde başvurup başvurmadığını inceleyerek reddi tespit etmektir.

Mirasın reddi beyanı, bozucu yenilik doğuran bir irade beyanıdır¹³⁹. Ret beyanı aynı zamanda tek taraflı bir hukuki işlem olup mahkemeye iletilmesiyle birlikte; mirasçının süresi içerisinde kayıtsız şartsız mirası reddettiğinin tespit edilmesi üzerine mirasçılık sıfatı geriye etkili olarak ortadan kalkar. Mirasın reddi TMK madde 609/1 gereğince herhangi bir şekle tabi olmayıp yazılı ya da sözlü yapılabilir¹⁴⁰. Ret beyanında önemli olan mirasın kayıtsız ve şartsız reddedildiğinin anlaşılması olup belirli kalıplar içerisinde verilmesine gerek yoktur.

Mirası reddeden mirasçı, sadece miras bırakanın borçlarından kurtulmaz aynı zamanda miras bırakanın alacakları, taşınır taşınmaz malları vb. şeylerden de mahrum kalır. Mirasın reddi kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olmayıp mirasçının ret süresi içerisinde vefat etmesi halinde ret hakkı kendi mirasçılarına geçeceği gibi ret hakkı veli, vasi, temsilci aracılığı ile de kullanılabilir. Ret hakkının özel temsilci ile kullanılabilmesi için vekilin, Tüzük madde 39/2¹⁴¹ gereğince bu konuda özel yetkisi olması gerekmektedir.

Mirasın reddinin TMK madde 609/2 gereğince kayıtsız ve şartsız olması gerekip herhangi bir kayda ya da şarta bağlanması halinde mirasın reddine ilişkin beyan geçersiz sayılır¹⁴². Bu kuralın tek istisnası TMK madde 614 gereğince sonra gelen mirasçı lehine mirasın reddi halidir. Gerçek rette kanun koyucu, mirasçılara ret hakkını kullanabilmesi için TMK madde 606 ile üç aylık hak düşürücü süre belirlemiştir. Bu başlıkta ret beyanının şekli ve özellikleri, ret hakkının

¹³⁹ **AYAN**, a.g.e., s. 277; **İMRE/ERMAN**, a.g.e., s. 323; **İŞGÜZAR/DEMİR/YILMAZ**, a.g.e., s. 146; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU**, a.g.e., s. 601; **BİLGİN YÜCE**, a.g.e., s. 167; **TURANBOY**, a.g.e., s. 1569; **ANTALYA/TOPUZ**, a.g.e., s. 179; **ŞENER, Miras Hukuku**, s. 213; **KILIÇOĞLU**, a.g.e., s. 277; **AYİTER/KILIÇOĞLU**, a.g.e., s. 232; **HELVACI, Mirasın Reddi**, s. 11; **ANTALYA**, a.g.e., s. 429; **SEROZAN/ENGİN**, a.g.e., s. 507; **RUHİ/RUHİ**, a.g.e., s. 35; **ÜNLÜTEPE**, a.g.e., s. 264.

¹⁴⁰ **KAYIHAN**, a.g.e., s. 419.

¹⁴¹ Tüzük madde 39/2: “Mirasçının mirası reddetmesi halinde, sulh hâkimince düzenlenecek bir tutanakla reddeden mirasçının açık kimliği belirlenir ve ret beyanı mirası reddedene veya istem, bu konuda yetkisi olan vekil tarafından yapılmış ise vekiline imza ettirilip, hâkim ve zabıt kâtibince imzalanır. Vekilin vekâletnamesi bu tutanağa eklenir.”.

¹⁴² **DURAL/ÖZ**, a.g.e., s. 412; **ŞENER, Miras Hukuku**, s. 195; **HELVACI, Mirasın Reddi**, s. 57.

kullanılmasında süreler, ret beyanının geri alınması ve iptali, ret beyanının iletileceği görevli ve yetkili mahkemeler detaylı olarak incelenmiştir.

1. Ret Beyanının Şekli ve Özellikleri

Mirasın reddine ilişkin beyanın herhangi bir şekilde verilme zorunluluğu bulunmadığından yazılı veya sözlü olarak yapılabileceği gibi ret beyanında zorunlu olarak bulunması gereken kalıplar da yoktur. Mirası ret beyanında aranan tek özellik kayıtsız ve şartsız olarak mirasın reddedilmesi arzusunu içermesidir. Bu kısımda ret beyanının şekli ve özellikleri detaylı olarak incelenmiştir.

a. Ret Beyanının Herhangi Bir Şekle Tabi Olmaması

Mirasın reddine ilişkin beyan, herhangi bir şekle tabi değildir¹⁴³. TMK madde 609/1 gereğince ret beyanı yazılı veya sözlü olarak yapılabilir¹⁴⁴. Ret beyanında herhangi bir şekil şartı aranmadığı için imzalı bir mektup şeklinde hazırlanması ya da posta yoluyla yetkili ve görevli sulh hukuk mahkemesine gönderilmesi de mümkündür¹⁴⁵. Mirasın reddine ilişkin beyanın içeriğinden mirasçının mirası reddetmek istediğinin şüpheye yer bırakmayacak şekilde anlaşılması yeterli olup illa mirası reddettim, mirasın reddine ilişkin beyanımdır vb. ifadeler geçmesi gerekmemektedir¹⁴⁶. Mirası reddeden mirasçının herhangi bir gerekçe öne sürmesine de gerek yoktur¹⁴⁷. Mirası almak istemeyen mirasçı, herhangi bir nedene dayanmadan, herhangi bir şekil şartı aranmadan sadece beyanından mirası reddettiğinin açıkça anlaşılabilmesini sağlayarak ret beyanında bulunabilir.

¹⁴³ AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 232; ÖZTAN, a.g.e., ss. 328-329; DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 411; TURANBOY, a.g.e., s. 1569.

¹⁴⁴ AYAN, a.g.e., s. 278; KAYIHAN, a.g.e., s. 419.

¹⁴⁵ ANTALYA, a.g.e., s. 433.

¹⁴⁶ DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 411.

¹⁴⁷ DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 411.

Uygulamada ret beyanı içerisinde murisin borca batık olduğunun belirtilmesinin hükmen ret davası niteliği taşıdığı anlamına gelmeyeceği, bu beyanın ret sebebinin izahı için kullanılmış olabileceği, netice ve talebin incelenerek davanın gerçek ret için mi hükmen ret için mi ikame edildiğinin tespit edilmesi gerektiği yönünde verilmiş kararlar mevcuttur¹⁴⁸. Gerçek redde ilişkin beyanda herhangi bir şekil şartı aranmamakla birlikte ret beyanının içeriğinde terekenin borca batık olduğundan bahsedilmesi çelişki oluşturabilmektedir. Tereke borca batık olsa da mirasçı hükmen reddin tespiti yerine gerçek ret beyanında bulunmayı tercih edebilir. Bu nedenle ret beyanı içerisinde terekenin borca batık olduğundan bahsedilmesi doğrudan hükmen reddin tespitinin talep edildiği olarak kabul edilmemeli, mirasçının talep ve beyanında neyi kastetmek istediği doğru şekilde tespit edilmelidir.

b. Ret Beyanının Kayıtsız ve Şartsız Olması

Mirası ret beyanı, TMK madde 609/2 ve Tüzük madde 39/1’de açıkça düzenlendiği üzere kayıtsız ve şartsız olmalıdır. Mirasçı, ret beyanını kayda ve şarta bağlı olarak yapmışsa, beyanı hükümsüz olur ve mirası kazanır¹⁴⁹. Ancak kayda ve şarta bağlı ret beyanı veren mirasçı, yasal süre içerisinde tekrar kayıtsız ve şartsız bir ret beyanında bulunarak mirası reddedebilir¹⁵⁰. Mirasçının murisin vefatından sonra ilk verdiği ret beyanı, şarta bağlı olduğu gerekçesiyle kabul edilmezse ya da mirasçı kabul edilmeyeceğini fark ederse, yasal süresi sona ermeden kayıtsız ve şartsız bir ret beyanında daha bulunarak mirası reddedebilir.

¹⁴⁸ T.C. Yargıtay 14. HD. 03.06.2020 T. 2016/13088 E. 2020/3284 K.: “Dava; mirasçılar tarafından hasım gösterilmeden süresi içinde açılan Türk Medeni Kanununun 605/1 maddesi gereğince mirasın gerçek reddine ilişkindir. Miras bırakanın borçlarının bulunduğu belirtilmesi mirasın hükmen reddinin tespitini talep etmek değil ret sebebinin açıklayan bir beyandır. Kaldı ki talep edenler vekili 20.05.2016 tarihli dilekçesinde; murisin mirasının kayıtsız şartsız reddedildiğinin tespitini talep ettiğini beyan etmiştir. Mahkemece öninceleme duruşması yapılmak sureti ile talep hakkında bir karar verilmesi gerekirken duruşma açılmadan evrak üzerinde yanılığın değerlendirme ile görevsizlik kararı verilmesi doğru görülmemiş ve hükmün bu nedenle bozulması gerekmiştir.”, T.C. Yargıtay 14. HD. 01.02.2021 T. 2017/1987 E. 2021/458 K. <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (13.02.2024).

¹⁴⁹ DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 412; ŞENER, *Miras Hukuku*, s. 195; HELVACI, *Mirasın Reddi*, s. 57.

¹⁵⁰ DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 412.

Kanun koyucu, ret beyanının kayıtsız ve şartsız olması koşuluyla mirasın reddedilip reddedilmemesiyle ilgili menfaati bulunabilecek olan diğer mirasçılar gibi üçüncü kişileri de korumayı amaçlamıştır¹⁵¹. Mirası reddeden mirasçı şarta bağlı olarak reddederse onun reddi halinde mirasçılık sıfatını kazanacak olan kişiler haklarına kavuşamayabileceklerdir ya da miras bırakanın alacaklıları ile mirasçının alacaklıları, şarta bağlı ret nedeni ile alacaklarına kavuşmakta güçlük çekebileceklerdir. Kanun koyucu mirası reddin, kayıtsız ve şartsız olması gerektiğini hüküm altına alarak, önceki mirasçının yerini alacak mirasçılar, miras bırakan ve mirasçının alacaklılarını da korumayı amaçlamıştır. Kaldı ki mirasın reddinin bozucu yenilik doğuran bir hak olması nedeniyle şarta bağlanması da mümkün değildir¹⁵².

Mirasın reddinin kayıtsız ve şartsız olmasının tek istisnası, sonra gelen mirasçılar yararına ret başlığı altında TMK madde 614'te düzenlenmiştir. TMK madde 614 ile mirasçıya, mirası reddederken kendisinden sonra gelen mirasçılara mirası kabul edip etmeyeceklerinin sorulması kaydını öne sürebilme hakkı tanınmıştır¹⁵³. Sonra gelen mirasçı lehine ret halinde mirasçı, mirası reddederken kendisinden sonra gelecek zümreye mirası kabul edip etmeyeceklerinin sorulması şartını koyabilir, sulh hâkimince sonra gelen mirasçılara durum bildirilerek mirası kabule ilişkin beyanlarını sunmaları için bir aylık yasal süre verilir. Sonra gelen mirasçılar yasal süre içerisinde mirası kabul edebilir veya reddedebilirler. Sonra gelen mirasçıların yasal sürede herhangi bir beyanda bulunmamaları halinde miras reddedilmiş sayılır.

2. Ret Hakkının Kullanılmasında Süreler

Kanun koyucu, TMK madde 606/1 ile mirasın reddi için üç aylık hak düşürücü süre belirlemiştir¹⁵⁴. Mirasçı, üç aylık yasal süre içerisinde mirası reddetmezse mirası

¹⁵¹ DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 412; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 232; ÖZTAN, a.g.e., s. 330.

¹⁵² Müge ÜREM, “Mirası Ret Hakkının Düşmesine Sebep Olan Haller”, **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 14, Sayı 175-176, 2019, s. 783; BİLGİN YÜCE, a.g.e., s. 167.

¹⁵³ İŞGÜZAR/DEMİR/YILMAZ, a.g.e., s. 156; ÖZUĞUR, a.g.e., ss. 321-322.

¹⁵⁴ Oğuz Sadık AYDOS, **Pratik Miras Hukuku**, 2. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2021, s. 45; AYAN, a.g.e., s. 278; ZEYTİN/ERGÜN, a.g.e., s. 307; KAYIHAN, a.g.e., s. 418; HELVACI, **Mirasın Reddi**, s. 73; KÜÇÜKAYDIN, a.g.e., s. 444; BİLGİN YÜCE, a.g.e., s. 167; MARAŞLI DİNÇ, a.g.e., s. 109; RUHİ/RUHİ, a.g.e., s. 35.

kabul etmiş sayılır¹⁵⁵. Miras, külli halefiyet ilkesi kapsamında murisin ölümü ile bir bütün halinde mirasçıya geçtiği için hukuken mirasçıların kabul beyanı aranmamakla birlikte mirası almak istemeyen mirasçıların yasal hak düşürücü süre içerisinde ret beyanında bulunmaları gerekmektedir. Söz konusu üç aylık süre içerisinde murisin alacaklıları, alacaklarını tahsil amacıyla mirasçılara icra takibi başlatabilirler ancak bu süreçte mirasçıların kişisel mallarına başvuramazlar, üç aylık hak düşürücü sürede mirasçılar tereke alacaklılarına karşı şahsi malvarlıklarıyla sorumlu değildir¹⁵⁶. Mirasın reddi için düzenlenen üç aylık yasal sürenin işlemeye başlayacağı an, ilgisine göre değişiklikler göstermektedir.

a. Ret Süresinin Başlangıcı

Mirasın, murisin ölümü ile küll halinde mirasçıya geçmesi nedeniyle mirasçıların mirası kazanması için herhangi bir irade beyanında bulunmaları gerekmemekle birlikte mirası almak istemeyen mirasçıların yasal hak düşürücü süre içerisinde ret beyanında bulunmaları gerekmektedir. Mirasın reddi için TMK’da genel olarak üç aylık hak düşürücü süre belirlenmiş olmakla birlikte bu sürenin ne zamandan işlemeye başlayacağı mirasçılar açısından farklılık göstermektedir. Ayrıca genel kural olarak mirası kabul beyanı aranmasa da farklı etkenler nedeniyle bazı mirasçılar için kanun koyucu ret süresi değil de kabul beyanında bulunabilecekleri sürelerle ilişkin hükümler de düzenlemiştir. Bu farklılıklar nedeniyle ret süresinin hangi mirasçılar açısından ne zamandan başlayarak işleyeceği ve mirasın hangi durumlarda kabul edilmiş ya da reddedilmiş sayılacağına ilişkin durumlar bu kısımda ayrıntılı olarak incelenmiştir.

¹⁵⁵ ZEYTİN/ERGÜN, a.g.e., s. 307; KAYIHAN, a.g.e., s. 419.

¹⁵⁶ GÜNAY, Mirasçılık Sifatının Yitirilmesi, s. 190.

(1) Yasal Mirasçılar Açısından

Yasal mirasçılarının ret süresi, TMK madde 606/2 gereğince miras bırakanın vefatını öğrenmeleri tarihinden itibaren başlar¹⁵⁷. Yasal mirasçılarının, miras bırakanın vefatını öğrenme tarihi sanki miras bırakanın ölüm tarihiymiş gibi düşünülse de miras bırakan ile mirasçının uzun yıllardır görüşmüyor olmaları, küs olmaları, farklı şehirlerde / ülkelerde yaşıyor olmaları gibi nedenlerle mirasçının miras bırakanın vefatını, ölüm tarihinden çok sonra öğrenebilmesi de mümkündür.

Kanunda her ne kadar miras bırakanın öldüğünü öğrenme tarihi konusunda ispat külfetinin kime ait olduğuna ilişkin bir düzenleme mevcut olmasa da yerleşik içtihatlar gereğince miras bırakanın vefatını, ölüm tarihinden daha sonra öğrendiğini iddia ederek mirasın gerçek reddi yoluna giden mirasçının, bu iddiasını ispat etmesi gerekmektedir¹⁵⁸. Ret hakkının kullanılmasında ehliyet¹⁵⁹ konusunda detaylı olarak belirtildiği üzere ret beyanını yasal temsilcinin ya da iradi temsilcinin vermesi durumları da söz konusu olup bu hallerde ise bahse konu yasal temsilcinin miras bırakanın ölümünü öğrenme tarihi dikkate alınır¹⁶⁰.

Üç aylık yasal ret süresinin herkes için aynı şekilde uygulanmasının eşitliğe aykırı olduğu, sınırlı ehliyetsiz küçüğün mirası ret süresinin reşit olduktan sonra başlaması gerektiği nedenleriyle Anayasa Mahkemesi'ne başvuru yapılmış olsa da söz konusu başvuru küçüğün zararları için yasal temsilcisine rücu edebilme imkânı olması gerekçesiyle reddedilmiştir¹⁶¹. Cenin halinde olan kişi, sağ olarak doğmadan önce mirasçı sıfatına sahip olmayacağı için cenin sağ olarak doğmadan yasal temsilcisinin onun adına mirası reddetmesi mümkün değildir¹⁶². Murisin öldüğünü ölüm tarihinden

¹⁵⁷ İŞGÜZAR/DEMİR/YILMAZ, a.g.e., ss. 150-151; ŞAHAN, a.g.e., s. 6; RUHİ/RUHİ, a.g.e., s. 34; ÜNLÜTEPE, a.g.e., s. 90.

¹⁵⁸ İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., ss. 515-516; AYAN, a.g.e., s. 278; DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 414; ÖZTAN, a.g.e., s. 331; ANTALYA, a.g.e., ss. 437-438; KÜÇÜKAYDIN, a.g.e., s. 444; OĞUZMAN, a.g.e., s. 290; RUHİ/RUHİ, a.g.e., s. 35.

¹⁵⁹ Bkz. ss. 19-28.

¹⁶⁰ İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 513.

¹⁶¹ Anayasa Mahkemesi, 11.10.2012 T. 2012/37 E. 2012/148 K. <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (14.02.2024).

¹⁶² KURT, a.g.e., s. 187.

daha sonra öğrendiğini iddia eden taraf, bu iddiasını tanık dâhil her türlü delille ispat edebilir.

Uygulamada murisin vefatından sonraki üç aylık hak düşürücü süreden daha sonra mirasın gerçek reddine ilişkin beyanda bulunan mirasçıya murisin vefatını ölüm tarihinden sonra öğrendiğini ispatlayabilmesi için imkân ve süre verilmesi gerektiği kabul edilir¹⁶³. Kanunen belirlenen üç aylık hak düşürücü süre, doğrudan ölüm tarihinden işlememekte olup mirasın gerçek reddi beyanında bulunan taraf, ölümü daha sonra öğrendiğini iddia ediyorsa kendisine bu durumu ispat etmesi için makul sürenin tanınması gerekmektedir.

(2) Atanmış Mirasçılar Açısından

Mirasın gerçek reddinde atanmış mirasçılar açısından da yasal mirasçılarda olduğu gibi TMK madde 606/1’de düzenlenen üç aylık hak düşürücü süre geçerlidir¹⁶⁴. Ancak atanmış mirasçılar yönünden üç aylık hak düşürücü sürenin başlangıcı TMK madde 606/2 gereğince mirasçı olarak atandıklarının kendilerine resmen bildirildiği tarihtir.

Vasiyetnamenin resmen tebliği TMK madde 597’de¹⁶⁵ düzenlenmiş olup bu hüküm gereğince üç aylık hak düşürücü süre resmen tebliğin yapılmasıyla başlamaktadır¹⁶⁶. Atanmış mirasçının nerede olduğu bilinmiyorsa vasiyetname ilanen tebliğ edilir. TMK madde 606/2’de bahsi geçen vasiyetname ile mirasçı olarak atanan kişinin mirası reddedebilme hakkıdır. TMK madde 606/2 kapsamında kişinin üç aylık

¹⁶³ T.C. Yargıtay 8. HD. 12.01.2015 T. 2014/24118 E. 2015/181 K.: “Mahkemece, davacılara miras bırakanın ölümünü daha sonra öğrenme durumu hakkında delillerini sunması için imkan ve süre verilerek, gösterdiği takdirde ve gerçekleşecek sonucu uyarınca bir karar verilmesi gerekirken eksik inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi doğru değildir.” <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (14.02.2024).

¹⁶⁴ AYAN, a.g.e., s. 278.

¹⁶⁵ TMK madde 597: “Mirasta hak sahibi olanların her birine gideri terekeye ait olmak üzere, vasiyetnamenin kendilerine ilişkin kısımlarının onaylı bir örneği hâkim tarafından tebliğ edilir. Nerede olduğu bilinmeyenlere vasiyetnamenin kendilerine ilişkin kısımları ilân yolu ile tebliğ olunur.”

¹⁶⁶ HELVACI, *Mirasın Reddi*, s. 83; RUHİ/RUHİ, a.g.e., s. 35; ÜNLÜTEPE, a.g.e., s. 90.

ret süresine tabi olabilmesi için vasiyetname ile belirli bir oranda mirasçı olarak atanmış olması gerekmektedir.

Mirası ret hakkının kullanılabilmesi açısından vasiyetnamenin içeriği önem arz etmektedir. Örneğin vasiyetname ile bir kişiye sadece belirli bir mal bırakılıyorsa söz konusu kişi atanmış mirasçı olmaz. Bu durumda kendisine vasiyetname ile bir malvarlığı bırakılan kişinin TMK madde 606/2 gereğince üç aylık ret süresi de bulunmayacaktır. Çünkü bahse konu kişi vasiyetname ile mirasçı olarak atanmamıştır sadece vasiyet alacaklısı konumunda olduğu için mirası ret hakkı da yoktur. Bu konu vasiyet alacaklılarının vasiyeti reddetmelerinin sonuçları¹⁶⁷ başlığında ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Mirasçıların, vasiyetname ile değil miras sözleşmesiyle atanmış mirasçı olmaları halinde ise hak düşürücü süre miras bırakanın ölümünü öğrenme tarihinden itibaren başlar¹⁶⁸. Miras sözleşmesinin iki taraflı yapılmış olması halinde atanan mirasçı, miras bırakanın vefatından önce mirasçı sıfatına sahip olduğunu bilmesi nedeniyle mirası reddedebilmesi için belirlenen yasal süre miras bırakanın ölümünü öğrenme tarihinden başlar. Burada da yasal mirasçıda olduğu gibi mirasın ölümünü daha sonra öğrendiğini iddia eden atanmış mirasçı, bu iddiasını ispat etmekle yükümlüdür.

Miras sözleşmesi ile atanan mirasçı, sözleşmenin tarafı olabileceği gibi miras sözleşmesinin tarafı olmaması ihtimalinde durumdan haberdar da olmayabilir. Miras sözleşmesi ile atanan mirasçı durumdan haberdar değilse, sözleşmenin tarafı değilse; vasiyetname ile atanan mirasçılar gibi mirası ret için üç aylık hak düşürücü süre tebliğden itibaren başlar¹⁶⁹. Çünkü miras sözleşmesine taraf olmadan atanan mirasçı, mirasçı sıfatına sahip olduğunu bilmediği için durumdan ancak kendisine tebliğ

¹⁶⁷ Bkz. ss. 81-82.

¹⁶⁸ AYAN, a.g.e., s. 278; DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 411; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 233; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 516; HELVACI, Mirasın Reddi, s. 82; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, a.g.e., s. 609; OĞUZMAN, a.g.e., s. 291.

¹⁶⁹ ANTALYA, a.g.e., s. 438; ŞAHAN, a.g.e., s. 6; HELVACI, Mirasın Reddi, a.g.e., s. 82; İŞGÜZAR/DEMİR/YILMAZ, a.g.e., s. 151.

yapılmasıyla haberdar olabileceğinden; TMK madde 606/2 gereğince belirlenen üç aylık hak düşürücü süre de tebliğden itibaren başlar.

(3) Koruma Önlemi Olarak Terekenin Deftere Geçirildiği Hallerde

Koruma önlemi olarak terekenin deftere geçirilmesi TMK madde 590'da¹⁷⁰ düzenlenmiş olup bu madde gereğince mirasçılar koruma önlemi olarak terekenin deftere geçirilmesini murisin ölümünden sonra bir ay içerisinde isteyebilirler. Koruma önlemi olarak terekenin deftere geçirilmesi tedbirine başvurulabilmesi için üç aylık olağan ret süresinin bitmemiş olması gerekir¹⁷¹.

Koruma önlemi olarak terekenin yazılması halinde mirası ret süresinin yazım işleminin sona erdiğinin sulh hâkimi tarafından kendilerine bildirildiği tarihten itibaren işleyeceği de TMK madde 607'de düzenlenmiştir. TMK madde 607'nin uygulama alanı bulabilmesi için mirasçıların bahsi geçen koruma önlemine murisin ölüm tarihinden itibaren bir ay içerisinde başvurmaları gerekmektedir¹⁷².

Koruma önlemi olarak terekenin deftere geçirilmesi halinde mirası ret beyanı verebilmek için hak düşürücü süre yasal ve atanmış mirasçılar için yazım işleminin sona ermesinin sulh hâkimince kendilerine tebliğ edilmesiyle başlayacaktır, bu konuda yasal mirasçılar ve atanmış mirasçılar açısından herhangi bir ayırım yapılmamıştır¹⁷³. Murisin ölüm tarihinden itibaren bir ay içerisinde terekenin koruma önlemi olarak deftere geçirilmesini talep eden mirasçılar, sulh hâkimi tarafından yazım işleminin

¹⁷⁰ TMK madde 590: "Aşağıdaki sebeplerden birinin gerçekleşmesi hâlinde sulh hâkimi terekenin defterinin tutulmasına karar verir: 1. Mirasçılar arasında vesayet altına alınmış olan veya alınması gereken kimse varsa, 2. Mirasçılardan biri uzun süreden beri bulunamıyorsa ve temsilcisi de yoksa, 3. Mirasçılardan veya ilgililerden biri, ölüm tarihinden başlayarak bir ay içinde istemde bulunursa, Defter tutma işlemi gecikmeksizin tamamlanır."

¹⁷¹ ŞENER, Hak ve Paylar, s. 24.

¹⁷² GÜNAY, Mirasçılık Sıfatının Yitirilmesi, s. 192.

¹⁷³ AYAN, a.g.e., s. 278; AYDOS, a.g.e., s. 45; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 516; DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 414; ÖZTAN, a.g.e., s. 331; GÜNAY, Mirasçılık Sıfatının Yitirilmesi, ss. 190-191; CÖMERT AKBAY, a.g.e., s. 895; RUHİ/RUHİ, a.g.e., s. 35.

bittiğinin kendilerine tebliğ edilmesinden itibaren üç ay içerisinde mirası ret haklarını kullanabilirler.

(4) Ret Hakkının Sonra Gelen Mirasçılara Geçmesi Hallerinde

Mirasçının mirası reddetmeden ölmesi ihtimaline binaen kanun koyucu TMK madde 608'i düzenlemiştir. TMK madde 608 gereğince bir mirasçının mirası ret süresi içerisinde mirası reddetmeden vefat eden mirasçının ret hakkı kendi mirasçılarına geçer. Söz konusu sonra gelen mirasçıların önceki mirası reddetme süreleri, kendi miras bırakanlarının mirasını reddetmeleri için tanınan süre dolmadan sona ermez¹⁷⁴. Bu durumda mirasçı hem kendi miras bırakanının mirasını hem de söz konusu miras bırakana kalan mirası kabul edebileceği gibi her ikisini de reddedebilir¹⁷⁵. Aynı mirasçı miras bırakanına kalan mirası reddedip sadece kendi miras bırakanının mirasını da kabul edebilir. Ancak kendi miras bırakanının mirasını reddederse ona kalan mirası kabul edemez.

Türk hukukunda miras kül halinde bir bütün olarak mirasçıya geçtiği için reddi de ancak bir bütün halinde mümkün olup mirasın kısmen reddedilmesi mümkün değildir. Miras bırakana kalan miras artık miras bırakanın mirasının bir parçası haline gelmiş olduğundan sonra gelen mirasçı kendi miras bırakanının mirasını reddederse miras bırakana kalan mirası kabul edemeyecektir çünkü mirasın bir kısmını kabul edip bir kısmını kabul etmemek şeklinde kısmi ret mümkün değildir¹⁷⁶. TMK madde 608/2 gereğince mirası reddetmeden vefat eden kişinin mirasçısı için her iki miras açısından da ret süresi kendi miras bırakanının vefatı ve bunu öğrendiği andan itibaren başlar¹⁷⁷.

Daha önce mirasçı olmayan kişilere kendisinden önce gelen mirasçının mirası reddetmesi nedeniyle mirasın intikal etmesi halinde bu mirasçıların ret süresi TMK

¹⁷⁴ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, a.g.e., s. 613; RUHİ/RUHİ, a.g.e., s. 35.

¹⁷⁵ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, a.g.e., s. 613.

¹⁷⁶ ANTALYA, a.g.e., s. 430; DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 415; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 233; ÖZTAN, a.g.e., s. 332; GÜNAY, *Mirasçılık Sifatının Yitirilmesi*, a.g.e., s. 192.

¹⁷⁷ ANTALYA, a.g.e., s. 440; DURAL/ÖZ, a.g.e., ss. 415-416; ÖZTAN, a.g.e., s. 332; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 233.

madde 608/3 gereğince önceki mirasçının mirası reddettiğini öğrendikleri andan itibaren başlar¹⁷⁸.

Murisin geriye sadece iki çocuğu X ve Y yasal mirasçılar olarak kalmıştır. X mirası reddeder ve altsoyu varsa, altsoy daha önce mirasçı olmayan kişi olduğu için mirası ret hakkı X'in mirası reddettiğini öğrendiği tarihten başlar. Ancak X'in altsoyu yoksa bu durumda payı Y'ye geçecek olup Y zaten baştan mirasçı sıfatına sahip olduğu için mirasın reddi adına kanunda düzenlenen üç aylık hak düşürücü süresi murisin vefatını öğrenmesi tarihinden başlar, sürede herhangi bir değişiklik olmaz.

Sonra gelen mirasçı lehine mirasın ret hali TMK madde 614'te düzenlenmiş olup bu madde gereğince mirasçılar mirası reddederken tasfiyeden önce kendisinden sonra gelen mirasçılara mirası kabul edip etmediklerinin sorulmasını talep edebilmektedir¹⁷⁹. Sonra gelen mirasçı lehine ret müessesesi ancak mirasın tüm mirasçılar tarafından reddedilmesi halinde kullanılabilir.

Mirasçının mirası reddederken bu talepte bulunması halinde sulh hâkimi sonra gelen mirasçılara bu durumu bildirir ve mirası kabul edebilmeleri için bir aylık süre tanır. TMK madde 614 kapsamında mirasın sonra gelen mirasçılar lehine reddedilmesi halinde kanun koyucu genel mirası ret süresinden ayrı bir süre düzenlemiş olup buradaki süre ret süresi değil kabul beyanında bulunmak için verilmiştir. Sonra gelen mirasçılar sulh hâkimince durumun kendilerine bildirilmesinden itibaren bir aylık yasal süre içerisinde mirası kabul beyanı verebilecekleri gibi mirası reddetmelerinde de bir sakınca yoktur. Ancak bir aylık yasal süre içerisinde kabul beyanında bulunmamaları halinde mirası reddetmiş sayılırlar. TMK madde 614 kapsamında mirasın sonra gelen mirasçılar lehine reddedilmiş olması halinde sonra gelen mirasçılar mirası tekrar sonra gelen mirasçılar lehine reddedemezler.

¹⁷⁸ DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 416; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., ss. 517-518; ANTALYA, a.g.e., s. 440; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 233; RUHİ/RUHİ, a.g.e., s. 35.

¹⁷⁹ İŞGÜZAR/DEMİR/YILMAZ, a.g.e., s. 156; ÖZÜĞÜR, a.g.e., ss. 321-322.

(5) Resmi Defter Tutulması Halinde

Mirası reddetme hakkı bulunan her mirasçı, TMK madde 619¹⁸⁰ gereğince sulh hâkiminden resmi defter tutulmasını talep edebilir. Defter tutulma işlemi sona erdikten sonra TMK madde 623¹⁸¹ gereğince mirasçılara defteri incelemeleri için en az bir aylık süre verilir. TMK madde 626'da ise resmi defter tutulması halinde uygulanacak süreler ayrı olarak düzenlenmiştir.

Defter inceleme süresinin sona ermesinin ardından TMK madde 626/1¹⁸² gereğince tüm mirasçıların bir ay içerisinde mahkemeye çağırılması ve mirası kabul edip etmediklerine ilişkin beyanda bulunmaları gerekmektedir¹⁸³. TMK madde 627¹⁸⁴ gereğince mirasçılar bir aylık yasal sürede mirası reddedebilir, kayıtsız ve şartsız kabul edebilir, resmi tasfiye isteyebilir ya da deftere göre kabul edebilirler; herhangi bir beyanda bulunmamaları halinde de deftere göre kabul etmiş sayılırlar. Ancak kanun koyucu TMK madde 626/2'de hâkime durumun koşullarını değerlendirip ek süre verme hakkını da tanımıştır. Ayrıca resmi defter tutulması işlemleri devam ederken de mirasçılar gerçek ret hakkını kullanabilirler¹⁸⁵.

Miras deftere göre kabul edilmişse mirasçı artık sadece defterde yazılı borçlardan sorumlu olur, yasal süre içerisinde alacaklarını deftere yazdırmayan alacaklılara karşı herhangi bir sorumluluğu olmaz¹⁸⁶. Mirasın resmi deftere göre

¹⁸⁰ TMK madde 619: “Mirası reddetmeye hakkı olan her mirasçı, terekenin resmî defterinin tutulmasını isteyebilir. Defter tutma, mirasın reddine ilişkin usule uyulmak suretiyle, bir ay içinde sulh hâkiminden istenir. Mirasçılardan birinin defter tutma istemi, diğerleri hakkında da etkili olur.”.

¹⁸¹ TMK madde 623: “İlânda belirtilen sürenin dolmasıyla defterin tutulması sona erer ve defter, bu tarihten başlayarak tanınacak en az bir aylık süre içinde ilgililerce incelenebilir. Defter tutma giderleri terekeden ödenir. Giderler terekeden karşılanamazsa defter tutulmasını istemiş olan mirasçılardan alınır.”.

¹⁸² TMK madde 626/1: “Defteri inceleme süresi bittikten sonra her mirasçı, mahkemece bir ay içinde beyanda bulunmaya çağırılır.”.

¹⁸³ HELVACI, Mirasın Reddi, ss. 90-91.

¹⁸⁴ TMK madde 627: “Mirasçılardan her biri, tanınan süre içinde mirası reddettiğini veya resmî tasfiye istediğini ya da deftere göre veya kayıtsız şartsız kabul ettiğini beyan edebilir. Süresi içinde herhangi bir beyanda bulunmayan mirasçı, mirası tutulan deftere göre kabul etmiş sayılır.”.

¹⁸⁵ T.C. Yargıtay 7. HD. 09.12.2021 T. 2021/1639 E. 2021/3723 K. <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (15.02.2024).

¹⁸⁶ TURAN BAŞARA, a.g.e., s. 1105; BİLGİN YÜCE, a.g.e., s. 168.

kabulü halinde alacaklarını süresi içerisinde deftere yazdırmayan alacaklılar artık alacaklarını terekeden ya da mirasçılardan talep edemezler.

b. Ret Süresinin Uzatılması ya da Yeni Bir Ret Süresi Verilmesi

Ret süresinin uzatılması TMK madde 615'te düzenlenmiş olup somut olaya göre önemli bir sebebin var olması halinde hâkim tarafından üç aylık ret süresi uzatılabilir ya da yeni bir süre verilebilir¹⁸⁷.

Hâkimin süreyi uzatması ya da yeni süre tanınması için önemli bir sebebin var olmasının yanı sıra mirasçının o vakte kadar ret hakkını düşürecek bir şey yapmamış olması, mirası reddetmemiş olması ve hâkimden süre talep etmiş olması gerekir¹⁸⁸. TMK madde 610/1'de herhangi bir uzatma kararı olmaması halinde üç aylık hak düşürücü sürenin sonunda mirasın kazanılmasının kesinleşeceği belirtilmiştir. Üç aylık hak düşürücü süre içerisinde önemli bir nedenin varlığı nedeniyle mirası reddedemediğini iddia eden mirasçının ret hakkını düşürecek herhangi bir eylemi bulunmaması gerektiği gibi önemli bir nedenin varlığına ilişkin iddiasını da ispat edebilmesi gerekmektedir. Söz konusu süre hâkim tarafından resen verilmemekte olup taleple bağlılık ilkesi mevcuttur. Hâkim önemli bir sebebin var olduğu kanaatine varırsa süreyi uzatabilir ya da ek süre verebilir ancak aksi halde mirasçı mirası kayıtsız şartsız kabul etmiş sayılır.

3. Mirasın Gerçek Reddi Davasının Tarafları

Mirasın gerçek reddi davasında yasal ve atanmış mirasçılar davacı sıfatına haiz olabilirler. Gerçek ret davasında yasal ve atanmış mirasçıların herhangi bir nedene dayanmaları gerekmemekte olup mirasçı sıfatına sahip olanlar mirası kabule ilişkin

¹⁸⁷ AYAN, a.g.e., s. 279; GÜNAY, *Mirasçılık Sıfatının Yitirilmesi*, ss. 199-200; CÖMERT AKBAY, a.g.e., ss. 894-895; KOCAYUSUFPASAOĞLU, a.g.e., s. 602; RUHİ/RUHİ, a.g.e., s. 37.

¹⁸⁸ İNAN/ERTAS/ALBAŞ, a.g.e., s. 516; DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 415; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 233; ANTALYA, a.g.e., s. 439; ÖZTAN, a.g.e., s. 331.

herhangi bir işlem yapmadıkları takdirde, süresi içerisinde mirası kayıtsız ve şartsız reddettiklerine ilişkin beyanı görevli ve yetkili mahkemeye ulaştırmakla bu davayı açabilirler. Gerçek ret davasının herhangi bir kişiye yöneltilmesi gerekmemektedir. Gerçek ret davası çekişmesiz yargı işlerinden olduğu için hasımsız olarak açılmakta dolayısıyla bu davada herhangi bir davalı bulunmamaktadır.

Uygulamada mirasın gerçek reddine ilişkin beyanın bozucu yenilik doğuran bir beyan olduğu, sulh hukuk hâkimine ulaşmakla sonuç doğurduğu, ret beyanın süresinde olduğu ve beyanda bulunanın mirasçı sıfatına sahip olduğunun hâkim tarafından tespit edilmesi gerektiği, mirası ret beyanında bulunanın duruşmaya gelmesi gerektiğine ilişkin hukuki bir zorunluluk bulunmadığı kabul edilmektedir¹⁸⁹. Mirasın gerçek reddine ilişkin beyanda bulunanların ayrıca duruşmaya gitmeleri gibi bir zorunluluk bulunmadığından, mirasçının duruşmaya gelmemesi halinde davanın takip edilmediği gerekçesiyle davanın açılmamış sayılmasına karar verilememesi gerekmektedir¹⁹⁰.

Uygulamada HMK madde 150/1¹⁹¹ gereğince davacı sıfatına sahip olan kişinin duruşmaya gelmemesi halinde davanın takip edilmediği gerekçesiyle dosyanın işlemiden kaldırılmasına karar verilir. İşlemiden kaldırılan dosya üç ay içerisinde

¹⁸⁹ T.C. Yargıtay 8. HD. 12.09.2014 T. 2013/23635 E. 2014/15790 K.: “...Mirasın gerçek reddinde, mirasçılarının, mirası kayıtsız şartsız reddettiğine ilişkin sözlü veya yazılı beyanı, bozucu yenilik doğurucu hak niteliğinde olup, sulh hakimi tarafından tutanakla tespit edilmekle hukuki sonuç doğurur. Böyle bir davada sulh hâkiminin görevi, reddin süresinde olup olmadığı ve reddedenin mirasçılık sıfatı bulunup bulunmadığını incelemek, süre koşulu ile mirasçılık sıfatının gerçekleşmesi halinde ise, Türk Medeni Kanunu'nun 609. maddesi uyarınca ret beyanını tespit ve tescil etmekten ibarettir. Bu nedenle, mirasın kayıtsız şartsız reddine ilişkin dilekçe sulh hâkimine ulaştıktan sonra, davacıların ayrıca duruşmaya gelmelerine ilişkin yasal bir zorunluluk bulunmadığı halde; Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 320/4. maddesi gereğince "davanın açılmamış sayılmasına" karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.” <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (15.02.2024).

¹⁹⁰ T.C. Yargıtay 7. HD. 20.12.2021 T. 2021/1629 E. 2021/4037 K.: “... mirasın kayıtsız şartsız reddine ilişkin beyan; bozucu yenilik doğurucu niteliktedir. Bu beyan Sulh Mahkemesine ulaşmakla sonuç doğurur. Bu nedenle, mirasın kayıtsız şartsız reddine ilişkin dilekçe sulh hakimine ulaştıktan sonra, talep edenlerin ayrıca duruşmaya gelmesine ilişkin bir yasal zorunluluk bulunmadığı halde; talep edenlerin açılan duruşmaya takip etmediği ve üç ay içinde dosyanın yenilenmediği gerekçesiyle HMK'nın 150/5. maddesi uyarınca davanın açılmamış sayılmasına karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olmuştur.” <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (15.02.2024).

¹⁹¹ HMK madde 150/1: “Usulüne uygun şekilde davet edilmiş olan taraflar, duruşmaya gelmedikleri veya gelip de davayı takip etmeyeceklerini bildirdikleri takdirde dosyanın işlemiden kaldırılmasına karar verilir.”.

yenilenmezse HMK madde 150/5¹⁹² gereğince davanın açılmamış sayılmasına karar verilir. Ancak mirasın gerçek reddine ilişkin davalarda genel hukuk davalarının aksine ret beyanının mahkemeye iletilmiş olması yeterli olup ayrıca davacı sıfatına sahip olan mirasçının duruşmaya katılmasına da gerek yoktur. Gerçek ret beyanında bulunan mirasçı duruşmaya katılmasa dahi mahkemece davanın takip edilmediği görüşüyle davanın düşürülmesi ya da açılmamış sayılmasına karar verilmesi Yargıtay'ın yerleşik içtihatları gereğince usule ve yasaya aykırı kabul edilmiş, ret beyanının mahkemeye iletilmesinin mahkemece gerekli incelemeler yapılarak reddin tespitine karar verilmesi için yeterli olduğu belirtilmiştir.

4. Mirasın Gerçek Reddinde Görevli ve Yetkili Mahkeme

Mirasın reddinin sulh mahkemesine yapılması gerektiği TMK madde 609/1'de¹⁹³ ve Tüzük madde 39/1'de¹⁹⁴ hüküm altına alınmıştır. TMK madde 609/1 ve Tüzük madde 39/1'de görülebileceği üzere mirasın gerçek reddinde, mirası ret beyanında bulunabilmek için görevli mahkeme sulh hukuk mahkemesidir.

Mirası ret beyanının, mirasın açıldığı yer mahkemesince özel kütüğe yazılacağı TMK madde 609/4'te¹⁹⁵, mirasın miras bırakanın son yerleşim yerinde açılacağı ise TMK madde 576/1'de¹⁹⁶ düzenlenmiştir. Bu maddeler kapsamında mirasın gerçek reddi davasında yetkili mahkemenin mirasın son yerleşim yeri mahkemesi olduğu sonucuna ulaşılabilir. Ancak burada yetkinin kesin yetki olup olmadığı kısmı sorun teşkil etmektedir.

¹⁹² HMK madde 150/5: “İşlemden kaldırıldığı tarihten başlayarak üç ay içinde yenilenmeyen davalar, sürenin dolduğu gün itibarıyla açılmamış sayılır ve mahkemece kendiliğinden karar verilerek kayıt kapatılır.”.

¹⁹³ TMK madde 609/1: “Mirasın reddi, mirasçılar tarafından sulh mahkemesine sözlü veya yazılı beyanla yapılır.”.

¹⁹⁴ Tüzük madde 39/1: “Mirasın reddi, mirasçılar tarafından sulh hukuk mahkemesine sözlü veya yazılı beyanla yapılır. Reddin kayıtsız ve şartsız olması gerekir.”.

¹⁹⁵ TMK madde 609/4: “Süresi içinde yapılmış olan ret beyanı, mirasın açıldığı yerin sulh mahkemesince özel kütüğüne yazılır ve reddeden mirasçı isterse kendisine reddi gösteren bir belge verilir.”.

¹⁹⁶ TMK madde 576/1: “Miras, malvarlığının tamamı için miras bırakanın yerleşim yerinde açılır.”.

Yargıtay 20. Hukuk Dairesi'nin 2017 tarihli bir kararı mirasın gerçek reddi davalarına ilişkin yetkinin kesin olduğu ve miras bırakanın son yerleşim yeri adresindeki sulh hukuk mahkemesinde açılması gerektiği yönündedir¹⁹⁷.

Yargıtay 5. Hukuk Dairesi'nin 2022 Mayıs tarihli bir kararı mirasın gerçek reddine ilişkin davalarda kesin yetki olduğu ve mirasın son yerleşim yeri sulh hukuk mahkemesinde açılması gerektiği yönündedir¹⁹⁸.

Uygulama, yakın tarihe kadar mirasın gerçek reddinde TMK madde 609 gereğince kesin yetki olduğu ve davanın miras bırakanın son yerleşim yeri sulh hukuk mahkemesinde açılması gerektiği yönündeydi. Ancak Yargıtay'ın bu konudaki görüşü son dönemde değişmiştir.

Miras hukukundaki çekişmesiz yargı işleri, HMK'nın 382. maddesinin 2-c fıkrasında düzenlenmiş olup bu fıkranın 7. bendinde¹⁹⁹ mirasın reddi beyanının tespiti ve tescilinin çekişmesiz yargı işlerinden olduğu belirtilmiştir. HMK'nın çekişmesiz yargı işlerinde yetki başlıklı 384. maddesinde²⁰⁰ çekişmesiz yargı işlerinde davayı açan kişi ya da ilgililerin herhangi birinin yerleşim yeri mahkemesinin yetkili olduğu hüküm altına alınmıştır.

Çekişmesiz yargı işlerinden olan mirasın gerçek reddinde, HMK madde 382 ve 384 gereğince ret beyanında bulunan mirasçının ya da ilgililerden birinin yerleşim yeri

¹⁹⁷ T.C. Yargıtay, 20. HD. 17.04.2017 T. 2017/5615 E. 2017/3314 K.: "4721 sayılı TMK'nın 609. maddesinin dördüncü fıkrasında "Süresi içinde yapılmış olan ret beyanı, mirasın açıldığı yerin sulh mahkemesince özel kütüğüne yazılır ve reddeden mirasçı isterse kendisine reddi gösteren bir belge verilir." hükmüne yer verilmiştir. Bu yasal düzenlemeye göre mirasın reddi istemi, mirasın açıldığı yerin sulh hukuk mahkemesinde mirasçı tarafından sözlü veya yazılı beyanla yapılabilir. Buradaki yetki kesin olup, miras bırakanın son yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesi görevli ve yetkili mahkemedir." <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (15.02.2024).

¹⁹⁸ T.C. Yargıtay 5. HD. 23.05.2022 T. 2022/5702 E. 2022/9101 K.: "Buradaki yetki kesin olup, miras bırakanın son yerleşim yerindeki sulh hukuk mahkemesi görevli ve yetkili mahkemedir. (TMK 609. md - Y.2.HD 2009/129191 E. - 2009/17413 K.) Dosya içerisinde bilgi ve belgeler ile yapılan kolluk araştırması sonucu müteveffanın son yerleşim yeri adresinin "Bornova/İzmir" olduğu anlaşılmaktadır. Bu durumda uyumsuzluğun İzmir 2. Sulh Hukuk Mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekmektedir." <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (15.02.2024).

¹⁹⁹ HMK madde 382/2-c-7: "Terekenin yazımı işleminin sona erdiğinin mirasçılara bildirilmesi, mirasın reddi beyanının tespiti ve tescili; mirasın reddinin, mirası reddeden kişiden sonra gelen mirasçılara bildirilmesi; mirasın reddi süresinin uzatılması."

²⁰⁰ HMK madde 384: "Kanunda aksine hüküm bulunmadıkça, çekişmesiz yargı işleri için talepte bulunan kişinin veya ilgililerden birinin oturduğu yer mahkemesi yetkilidir."

mahkemesinin yetkili olacağı sonucuna ulaşılabilir. Yargıtay'ın görüşü yakın tarihe kadar TMK madde 609 gereğince mirasın gerçek reddinde kesin yetki olması nedeniyle davanın ancak miras bırakanın son yerleşim yeri mahkemesinde açılabileceği yönündeydi. Ancak son dönemde uygulamada mirasın gerçek reddinde TMK madde 609 gereğince kesin yetki olduğu görüşünden uzaklaşılarak, mirasın gerçek reddinin HMK madde 382'de sayılan çekişmesiz yargı işlerinden olması nedeniyle HMK madde 384 kapsamında gerçek redde ilişkin beyanın talepte bulunanın ya da ilgililerden birinin yerleşim yeri mahkemesine iletebileceği yönünde kararlar verilmiştir.

Yargıtay 7. Hukuk Dairesi'nin 2022 Eylül tarihli içtihatları birleştirme kararı mirasın gerçek reddine ilişkin kesin yetkinin söz konusu olmadığı, mirasın gerçek reddinin çekişmesiz yargı işlerinden olduğu bu nedenle de mirası reddeden mirasçının oturduğu yer mahkemesinin de yetkili olduğu yönündedir²⁰¹.

Yargıtay 5. Hukuk Dairesi'nin 2023 Aralık tarihli bir kararı mirasın gerçek reddi çekişmesiz yargı işlerinden olduğu için gerçek rette, ret beyanında bulunan kişinin ya da ilgililerden birinin yerleşim yeri mahkemesinin yetkili olduğu yönündedir²⁰².

Yargıtay son dönemlerde mirasın gerçek reddinde kesin yetki olduğu bu nedenle ancak miras bırakanın son yerleşim yeri sulh hukuk mahkemesinde bu davanın

²⁰¹ T.C. Yargıtay 7. HD. 06.09.2022 T. 2021/7018 E. 2022/4871 K.: “Türk Medeni Kanununun miras hukuku isimli üçüncü kitabının, mirasın geçmesi başlıklı ikinci kısmın birinci bölümünde, mirasın açılma yeri ve yetkili mahkeme gösterilmiş, miras bırakanın tasarruflarının iptali veya tenkisi, mirasın paylaşılması ve miras sebebiyle istihkak davalarının mirasın yerleşim yerinde açılacağı yazılı olduğu halde, mirasın reddinin tespiti istemi bu davalar arasında sayılmamıştır. Aynı Yasanın 609. maddesinde reddin şekli gösterilmiş, reddin mirasçılar tarafından sulh mahkemesine sözlü veya yazılı beyan ile yapılacağı belirtilmiştir. Ret beyanının “mirasın açıldığı yer” sulh mahkemesine yapılacağına dair bir hüküm bulunmamaktadır. Kanunun 609. maddesinin dördüncü fıkrasında, “süresi içinde yapılmış ret beyanından” söz edildiğine göre; buradaki düzenleme, ret beyanının yapılacağı mahkemeyi değil, bu beyanın tescil edileceği özel sicili tutmakla yetkili sulh mahkemesini ifade etmektedir. Madde hükmünden ret beyanının mutlaka sicilin tutulduğu yer mahkemesine yapılacağı çıkarımı yapmak doğru değildir.” <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (16.02.2024).

²⁰² T.C. Yargıtay 5. HD. 11.12.2023 T. 2023/8163 E. 2023/12072 K.: “Dosya kapsamından, uyuşmazlığın mirasın gerçek reddi istemine ilişkin olup mirasın reddi beyanının tespiti ve tescili isteminin çekişmesiz yargı işlerinden olduğu, çekişmesiz yargı işleri için talepte bulunan kişinin veya ilgililerden birinin oturduğu yer mahkemesinin yetkili olduğu anlaşıldığından, uyuşmazlığın Karşıyaka 2. Sulh Hukuk Mahkemesince sonuçlandırılması gerekmektedir.” <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (16.02.2024).

açılabilceği görüşünden uzaklaşmış ve mirasın reddinin çekışmesiz yargı işlerinden olması nedeniyle davanın ret beyanında bulunan kişinin ikamet ettiğı yer mahkemesinde ya da ilgililerden birinin ikamet adresi mahkemelerinde açılabilceği yönünde kararlar verilmeye başlanmıştır.

Mirasın gerçek reddinin çekışmesiz yargı işlerinden olduğı davanın görülme şeklinden bile sabit olup hasımsız olarak açılan davada ret beyanında bulunan mirasçının duruşmaya katılması bile aranmamaktadır. Ayrıca gerçek redde ilişkin beyanda sadece miras bırakanın son yerleşim yerinin yetkili olduğunun kabul edilmesi de mirasçılar açısından külfet haline gelecektir. Yargıtay'daki bu görüş değışikliği sonuç itibarıyla sadece hak düşürücü süre içerisinde görevli ve yetkili mahkemeye ulaşmakla sonuç doğuran gerçek ret beyanı için mirasçılarının, miras bırakanın son yerleşim yerini tespit etmek zorunda kalmaması, kendi ikamet adreslerindeki sulh hukuk mahkemesine de bu beyanı ulaştırabilmesi, mirasçılar açısından kolaylık sağlamıştır.

5. Ret Beyanının Geri Alınması ve Ret Beyanının İptali

Ret beyanının geri alınması TMK'da düzenlenmemiştir. Kaldı ki ret beyanı bozucu yenilik doğuran bir hukuki işlem olup bu hak bir kez kullanılıp sonuçlarını doğurduktan sonra geri alınmasının da beklenilmemesi gerekir. Kural olarak ret beyanı sulh hukuk mahkemesine ulaşmakla artık geri alınamayacak²⁰³ olsa da tüm mirasçılarının onayının alınması halinde ret beyanının geri alınabilceğı²⁰⁴ ya da tüm ilgililerin onayının alınmasıyla geri alınabilceğı²⁰⁵ yönünde görüşlerde mevcuttur. Mirası reddeden mirasçı, retten sonra tereke malları üzerinde terekenin olağan yönetimini aşacak eylemlerde bulunsa bile bu mirası kabul anlamına gelmeyeceğı gibi

²⁰³ ANTALYA, a.g.e., s. 433; ŞENER, Hak ve Paylar, s. 192; OĞUZMAN, a.g.e., s. 290; KOCAYUSUPAŞAOĞLU, a.g.e., s. 606; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 514; Osman HOŞLAN, "Mirasın Reddi", Adalet Dergisi, Cilt 65, Sayı 7, 1974, s. 562.

²⁰⁴ DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 413; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 514; GÜNAY, Mirasçılık Sifatının Yitirilmesi, s. 196.

²⁰⁵ KOCAYUSUPAŞAOĞLU, a.g.e., s. 606; SAATÇİOĞLU, a.g.e., s. 187.

ret beyanının geri alınması da sayılmaz, ancak söz konusu mirasçının genel hükümler kapsamında sorumluluğu devam eder²⁰⁶.

Ret beyanının geri alınabilmesi için geçerli bir ret beyanı olması gerekmektedir. Ret beyanının geri alınamamasının bir istisnası 2004 sayılı İİK (İcra ve İflas Kanunu) madde 183'te²⁰⁷ düzenlenmiştir. İİK madde 183 gereğince mirasın hükmen reddedilmiş sayılması ya da tüm mirasçılar ve onların yerine geçen mirasçılar tarafından da reddedilmiş olması halinde söz konusu mirasın tasfiye süreci sona ermeden borçları ödeyeceğine ilişkin teminat gösteren mirasçı ret beyanını geri alabilecektir²⁰⁸. Hükmen reddedilmiş sayılan bir mirasın mirasçısı tereke borca batık olmasına rağmen mirası kabul etmek isterse tasfiye süreci sona ermeden borçları ödeyebileceğine dair teminat göstererek mirası kazanabilir ve bu durumda miras reddedilmiş sayıldığı için mirasçının eylemi ret beyanının geri alınması olarak değerlendirilebilir.

Gerçek ret beyanının geçerlilik kazanması için sulh hukuk mahkemesine ulaşması gerekmektedir. TBK madde 10'da²⁰⁹ öneriden önce geri alma açıklamasının ulaşması, aynı anda ulaşmaları ya da geri alma açıklamasının önce öğrenilmesi halinde önerinin yapılmamış sayılacağı hüküm altına alınmıştır. TMK'da her ne kadar ret beyanının geri alınmasına ilişkin bir düzenleme bulunmasa da TBK'nın önerinin ve kabulün geri alınması başlıklı 10. maddesi kapsamında değerlendirilerek mirası ret beyanının da geri alınabileceğine ilişkin çıkarım yapılabilir. Ret beyanından önce reddi geri alma beyanının sulh hukuk mahkemesine ulaşması, her iki beyanın aynı anda ulaşması ya da geri alma beyanı daha geç ulaşsa da önce geri alma beyanının öğrenilmesi halinde TMK madde 5 uyarınca TBK madde 10 uygulama alanı bulabilecek ve ret açıklaması hüküm ifade etmeyecektir.

²⁰⁶ GÜNAY, *Mirasçılık Sıfatının Yitirilmesi*, s. 196.

²⁰⁷ İİK madde 183: “Bir tereke 180 inci madde mucibince tasfiye halinde bulunur ve tasfiyenin kapanmasından evvel mirasçılardan biri gelerek mirası kabul eylediğini bildirirse borçların ödenmesi için mirasçının teminat göstermesi mukabilinde mahkeme tasfiyeyi durdurur.”.

²⁰⁸ ANTALYA, a.g.e., s. 433; KOCAYUSUFPASAOĞLU, a.g.e., ss. 606-607.

²⁰⁹ TBK madde 10: “Geri alma açıklaması, diğer tarafa öneriden önce veya aynı anda ulaşmış ya da daha sonra ulaşmakla birlikte diğer tarafça öneriden önce öğrenilmiş olursa, öneri yapılmamış sayılır. Bu kural, kabulün geri alınmasında da uygulanır.”.

İrade beyanı sakatlanan birisinin mirası reddetmesi halinde ne olacağına ilişkin TMK’da herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak irade sakatlığıyla yapılan işlemlerin sonuçlarının kişi açısından hukuken bağlayıcı olmayacağı gözetildiğinde irade sakatlığı altında verilen ret beyanının iptali de mümkün olmalıdır²¹⁰. Ret beyanının iptali için söz konusu beyanın sakat olması ve ret beyanını veren kişinin irade beyanının iptalini istemesi gerekmektedir. TMK’da ret beyanının iptaline ilişkin herhangi bir hüküm olmaması nedeniyle TMK madde 5 gereğince TBK madde 30 vd. kıyasen uygulanabilecektir²¹¹.

İrade bozukluğu halleri olan yanıltma, aldatma ve korkutma TBK madde 30 ve devamında düzenlenmiş olup mirasçının irade bozukluğu halleri kapsamında mirası reddetmesi halinde zarara uğraması söz konusu olabilir. Her ne kadar mirası ret beyanında bulunan kişinin bu beyanı iptal edebileceğine ilişkin TMK’da herhangi bir hüküm düzenlenmemiş olsa da tereke borca batık olmamasına rağmen borca batık olduğuna inandırılarak aldatma sonucu mirası reddeden, korkutularak mirası reddetmek zorunda kalan vb. kişilerin mağdur olmaması açısından TMK madde 5 uyarınca TBK madde 30 vd. hükümlerine dayanılarak ret beyanının iptali talep edilebilir²¹². Reddin iptaline karar verilmesi halinde ne olacağına ilişkin de TMK’da herhangi bir hüküm bulunmamakla birlikte ret beyanın iptalinin mirası kabul anlamı taşıyacağı ya da mirasçıya yeni bir ret süresi verilmesi gerektiği yönünde görüşler mevcuttur²¹³.

²¹⁰ ŞENER, *Miras Hukuku*, s. 194; TURANBOY, a.g.e., s. 1569.

²¹¹ ÖZTAN, a.g.e., s. 330; DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 413; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 514; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 232; ANTALYA, a.g.e., s. 439; ANTALYA/TOPUZ, a.g.e., s. 108; ŞENER, *Hak ve Paylar*, s.370-371.

²¹² ANTALYA, a.g.e., s. 439; OĞUZMAN, a.g.e., s. 290.

²¹³ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, a.g.e., s. 607; OĞUZMAN, a.g.e., s. 290.

B. Hükmen Ret

Miras bırakanın borca batık olarak öldüğü sabit ise mirasın kendiliğinden reddedilmiş sayılacağı TMK madde 605/2’de hüküm altına alınmıştır²¹⁴. Borca batıklık durumu terekenin pasiflerinin aktiflerinden çok olması halidir²¹⁵. Hükmen redde dayanabilmek için kanunda herhangi bir süre öngörülmemiş olup mirasçılar mirası kabul anlamı taşıyacak herhangi bir işlem yapmadıkları sürece miras bırakanın ölüm tarihi ya da ölümün öğrenilme tarihinin herhangi bir önemi olmadan hükmen reddi her zaman ileri sürebilirler²¹⁶.

Hükmen ret kendiliğinden, kanunen mirasın reddedilmiş sayılmasına ilişkin bir karinedir²¹⁷. Hükmen ret her türlü delille ispat edilebilir²¹⁸. Hükmen ret karinesi adi nitelik taşımakta olup aksi de iddia ve ispat edilebilecektir; miras bırakanın ödemedi aczinin olmadığı, terekenin borca batık olmadığı, mirasın açık ya da zımni kabulünün varlığı, resmi tasfiye istenmesi gibi hallerin varlığının ispatlanması halinde hükmen ret etkisini kaybeder²¹⁹. Mirasın hükmen reddedilmiş sayıldığını iddia eden ya da aksini iddia eden iddiasını ispatla mükelleftir²²⁰. Mirasçılar, mirası kabul ederek her zaman hükmen reddi etkisiz hale getirebilirler²²¹. Ancak hükmen reddedilmiş sayılan bir mirasın tasfiye aşamasına geçilmişse, mirası kabul etmek isteyen bir mirasçı söz konusu terekenin tasfiye aşaması sona ermeden tereke borçlarını ödeyecek teminat göstererek kabul beyanında bulunabilir. Mirasın hükmen reddi kendiliğinden gerçekleşse de mirasçılar aleyhine, terekeden kaynaklı olarak dava açılması ya da icra takibi yapılması gibi hallerde hükmen ret resen dikkate alınmaz, mirasçıların miras

²¹⁴ ÖZTAN, a.g.e., s. 329; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., ss. 518-519; ANTALYA, a.g.e., s. 434; DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 419; RÜZGARESEN/ERDEM, a.g.e., s. 239; RUHİ/RUHİ, a.g.e., s. 36; ÜNLÜTEPE, a.g.e., s. 90.

²¹⁵ RÜZGARESEN/ERDEM, a.g.e., s. 274; Hasan PETEK, “Mirasın Hükmen Reddi” *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, Cilt 8, Özel Sayı, 2013, s. 2208.

²¹⁶ KESKİN/DEMİRCİOĞLU, a.g.e., s. 264.

²¹⁷ HOŞLAN, a.g.e., s. 581; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 518; OĞUZMAN, a.g.e., s. 295; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, a.g.e., s. 619; ÇABRİ, a.g.e., s. 519; YAVUZ/AÇIKGÖZ, a.g.e., s. 680.

²¹⁸ OĞUZMAN, a.g.e., s. 295; PETEK, a.g.e., s. 2226; HOŞLAN, a.g.e., s. 584.

²¹⁹ AYAN, a.g.e., s. 281; AKKURT/ERDOĞAN/TOKAT, a.g.e., s. 865; RÜZGARESEN/ERDEM, a.g.e., s.243; HOŞLAN, a.g.e., s. 584; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, a.g.e., s. 621; PETEK, a.g.e., s. 2199; YAVUZ/AÇIKGÖZ, a.g.e., s. 680.

²²⁰ PETEK, a.g.e., s. 2227.

²²¹ KESKİN/DEMİRCİOĞLU, a.g.e., s. 264; AKKURT/ERDOĞAN/TOKAT, a.g.e., s. 865; İŞGÜZAR/DEMİR/YILMAZ, a.g.e., s. 147; YAVUZ/AÇIKGÖZ, a.g.e., s. 680.

bırakanın borca batık olarak vefat ettiğini tespit ettirmesi gerekir dolayısıyla hükmen redde ilişkin ispat yükü kendilerine aittir²²².

Uygulamada terekenin pasifinin aktifinden çok olması halinde murisin borca batık olarak vefat ettiği sonucuna ulaşılabacağı ancak bu terekenin aktif ve pasiflerinin murisin ölüm tarihine göre değerlendirilmesi gerektiği, dava tarihine göre değerlendirme yapılmasının hatalı olduğu kabul edilmektedir²²³. Hükmen rette terekenin pasifinin aktifinden çok olup olmadığının miras bırakanın ölüm tarihi itibarıyla incelenmesi gerekmektedir. Burada davanın açıldığı tarihin, incelemenin yapıldığı tarihin herhangi bir önemi yoktur. Örneğin murisin vefat tarihinde borcu daha azken aradan geçen sürede faiz vb. nedenlerle hükmen ret davasının açıldığı tarihe kadar borç miktarı artmış olabilir ancak doğru olan borcun son durumunun değil, murisin vefat tarihinde ne kadar olduğuna göre değerlendirilmesidir.

Uygulamada hükmen ret davasında miras bırakanın ölüm tarihi itibarıyla terekesinin aktif malvarlığı değeri ile yine ölüm tarihi itibarıyla miras bırakanın ne kadar borcu olduğunun araştırılması gerektiğinin yanı sıra mirasçılarının mirasın kabulüne ilişkin herhangi bir eylemleri olup olmadığının da araştırılması gerektiği kabul edilmektedir²²⁴. Hükmen ret iddiası belirli bir süreye tabi olmadan her zaman ileri sürülebilecek olsa da arada geçen sürede mirasçılarının mirası kabule ilişkin

²²² RÜZGARESEN/ERDEM, a.g.e., ss. 243-244.

²²³ T.C. Yargıtay 8. HD. 17.02.2014 T. 2014/1737 E. 2014/2560 K.: “*Toplanan deliller ve tüm dosya kapsamından, miras bırakanın 20.04.2002 tarihinde öldüğü anlaşılmıştır. Miras bırakanın ödemedi aczinin belirlenmesi için öncelikle mal varlığı araştırılmalıdır. Miras bırakanın tüm taşınır ve taşınmaz malların ilgili yerlerden sorularak ölüm günü itibarıyla terekenin aktifinin belirlenmesi, borç miktarına göre ölüm tarihi itibarıyla borçlarını karşılamaya yeter miktarda olup olmadığının objektif olarak tespiti ve tüm deliller birlikte değerlendirilerek hâsıl olacak sonucuna göre hüküm kurulması gerekir. Mahkemece tüm bu hususlar gözetilmeden murisin terekesinin aktifi belirlenirken dava tarihindeki değerlerin esas alınması, yine murisin vergi borcu ile SGK'ya olan prim borçlarının ölüm tarihi itibarıyla değil dava tarihi itibarıyla ulaştığı değerler esas alınarak tereke pasifi belirlenerek hüküm kurulması doğru değildir.*” <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (18.02.2024).

²²⁴ T.C. Yargıtay 7. HD. 02.11.2023 T. 2022/3517 E. 2023/5296 K.: “*Mirasın hükmen reddine ilişkin olarak açılan davalarda, terekenin açıkça borca batık olup olmadığının araştırılması gerekmektedir. İcra takibi sonunda aciz vesikası düzenlenmesi halinde terekenin borca batık olduğu kabul edilir. Aksi halde terekenin murisin ölüm tarihinde borca batık olup olmadığı, murisin malvarlığı bulunup bulunmadığının ölüm tarihindeki mevcut durum esas alınarak Bankalar, Trafik Tescil Müdürlüğü, Vergi Daireleri, Belediyeler, Tapu Müdürlüğü vb. kurum ve kuruluşlardan sorulması, murisin alacak ve borçları zabıta marifetiyle de araştırılarak aktif malvarlığı ile takibe konu borç miktarı göz önünde tutularak aktif ve pasifinin tereddüde neden olmayacak şekilde belirlenmesi, mirasçının mirası kabul anlamına gelen davranışlarda bulunup bulunmadığının araştırılması gerekmektedir.*” <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (18.02.2024).

herhangi bir eylemlerinin olması mirasın kendiliğinden reddedilmiş sayılması etkisini ortadan kaldırır ve miras kayıtsız şartsız kabul edilmiş sayılır. Bu nedenle hükmen ret davasında, murisin ölüm tarihi itibarıyla terekesinin pasifinin aktifinden çok olup olmadığının incelenmesi gerekmeyle birlikte, mirasçılarının mirası kabule ilişkin herhangi bir eylemlerinin olup olmadığının da incelenmesinin doğru bir yaklaşım olduğu gerekçesiyle uygulamanın bu yöndeki görüşüne katılıyoruz.

Yargıtay 14. Hukuk Dairesi'nin 2017 tarihli bir kararında hükmen ret davasında murisin ortak olduğu ya da temsilcisi olduğu şirketlerin malvarlıklarının şirketin borçlarını ödemeye yetip yetmeyeceğinin de incelenmesi gerektiği ve bu inceleme sonucunda şirketin malvarlığı borçlarını ödemeye yetmiyorsa murisin şahsen sorumlu olacağı miktar belirlenerek borca batıklık durumunun incelenmesi gerektiği belirtilmiştir²²⁵. Murisin ortak ya da temsilcisi olduğu bir şirket varsa hükmen ret davasında öncelikle söz konusu şirketlerin borçlarının ne kadarının şirket malvarlığı ile karşılanabileceğinin tespit edilmesi gerekir. Şirket malvarlığıyla karşılanamayacak kısım varsa bunun ne kadarından murisin şahsen sorumlu olduğu tespit edilerek borca batıklık durumunun miras bırakanın şahsen sorumlu olduğu kısım gözetilerek değerlendirilmesi, şirkete ait borçların salt miras bırakanın şahsi borcuymuş gibi değerlendirilmesinden daha doğru bir yaklaşımdır.

²²⁵ T.C. Yargıtay 14. HD. 13.03.2017 T. 2015/18140 E. 2017/1916 K.: "...murisin; "ortağı" ve "temsilcisi" olduğu şirketlerin, şirketin malvarlığından tahsil edilemeyen veya tahsil edilemeyeceği anlaşılan vergi borcundan, şirket ortağı olarak "koyduğu sermaye hissesi oranında" doğrudan doğruya; "temsilcisi" olarak da şahsi sorumluluğu olduğu gözetilerek, mahkemece uzman bilirkişi veya bilirkişiler eliyle murisin, "ortağı" ve "yasal temsilcisi" olduğu limited şirketlerin defter, kayıt ve belgeleri üzerinde inceleme yaptırılarak şirketin aktif ve pasifinin saptanması ve murisin şirketin kamu borcundan dolayı sermaye hissesi oranında şahsen sorumlu olacağı miktarın bu suretle belirlenmesi, amme alacağının şirketin malvarlığından tamamen tahsili mümkün ise bu halde davacıların borca batıklığın tespitini istemekte hukuki yararlarının bulunmayacağı gözetilerek isteğin reddedilmesi, aksi halde murisin ölüm tarihi itibarıyla tespit edilen terekesinin aktifinin borcu karşılamaya yeterli olmaması halinde isteğin kabulüne karar verilmesi gerekmektedir." <https://mevzuat.sinerjias.com.tr> (18.02.2024).

1. Hükmen Reddin Şartları

Hükmen reddin gerçekleşebilmesi için miras bırakanın ölümü anında borçlarını ödeyemeyecek vaziyette olması gerekmektedir birlikte TMK madde 610/2’de sayılan mirası ret hakkının düşmesine neden olacak bir nedenin de olmaması gerekir. Miras bırakanın ödemededen aczinin belli olması, terekenin pasiflerinin aktiflerinden çok olması ve hemen ödenmesi gereken borçlarını ödeyememesi anlamına gelmektedir²²⁶. Miras bırakanın ödemededen aczinin açıkça belli olması ya da resmen tespit edilmesi gerekmektedir.

a. Miras Bırakanın Ödemededen Aczinin Açıkça Belli Olması

Miras bırakanın ödemededen aczinin açıkça belli olması tabirinden anlaşılması gereken durumun açıkça belli olması, bunun miras bırakanın ve mirasçılarının sosyal ve ekonomik çevresinde bilinebilecek halde olmasıdır²²⁷. Ancak bu durumun bilinebilmesi günümüz koşullarında çok kolay olmadığı için hükmen reddin sonuçlarına dayanmadan önce resmen tespitin yapılması ve bu tespit için hâkimin takdir yetkisi önem arz etmektedir²²⁸. Miras bırakanın iflasına karar verilmesi, iflas erteleme ya da konkordato sürecinde olması, hakkında yapılan icra takiplerinde aciz belgesinin alınmış olması gibi hallerde miras bırakanın ödemededen aczinin açıkça belli olduğu kabul edilebilir²²⁹.

Yargıtay 7. Hukuk Dairesi’nin 2022 tarihli bir kararında aleyhinde başlatılan icra takibinde miras bırakan için aciz vesikası düzenlenmiş olmasının terekenin borca batık olarak vefat ettiğinin kabulü için yeterli olduğu belirtilmiştir²³⁰. Uygulamada da

²²⁶ RÜZGARESEN/ERDEM, a.g.e., s. 276; PETEK, a.g.e., s. 2208.

²²⁷ RÜZGARESEN/ERDEM, a.g.e., s. 240.

²²⁸ AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 240; DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 419; ÖZTAN, a.g.e., s. 329; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 519; RÜZGARESEN/ERDEM, a.g.e., s. 241; ÖZMEN, a.g.e., s. 515.

²²⁹ İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 519; ANTALYA, a.g.e., s. 435; ÖZTAN, a.g.e., s. 329; DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 419; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 240; RÜZGARESEN/ERDEM, a.g.e., s. 240; RUHİ/RUHİ, a.g.e., s. 36.

²³⁰ T.C. Yargıtay 7. HD. 14.12.2022 T. 2022/6601 E. 2022/7752 K.: “...Mirasın hükmen reddine ilişkin olarak açılan davalarda, terekenin açıkça borca batık olup olmadığının araştırılması gerekmektedir.

muris hakkında düzenlenmiş olan aciz vesikasının, miras bırakanın terekesinin pasifinin aktifinden çok olarak vefat ettiğini açıkça gösterdiği kabul edilmektedir.

b. Miras Bırakanın Ödmeden Aczinin Resmen Tespit Edilmiş Olması

Miras bırakanın ödmeden aczi açıkça belli değilse ödmeden aciz durumunun, resmi evrak ya da durumla tespit edilmesi gerekmektedir. Miras bırakanın terekesinin borca batık olduğunun tespiti, bir tespit davasıyla talep edilebileceği gibi aleyhte açılmış olan bir davada savunma olarak ya da aleyhe yapılan bir icra takibinde itiraz olarak da ileri sürülebilir²³¹.

Mirasın hükmen reddedilmiş sayıldığıнын tespit edilebilmesi amacıyla açılacak tespit davası için kanun koyucu herhangi bir hak düşürücü süre belirlememiştir. Mirasçılar hükmen reddin tespiti davasını, herhangi bir zamanaşımı süresine tabi olmadan açabilecek olup alacakları kararla daha sonra aleyhlerinde açılacak davalara ve başlatılabilecek icra takiplerine karşı ellerinde kesin bir delile sahip olabilirler²³².

2. Hükmen Ret Davasının Tarafları

Mirasın hükmen reddinin tespiti için açılacak davada yasal ya da atanmış mirasçılar davacı sıfatına sahip olabilirler²³³. Mirasçılar hükmen ret davasını birlikte açabilecekleri gibi ayrı ayrı da açabilirler. Hükmen ret davasının tereke alacaklılarına karşı yöneltilmesi gerekmekte olup bu davada tüm alacaklıların davalı sıfatına sahip

İcra takibi sonunda aciz vesikası düzenlenmesi halinde terekenin borca batık olduğu kabul edilir...”
<https://mevzuat.sinerjias.com.tr> (19.02.2024).

²³¹ RÜZGARESEN/ERDEM, a.g.e., s. 241.

²³² DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 419; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 518; ANTALYA, a.g.e., s. 436; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 241.

²³³ RUHİ/RUHİ, a.g.e., s. 36.

olması gerekir²³⁴. Dava açılırken tüm alacaklılar tespit edilemediyse dava devam ederken diğer alacaklıların davaya dâhili davalı olarak eklenebilmesi de mümkündür.

3. Hükmen Rette Görevli ve Yetkili Mahkeme

Mirasın hükmen reddi davasında görevli mahkemeye ilişkin TMK’da açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Mirasın hükmen reddi davasında mirasın vefat tarihi itibarıyla borca batıklığının tespiti yapılmakta olup malvarlığını ilgilendiren bir dava olması nedeniyle HMK madde 2 gereğince görevli mahkeme asliye hukuk mahkemesidir²³⁵.

Yargıtay 2. Hukuk Dairesi’nin 2013 tarihli bir kararında HMK madde 2 gereğince hükmen ret davalarında değer ne olduğuna bakılmaksızın görevli mahkemenin asliye hukuk mahkemesi olduğu belirtilmiştir²³⁶.

Yargıtay 20. Hukuk Dairesi’nin 2016 tarihli bir kararında HMK madde 2 gereğince malvarlığına ilişkin davalarda aksine bir düzenleme bulunmadığı sürece değer ve miktarın bir önemi olmadan asliye hukuk mahkemelerinin görevli olacağı ve mirasın hükmen reddinde görevli mahkemenin hangisi olduğuna dair TMK’da herhangi bir düzenleme olmaması nedeniyle görevli mahkemenin HMK madde 2 uyarınca asliye hukuk mahkemeleri olduğu belirtilmiştir²³⁷.

²³⁴ RUHİ/RUHİ, a.g.e., s. 36.

²³⁵ PETEK, a.g.e., s. 2225; RUHİ/RUHİ, a.g.e., s. 36.

²³⁶ T.C. Yargıtay 2. HD. 18.02.2013 T. 2012/10850 E. 2013/3904 K.: “ Medeni Kanun’da bu konuda aksine bir düzenleme bulunmadığına göre 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun yürürlüğe girmesinden sonra açılan terekenin borca batık olduğunun tespitine ilişkin davalarda dava değeri ne olursa olsun asliye hukuk mahkemesi görevlidir.” <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (19.02.2024).

²³⁷ T.C. Yargıtay 20. HD. 03.11.2016 T. 2016/10248 E. 2016/10019 K.: “23.12.1942 günlü ve 24/29 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararına göre, mirasın hükmen reddi davasında görevli mahkeme borç miktarına göre belirlenir. Davanın açıldığı tarihten önce yürürlüğe giren 6100 sayılı HMK’nın 2. maddesinde ise asliye hukuk ve sulh hukuk mahkemesinin görevli olup olmadığının tayin ve tespiti konusunda, dava konusunun değer ve miktarına bakılmaksızın malvarlığı haklarına ilişkin davalarda görevli mahkemenin aksine bir düzenleme bulunmadıkça asliye hukuk mahkemesi olduğu hükme bağlanmıştır. Kanunda bu konuda aksine bir düzenleme bulunmadığına göre, HMK’nın yürürlüğe girmesinden sonra terekenin borca batık olduğunun tespitine, “Mirasın hükmen reddine” ilişkin olarak açılacak davalarda davanın değerine bakılmaksızın asliye hukuk mahkemesi görevlidir.” <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (19.02.2024).

Mirasın hükmen reddi davasında terekenin miktarına ve değerine bakılmaksızın malvarlığına ilişkin bir dava olması nedeniyle asliye hukuk mahkemeleri görevlidir. Mirasın gerçek reddi davasının sulh hukuk mahkemelerinde açılmasının aksine mirasın hükmen reddinin tespitine ilişkin açılacak davalarda murisin ölüm tarihi itibarıyla borca batık olup olmadığı inceleneceğinden görevli mahkeme asliye hukuk mahkemeleridir.

Mirasın hükmen reddi davalarında yetkili mahkemenin hangisi olduğuna ilişkin kanun koyucu özel bir düzenleme yapmamıştır. Mirasın hükmen reddi davalarında yetki hususuna ilişkin özel hüküm bulunmaması nedeniyle genel yetki kuralları kapsamında yetkili mahkeme davalının yerleşim yeri mahkemesidir. Hükmen ret davalarında davanın tüm tereke alacaklılarına yöneltilmesi gerektiği için birden fazla davalının olması halinde ise bu davalılardan herhangi birinin yerleşim yeri mahkemesinde davanın açılmış olması yetki bakımından yeterlidir.

Yargıtay 14. Hukuk Dairesi'nin 2017 tarihli bir kararında mirasın hükmen reddi davalarında yetkili mahkemenin alacaklıların son yerleşim yeri mahkemesi olduğu belirtilmiştir²³⁸.

Yargıtay 5. Hukuk Dairesi'nin 2023 tarihli bir kararında mirasın hükmen reddinin tespiti istemiyle açılan davalara ilişkin yetki hususunda özel bir hüküm olmaması hasebiyle, genel yetki kuralları çerçevesinde davalının yerleşim yeri mahkemesinin yetkili olacağı ve tüm tereke alacaklılarına karşı yöneltilen davanın davalılardan birinin yerleşim yeri mahkemesinde açılmasının yeterli olacağı belirtilmiştir²³⁹.

²³⁸ T.C. Yargıtay 14. HD. 18.09.2017 T. 2016/5764 E. 2017/6495 K.: “Ölüm tarihinde miras bırakanın ölmeden aczi açıkça belli veya resmen tespit edilmişse miras reddedilmiş sayılır. (TMK m. 605/2). Mirasçılar zımnen mirası kabul etmiş durumuna düşmüş olmadıkça her zaman murisin ödemedi aczini isteyebilir. Türk Medeni Kanunu'nun 606. maddesinde belirtilen süre bu davada uygulanmaz. Bu davanın tereke alacaklılarına karşı açılması gerekir. (28.12.1942 tarihli 24/29 sayılı YİBK) Bu davada yetkili mahkeme ise alacaklıların davanın açıldığı zamandaki ikametgâhı mahkemesidir.” <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (19.02.2024).

²³⁹ T.C. Yargıtay 5. HD. 24.04.2023 T. 2023/383 E. 2023/3872 K.: “ Dosya kapsamından, davalılardan ...'nin adresinin .../... olduğu, yine davalılardan ...'nin adresinin .../... olduğu, bu adresin de İstanbul Anadolu Asliye Hukuk Mahkemelerinin yargı alanında kaldığı, davacının birden fazla davalının yer aldığı davada yetkili olan davalılardan birinin yerleşim yeri mahkemesinde dava açtığı

Hükmen ret davalarında yetki konusunda özel bir hüküm olmadığı için genel yetki kuralları kapsamında davanın davalının yerleşim yeri mahkemesinde açılması gerekmektedir. Hükmen ret davasının terekenin tüm alacaklılarına karşı yöneltilmesi gerektiği için birden fazla davalının olması halinde hangi mahkemenin yetkili olacağı hususu gündeme gelecek ve davanın davalılardan herhangi birinin yerleşim yeri mahkemesinde açılması yetki açısından yeterli olacaktır.

Mirasçılarının, hükmen reddin tespiti için illa ayrı bir dava açmaları gerekmemektedir. Hükmen ret iddiası aleyhte açılan davada ya da icra takibinde de ileri sürülebilir. Tereke alacaklılarının, külli halefiyet ilkesi kapsamında mirasçılara karşı alacakları için dava açabilme hakları olup daha önce mirasın hükmen reddedildiğine ilişkin ellerinde bir tespit olmayan mirasçılar alacaklıların açtığı bu davada mirasın hükmen reddedilmiş sayıldığını ileri sürebilirler²⁴⁰. Yapılan itiraz davayı yürüten mahkeme tarafından değerlendirilmesi gerekir.

Uygulamada davalı tarafça mirasın hükmen reddedilmiş sayıldığına yönelik savunmaların mahkemece dikkate alınmaması, yerel mahkemece hükmen ret iddiasına ilişkin deliller toplanıp inceleme yapılmadan davanın esasına yönelik karar verilmiş olmasının hatalı olduğu kabul edilmektedir²⁴¹. Mirasçılar, aleyhlerinde açılan bir davada mirasın hükmen reddedildiğine ilişkin itirazlarını ileri sürebilirler. Mirasçılar tarafından böyle bir iddianın ileri sürülmesi halinde mahkemece davanın esasına ilişkin inceleme yapılmadan önce hükmen ret iddiasına ilişkin deliller toplanarak inceleme yapılması gerekmektedir.

Tereke alacaklıları tarafından mirasçılara icra takibi yöneltilmesi halinde mirasçılar yine mirasın hükmen reddedilmiş sayıldığını ileri sürerek itiraz

anlaşıldığından, uyuşmazlığın İstanbul Anadolu 30. Asliye Hukuk Mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekmektedir.” <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (19.02.2024).

²⁴⁰ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, a.g.e., s. 621; BİLGİN YÜCE, a.g.e., s. 179.

²⁴¹ T.C. Yargıtay 23. HD. 03.11.2020 T. 2018/769 E. 2020/3392 K.: “Terekenin borca batık olduğunun tespiti ayrı bir dava açılarak istenebileceği gibi açılmış bir davada savunma olarak da ileri sürülebilir. Bu durumda mahkemece, davalı ... mirasçılarının, terekenin borca batık olduğu savunmasına ilişkin delilleri toplanıp sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, talebe ilişkin bir değerlendirme yapılmadan yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.” <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (19.02.2024).

edebilirler²⁴². İİK madde 68/4 gereğince icra takibine hükmen ret iddiasıyla itiraz eden mirasçıya hükmen ret kararını getirmesi için uygun bir süre verilir. Mirasçının icra takibine itirazına binaen alacaklı tarafından itirazın iptali davası ikame edilmişse, itirazın iptali davasının hangi mahkemede açıldığı hususu önem arz eder. İtirazın iptali davası genel mahkemelerde açılırsa hükmen redde ilişkin itiraz bu mahkeme tarafından değerlendirilir ancak itirazın iptali davası icra mahkemesinde açılırsa mirasçıların hükmen reddin tespitine ilişkin görevli mahkemeden ilam getirmesi gerekmektedir.

IV. MİRASI RET HAKKININ DÜŞMESİ HALLERİ

Ret hakkının düşmesi, TMK madde 610'da düzenlenmiş olup mirası ret hakkının düşmesi için dört durum öngörülmüştür. Mirası ret hakkı, yasal süre içerisinde ret hakkının kullanılmaması, yasal ret süresi içerisinde mirasçının ret hakkından feragat etmesi, mirasçının terekenin olağan yönetimi işleri dışındaki işlerine karışması ve terekeye ait bir malın gizlenmesi – kendi adına mal edinilmesi halinde düşecektir. Ret hakkı düşmesine rağmen miras reddedilmişse ilgililer reddin hükümsüzlüğünü talep edebilirler²⁴³. Çalışmamızın bu kısmında ret hakkının düşeceği haller ayrı ayrı incelenmiştir.

A. Sürenin Dolması Nedeniyle Ret Hakkının Düşmesi

Mirasın gerçek reddi için üç aylık hak düşürücü süre olduğu TMK madde 606'da açıkça hüküm altına alınmıştır. TMK madde 610/1'de de kanun koyucu, üç aylık hak düşürücü süre içerisinde ret hakkını kullanmayan mirasçının mirası kayıtsız şartsız kazanmış olacağını, ret hakkının düşeceğini hüküm altına almıştır. Kanunda öngörülen üç aylık hak düşürücü sürede mirası reddetmeyen mirasçı için yeni bir süre

²⁴² DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 419; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 241; PETEK, a.g.e., s. 2225.

²⁴³ OĞUZMAN, a.g.e., s. 292; ŞAHAN, a.g.e., s. 3.

verilmesi ya da sürenin uzatılmasını gerektirecek önemli bir sebep de yoksa ret hakkı düşer ve miras kayıtsız şartsız kazanılmış olur²⁴⁴.

Yasal süre içerisinde ret hakkının kullanılmaması nedeniyle ret hakkının düşmesinin bir istisnası TMK madde 605/2’de düzenlenmiş olan hükmen rettir. Miras bırakanın borca batık olarak vefat ettiği dolayısıyla mirasın hükmen reddedilmiş sayıldığına ilişkin iddiayı öne sürmenin herhangi bir hak düşürücü süresi olmamakla birlikte yasal süresi içerisinde gerçek ret hakkını kullanmayan mirasçı, üç aylık yasal süreden sonra da hükmen reddin tespitini talep edebilir. Dolayısıyla hükmen ret hali yasal sürenin dolması nedeniyle ret hakkının düşmesinin bir istisnası olup bu konu çalışmamızın hükmen ret başlığı²⁴⁵ altında detaylı olarak incelenmiştir.

B. Feragat Sebebiyle Ret Hakkının Düşmesi

Mirasçının mirası kazanması için mirası kabul ettiğine ilişkin bir beyanda bulunması gerekmemektedir. Miras, murisin ölümüyle birlikte mirasçının herhangi bir irade beyanına gerek olmadan kül halinde mirasçıya geçmektedir. Kaldı ki TMK madde 610/1’de süresi içerisinde ret beyanı verilmemesi ile mirasın kazanılmış sayılacağı da hüküm altına alınmıştır. Mirasçının mirası kabul ettiğine ilişkin bir beyanda bulunma zorunluluğu olmamakla birlikte kabul beyanında bulunulmasında da bir sakınca yoktur. Mirasçının hak düşürücü süre olan üç aylık ret süresi içerisinde mirası kabul ettiğine ilişkin ya da ret hakkından feragat ettiğine ilişkin bir beyanda bulunması halinde ret hakkı düşer²⁴⁶.

Genel hukuki kurallar kapsamında ret süresi içerisinde ret hakkından feragat eden mirasçı artık mirası reddedemez ancak yine irade bozukluğu hallerinde iptali yoluna gidilebilir²⁴⁷. İrade bozukluğu halleri, TBK madde 30 ve devamında düzenlenmiş olup bu maddeler kapsamında yanıltma, aldatma ve korku hallerinde

²⁴⁴ CÖMERT AKBAY, a.g.e., s. 900; ÜREM, a.g.e., s. 783.

²⁴⁵ Bkz. ss. 50-58.

²⁴⁶ AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 234; HELVACI, **Mirasın Reddi**, ss. 124-126; İŞGÜZAR/DEMİR/YILMAZ, a.g.e., s. 149.

²⁴⁷ Detaylı bilgi için bkz. ss. 47-49.

mirası ret hakkından feragat eden kişi, iradesi sakatlandığı için feragat ettiği gerekçesiyle bu beyanının iptalini talep edebilir. İrade sakatlığı nedeniyle feragat beyanının iptali hususu, ret hakkının düşmesi hallerinin bir istisnası olup hâkim ret beyanından feragat eden kişinin irade sakatlığı içerisinde bu eylemi gerçekleştirdiği kanaatine varırsa söz konusu mirasçının ret hakkı düşmemiş olur.

Mirasın kabul edilmesi, ret hakkından vazgeçme anlamına gelmekte olup yasal hak düşürücü süre dolmadan mirasçının ret hakkı düşer²⁴⁸. Mirasın kabul edilmesi açık olabileceği gibi zımni de olabilir. Özellikle mirası ret hakkından feragat edilmesi, mirasın açıkça kabul edildiğini gösterir ve mirasçının ret hakkı düşer²⁴⁹.

C. Mirasçının Tereke İşlerine Karışmış Olması Nedeniyle Ret Hakkının Düşmesi

Mirasçının, yasal süre içerisinde terekenin olağan yönetimi niteliğinde ve miras bırakanın işlerinin yürütülmesi için gerekli işler dışında, tereke işlerine karışması zımni kabul anlamına gelmektedir. Zımni kabulün varlığına ilişkin tespitte işlemin mahiyeti ve kapsamıyla birlikte işlemi yapan mirasçının amacının da hâkimin takdir yetkisi kapsamında değerlendirilmesi ve buna göre sonuca ulaşılması gerekmektedir²⁵⁰. Mirasçının terekenin olağan yönetimini aşacak işlere karışmış olduğunun tespiti halinde miras zımnen kabul edilmiş sayılacağından söz konusu mirasçının ret hakkı düşer²⁵¹. Örneğin mirasçının, terekeye ait bir malı kendi üzerine geçirmesi, saklaması ya da başkasına satması, tenkis davası açması, terekedeki hakkını

²⁴⁸ **AYAN**, a.g.e., s. 279; **DURAL/ÖZ**, a.g.e., s. 416; **ANTALYA**, a.g.e., s. 441; **İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ**, a.g.e., s. 520.

²⁴⁹ **AKKURT/ERDOĞAN/TOKAT**, a.g.e., s. 864.

²⁵⁰ **AYAN**, a.g.e., s. 279; **AYİTER/KILIÇOĞLU**, a.g.e., s. 235; **ANTALYA**, a.g.e., s. 442; **DURAL/ÖZ**, a.g.e., s. 417.

²⁵¹ **DURAL/ÖZ**, a.g.e., s. 416; **ANTALYA**, a.g.e., s. 442; **AYİTER/KILIÇOĞLU**, a.g.e., s. 234; **İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ**, a.g.e., s. 520; **ZEYTİN/ERGÜN**, a.g.e., s. 307; **KAYIHAN**, a.g.e., s. 419; **CÖMERT AKBAY**, a.g.e., s. 901.

üçüncü bir kişiye devretmesi, muris adına açılmış davada sulh olması, gayrimenkulü uzun süreli kiraya vermesi gibi hallerde miras zımnen kabul edilmiş sayılır²⁵².

Zamanaşımı veya hak düşürücü sürelerle engel olabilmek amacıyla dava açmak ya da icra takibi yapmak TMK madde 610 kapsamında zımni kabul anlamına gelmemekte olup bu işlemler nedeniyle mirasçının ret hakkı da düşmez²⁵³. Miras olarak kalan malların çalınmaması adına önlem almak, işletmenin batmaması için günlük ihtiyaç olan malzemeleri almak, acil tadilatları yaptırmak, muaccel vergi borçlarını faiz yükü oluşmaması için ödemek, icra giderlerinden kurtulmak ya da hacze engel olmak için ödeme yapmak, değeri düşecek olan kıymetli evrakları paraya çevirmek, terekenin olağan yönetimi işleri içinde kabul edilmektedir²⁵⁴.

Terekeye ait malların kiralalarını tahsil etmenin, mahsulleri toplamanın mirası kabul anlamı taşımayacağı yönünde görüşler olmakla birlikte kendi ihtiyacı için terekeye ait evdeki kiracının tahliye edilmesinin mirası kabul anlamı taşıyacağı yönünde görüşler mevcuttur²⁵⁵. Yargıtay'ın yerleşik içtihatları gereğince bir kişinin mirasçı sıfatına haiz olduğunu ispat edebilmek için mirasçılık belgesi alması da terekenin olağan yönetim işleri içerisinde sayılmakta, tereke işlerine fazla karışma olarak kabul edilmemektedir²⁵⁶. Uygulamada, mirasçılar aleyhine tereke nedeniyle başlatılan icra takiplerine, mirasçıların itiraz etmesinin mirası kabul anlamı taşımadığı kabul edilmektedir²⁵⁷. Aktif tazminat davası olan kişi dava sona ermeden vefat ederse, mirasçıları yasal hasım olarak davayı takip edebilirler ve bu durum mirası kabul anlamına gelmez²⁵⁸.

²⁵² ÜREM, a.g.e., s. 890.

²⁵³ AKKURT/ERDOĞAN/TOKAT, a.g.e., s. 865; ZEYTİN/ERGÜN, a.g.e., s. 307; KAYIHAN, a.g.e., s. 419; ÖZÜĞÜR, a.g.e., s. 323.

²⁵⁴ AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., ss. 234-235; DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 418; ANTALYA, a.g.e., s. 443; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 521; ŞENER, *Miras Hukuku*, s. 203; ÖZÜĞÜR, a.g.e., s. 326.

²⁵⁵ ÜREM, a.g.e., ss. 887-890; BİLGİN YÜCE, a.g.e., s. 182.

²⁵⁶ İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 521; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 234.

²⁵⁷ T.C. Yargıtay 2. HD. 06.02.1975 T. 1975 E. 1975/1131 K.: “Mirasçının, miras bırakan hakkındaki icra takibine itiraz etmiş olması terekeyi benimseme ve kabullenme (tesahup) anlamına gelmez. Mirasçı bu eylemi ile terekenin devamlılığını sağlamış olduğundan borca batıklığı ileri sürmek hakkını yitirmez. Çünkü: bu davranış terekenin korunması amacını güden basit ve tereke yönünden zorunlu işlemlerdir. Uygulama da bu doğrultudadır.” <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (10.02.2024).

²⁵⁸ T.C. Yargıtay 2. HD. 01.04.2010 T. 2009/16808 E. 2010/6378 K.: “Davacıların, tazminat davasında miras bırakan Hamza'nın mirasçıları olarak davalı sıfatıyla yasal hasım olarak davayı takip etmeleri

Yargıtay 8. Hukuk Dairesi'nin 2014 tarihli bir kararında miras bırakan ile mirasçının ortak sahibi oldukları taşınmazın kirasını miras bırakanın vefatından sonra mirasçının almaya devam ettiği, bu eylemin mirası kabul anlamı taşıdığı gerekçesiyle hükmen ret davasının reddi yönünde verilen yerel mahkeme kararı; söz konusu miras bırakan payına düşen kiranın terekenin borçları karşısında çok cüzi miktarda kaldığı, bunun mirası kabul anlamı taşımayacağı gerekçesiyle bozulmuştur²⁵⁹.

Hukuk Genel Kurulu'nun 2022 tarihli bir kararı, borca batık bir terekenin borçlarının karşısında mirastan çok cüzi miktarda bir kazanım elde eden mirasçılarının eylemlerinin mirası kabul anlamı taşımayacağı yönündedir²⁶⁰.

Mirasçılarının eylemlerinin terekenin olağan yönetim işlerini aşıp aşmadığının her somut olaya göre ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir. Normalde miras bırakana ait evin kirasının mirasçılar tarafından tahsil edilerek harcanması, terekeye ait bir malın kendisine mal edinilmesi olağan yönetim işlerini aşacak kapsamda değerlendirilir gibi düşünülse de mirasçı ile miras bırakanın ortak evinden tahsil edilen kiranın tereke borçları karşısında çok düşük miktarda kalması, terekeden elde edilen kazanımın tereke borçlarının yanında çok az bir miktarda kalması gibi hallerin mirası kabule ilişkin bir eylem olarak nitelendirilemeyeceği yönünde verilen kararlar

terekeyi sahiplenme anlamına gelmez. O halde, davacıların delilleri toplanarak miras bırakanın Türk Medeni Kanunu'nun 605/2. maddesi uyarınca terekesinin aktif ve pasifleriyle birlikte tespiti ile ölüm tarihi itibarıyla terekenin borca batık olup olmadığının belirlenmesi ve sonucu uyarınca karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde karar verilmesi doğru bulunmamıştır." <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (10.02.2024).

²⁵⁹ T.C. Yargıtay 8. HD. 01.10.2014 T. 2014/15951 E. 2014/17642 K.: "Somut olayda; davacı mirasçılar aleyhine ikame edilen davadaki tazminat miktarı ile davacı mirasçı N. Ç.'nin miras bırakanın ölüm tarihi olan 06.01.2012 tarihinden eldeki davanın açıldığı 15.05.2012 tarihine kadar aldığı kira bedellerinin toplamının borç miktarına oranla çok cüzi kaldığı kuşkusuzdur. Kaldı ki davacı mirasçı anılan taşınmazda ½ hisse sahibi olup, taşınmazda 1/2 pay sahibi olan miras bırakanın ölümünden sonra ve kısa bir süre murisin hissesine isabet eden kira parasını alması davaya konu borç miktarı da gözetildiğinde terekeyi benimseme ve kabullenme (tesahup) anlamına gelmez. Açıklanan nedenlerle davacı N. Ç.'nin talebinin de kabulüne karar verilmesi gerekirken davanın reddedilmiş olması usul ve Yasa'ya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir." <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (10.02.2024).

²⁶⁰ T.C. Yargıtay HGK (Hukuk Genel Kurulu), 15.11.2022 T. 2020/241 E. 2022/1515 K.: "...davacıların miras bırakanın öldüğü tarih itibarıyla borca batık olduğu anlaşılan terekesinden oldukça cüzi değerde yarar elde etmiş olmalarının aleyhte yorumlanmaması gerektiği, icra takibi ve yüklü borç miktarından haberdar olmaksızın ve murisin düşük değerli taşınmazdaki cüzi payından pek mühim bir değeri ifade etmeyen kazanımın TMK'nın 610/2. maddesi uyarınca mirasçılar tarafından borca batık terekenin benimsendiği anlamına gelmeyeceği, aksi hâlin dürüstlük ve iyi niyet kurallarına da aykırılık oluşturacağı sonucuna varılmakla verilen direnme kararı yerindedir." <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (10.02.2024).

mevcuttur. Salt bu durum bile her somut olayın kendi içerisindeki şartlara, mirasçılarının durumlarına, terekenin durumuna vb. koşullara göre ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiğini açıkça göstermektedir.

Miras bırakanın vefat etmesi nedeniyle ortaya çıkan emekli aylığı, emekli ikramiyesi, ölüm aylığı, dul ve yetim aylığı, destekten yoksun kalma tazminatı, kıdem tazminatı, manevi tazminatlar vb. hak sahiplerinin sıfatlarından kaynaklanan haklar olup terekeye dâhil olmadıkları için mirasçılarının bunlar açısından yaptığı işlemler tereke işlerine terekenin olağan yönetiminden daha fazla karışmak olarak kabul edilmez²⁶¹. İşçinin vefatı halinde, mirasçılarını işverenle yapılacak ibra sözleşmesinin de tarafı olabilirler²⁶² ve işçilik alacakları ile iş kazası vb. nedenlerden kaynaklanan tazminatlar terekeye dâhil olmadığı için mirasçılarının bu eylemi, tereke işlerine terekenin olağan yönetiminden fazla karışmak olarak kabul edilmez.

Uygulamada emekli ikramiyesinin²⁶³ ve destekten yoksun kalma tazminatının²⁶⁴ mirasçılar tarafından alınmasının mirası kabul anlamı taşımayacağı yönünde kararlar mevcuttur. Hak sahiplerinin sıfatlarından kaynaklanan hakların tahsili için mirasçılar tarafından gerekli yerlere başvuru yapılması, tahsil edilmesi, tereke işlerine karışma ve mirası kabul anlamı taşımaz dolayısıyla ret hakkı düşmez.

²⁶¹ ANTALYA, a.g.e., s. 443; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 521; HELVACI, *Mirasın Reddi*, ss. 139-140; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 234; ŞENER, *Hak ve Paylar*, ss. 382-383; KILIÇOĞLU, a.g.e., ss. 296-297.

²⁶² Banu Bilge SARIHAN, “Türk Borçlar Hukukunda ve İş Hukukunda İbranın Hukuki Boyutu”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt 3, Sayı 1, 2020, s. 112.

²⁶³ T.C. Yargıtay 14. HD. 22.09.2016 T. 2015/17979 E. 2016/7416 K.: “Somut olayda murisin ölümü nedeniyle davacılara ödenen ikramiye hak sahiplerinin sıfatından doğan haklar olup terekeye dahil değildir. Emekli ikramiyesini almak terekeye sahiplenme anlamına gelmez. Bu nedenle davanın esasına girilerek murisin aktif ve pasifleri bilirkişi raporu ile belirlenmeli ve sonucuna göre karar verilmelidir.” <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (11.02.2024).

²⁶⁴ T.C. Yargıtay 7. HD. 15.06.2023 T. 2022/2581 E. 2023/3390 K. <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (11.02.2024).

D. Mirasçının Terekeye Ait Bir Malı Gizlemesi ya da Böyle Bir Malı Kendisine Mal Etmiş Olması Nedeniyle Ret Hakkının Düşmesi

Terekeye ait bir malın gizlenmesi ya da böyle bir malın mirasçı tarafından kendisine mal edinilmesi de TMK madde 610/2’de sayılan ret hakkının düşmesi nedenlerinden biridir. Mirasçının, kanun koyucunun hoş görmediği fiillerden herhangi birini işlemesi halinde de ret hakkı düşer²⁶⁵. Kanun koyucunun hoş görmediği fiillere terekeye ait bir malın gizlenmesi veya böyle bir malı kendisine mal etmesi örnek gösterilebilir. Mirasın açılmasından sonra yasal ret süresi içerisinde mirasçı, terekeye ait bir malı gizlemiş ya da böyle bir malı kendisine mal edinmişse artık mirası reddedemez²⁶⁶.

Sürenin dolması, feragat ve mirasçının tereke işlerine karışmış olması nedeniyle ret hakkının düşmesi hallerinde miras kabule ilişkin işlemlerin olması ya da açıkça mirasın reddedilmemiş olması gibi etkenlerle miras ret hakkı düşmektedir. Mirasçı terekeye ait bir malı gizler veya kendisine mal edinirse mirasçının miras ret hakkı, iyi niyete aykırı davranışı sebebiyle cezai olarak düşer²⁶⁷. Burada cezai olarak miras ret hakkının düşmesi söz konusu olduğu için terekeye ait bir malı gizleyen ya da kendisine mal eden mirasçının, mirasçı olduğunu ve söz konusu malın terekeye ait olduğunu bilmesi ve bu eylemleri kendi iradesi ile kasten yapmış olması dolayısıyla ayırt etme gücüne sahip olması gerekmektedir²⁶⁸.

Yargıtay 7. Hukuk Dairesi’nin 2023 tarihli bir kararı murise ait taşınmazdaki kiracıdan kira bedellerinin mirasçılar tarafından tahsil edilmesi, mirasçıların bu kiralardan tahsili için icra takibi başlatmaları ve kiralananın tahliyesi için dava açmalarının terekenin kabulü anlamı taşıdığı yönündedir²⁶⁹. Somut olayın durumuna göre mirasçının terekeye ait evden tahsil ettiği kiranın tereke borcunun yanında çok cüzi miktarda kalması tereke işlerine terekenin olağan yönetim işlerinden daha fazla

²⁶⁵ AYAN, a.g.e., s. 279; ŞAHAN, a.g.e., s. 8; İŞGÜZAR/DEMİR/YILMAZ, a.g.e., s. 149.

²⁶⁶ AYDOS, a.g.e., s. 47; KAYIHAN, a.g.e., s. 419.

²⁶⁷ ÖZTAN, a.g.e., s. 333; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 235; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 521; DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 418.

²⁶⁸ İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 522.

²⁶⁹ T.C. Yargıtay 7. HD. 21.09.2023 T. 2022/2663 E. 2023/4009 K. <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (12.02.2024).

karışma olarak kabul edilmezken; mirasçının terekeye ait evi kendi malı gibi kabullenerek tahliye ettirmeye çalışması uygulamada ret hakkının düşmesi olarak kabul edilmektedir.

Yargıtay 7. Hukuk Dairesi'nin 2023 tarihli bir kararında miras bırakana ait aracın mirasçı tarafından kullanıldığının mirasçının bahse konu araçla trafik cezasına mahkûm olmasıyla tespit edilmiş olup terekedeki aracın kullanılmasının miras kabul anlamı taşıyacağı yönünde hüküm kurulmuştur²⁷⁰. Uygulamada terekeye ait evden tahsil edilen kiranın tereke borçlarının yanında cüzi miktarda kalmasının miras kabul anlamı taşımadığı yönünde verilen kararlar mevcutken terekeye ait aracın kullanılmasının miras kabul anlamı taşıması çelişkili gibi görünmektedir. Araç satılmamıştır, kullanılıyorsa da içerisindeki yakıt kullanan tarafından temin edilmektedir gibi nedenlere dayanılarak araç kullanılıyor diye miras kabul anlamı taşımadığı düşünülebilir. Ancak bahse konu aracın çekici niteliğinde olduğu, bunu kullanan mirasçının terekeye ait malı kullanarak kendisine çok fazla gelir elde etmiş olabileceği gibi somut olayın koşulları değerlendirilerek karar verilmesi gerekmektedir.

²⁷⁰ T.C. Yargıtay 7. HD. 05.10.2023 T. 2022/3555 E. 2023/4505 K.: “Dosya içinde yer alan bilgilere göre, muris ... adına iki adet araç kaydının bulunduğu görülmektedir. Bu araçlardan ... plaka ... çekici nitelikteki araç, Afyonkarahisar'da davacılarından ... himayesinde kullanılırken bu araç üzerine 21.12.2017 tarihinde 95,00 TL tutarında idari trafik para cezasının uygulandığı ve ceza detay raporunun sahiplik bilgilerinde adı geçen davacının ismine yer verildiği anlaşılmıştır. Davacılarından ... terekenin aktifinde yer alan aracı kullanarak onun üzerinde tasarruf etmiş olduğundan bu davacı yönünden davanın reddi doğru ise de; diğer davacı mirasçılar yönünden herhangi bir tereke malının benimsenmesi anlamına gelebilecek bir tasarrufun varlığına yönelik bir araştırma yapılmamıştır.” <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (12.02.2024).

İKİNCİ BÖLÜM

MİRASIN REDDİNİN ETKİSİ VE SONUÇLARI

I. MİRASIN REDDİNİN YÜKÜMLÜLÜKLERE VE TASARRUF ORANINA ETKİSİ

A. Serbest Tasarruf Oranına Etkisi

Miras bırakanın, terekenin saklı paylar dışında kalan kısmı için ölüme bağlı tasarruflarda bulunabileceği TMK madde 505'te²⁷¹ hüküm altına alınmıştır. TMK madde 506'da²⁷² da saklı pay oranları verilmiş olup miras bırakan, mirasının bu madde kapsamındaki saklı paylar dışında kalan kısmına ilişkin ölüme bağlı tasarruflarda bulunabilecektir. Miras bırakanın terekesinin saklı paylar dışında kalan yani ölüme bağlı tasarruflar yapabileceği kısma serbest tasarruf oranı denilmektedir²⁷³.

Miras bırakan serbest tasarruf oranı içerisinde kalacak şekilde ölüme bağlı tasarruflarda bulunabilir. Ölüme bağlı tasarrufu ile miras bırakan bir atanmış mirasçı ve yedek mirasçı belirlediyse atanmış mirasçı tarafından mirasın reddedilmesi halinde söz konusu miras yedek mirasçıya geçer. Ölüme bağlı tasarruf ile miras bırakan birden fazla mirasçı atamış ve içlerinden birinin mirası reddetmesi halinde mirasın diğer atanmış mirasçılara geçmesini istediğini belirtmişse, atanmış mirasçılardan birinin mirası reddetmesi halinde miras payı diğer atanmış mirasçılara geçer. Miras bırakan ölüme bağlı tasarrufunda mirasın reddedilmesine ihtimaline ilişkin herhangi bir arzuda bulunmamasına rağmen tüm mirasını atanmış mirasçılara bırakmışsa bu ölüme bağlı tasarruftan mirasın tamamını atanmış mirasçılara bırakmak istediği ve bu

²⁷¹ TMK madde 505: “Mirasçı olarak altsoyu, ana ve babası veya eşi bulunan miras bırakan, mirasının saklı paylar dışında kalan kısmında ölüme bağlı tasarruflarda bulunabilir. Bu mirasçılardan hiç biri yoksa miras bırakan mirasının tamamında tasarruf edebilir.”

²⁷² TMK madde 506: “Saklı pay aşağıdaki oranlardan ibarettir: 1. Altsoy için yasal miras payının yarısı, 2. Ana ve babadan her biri için yasal miras payının dörtte biri, 3. (Mülga: 4/5/2007-5650/2 md.) 4. Sağ kalan eş için, altsoy veya ana ve baba zümresiyle birlikte mirasçı olması hâlinde yasal miras payının tamamı, diğer hâllerde yasal miras payının dörtte üçü.”

²⁷³ DURAL/ÖZ, a.g.e., ss.239-240; KAYIHAN, a.g.e., ss. 413-414.

nedenle içlerinden birinin mirası reddetmesi halinde payının diğer atanmış mirasçılara geçeceği yorumuna ulaşılabilir.

Miras bırakanın ölümüne bağlı tasarrufunda atanmış mirasçının mirası reddetmesi haline ilişkin başka bir arzusu olduğu anlaşılmıyorsa, atanmış mirasçının payının en yakın yasal mirasçılara paylaştırılması gerekir. Burada ölümüne bağlı tasarruflar nedeniyle saklı payları ihlal edilen yasal mirasçılar varsa onların tenkis davası açma hakları olduğunun da unutulmaması gerekir²⁷⁴.

Mirası reddeden mirasçı, miras bırakandan önce vefat etmiş sayılır ve mirastaki payı varsa kendi altsoyuna geçer; kendi altsoyu yoksa mirastaki payı aynı zümredeki diğer mirasçılara kalır. Mirası reddeden mirasçının mirastaki payı, diğer saklı pay hak sahibi mirasçılara geçmiş ise miras bırakan reddetmeyen mirasçıların saklı paylarına tecavüz etmeden serbest tasarruf hakkına sahip olur²⁷⁵. Ancak mirası reddeden mirasçıdan başka saklı pay hakkına sahip mirasçı yoksa miras bırakan mirasın tamamı üzerinde tasarruf hakkına sahip olur²⁷⁶. Burada mirası reddeden mirasçının saklı pay hakkı ile onun yerine geçen mirasçının saklı pay hakkının farklı olması miras bırakanın tasarruf oranını etkilemektedir²⁷⁷.

Mirası reddeden mirasçı ile yerine geçen mirasçının saklı pay hakkı aynıysa mirasın reddedilmesinin miras bırakanın serbest tasarruf oranına herhangi bir etkisi olmaz. Ancak mirası reddeden mirasçı yerine geçen mirasçıların saklı pay hakkı, reddeden mirasçıdan daha az ise ya da saklı pay hakkı yoksa söz konusu mirasın reddedilmesiyle birlikte miras bırakanın serbest tasarruf oranı artar.

Örneğin vefatı ile arkasında annesi, eşi ve bir çocuğunu bırakan miras bırakanın yasal mirasçıları eşi ve çocuğudur. Eşinin miras payı TMK madde 499/1²⁷⁸ gereğince mirasın 1/4'ü, çocuğunun miras payı ise mirasın 3/4'üdür. TMK madde 506

²⁷⁴ **AYAN**, a.g.e., s. 34; **GÜNAY**, *Mirasçılık Sifatının Yitirilmesi*, s. 203.

²⁷⁵ **AYAN**, a.g.e., s. 282.

²⁷⁶ **AYAN**, a.g.e., s. 282.

²⁷⁷ **ÖZTAN**, a.g.e., s. 103; **DURAL/ÖZ**, a.g.e., ss. 271-272; **ZEYTİN/ERGÜN**, a.g.e., s. 307; **OĞUZMAN**, a.g.e., ss. 234-235; **KOCAYUSUFPAŞAOĞLU**, a.g.e., s. 407.

²⁷⁸ TMK madde 499/1: "Sağ kalan eş, birlikte bulunduğu zümreye göre miras bırakana aşağıdaki oranlarda mirasçı olur: 1. Miras bırakanın altsoyu ile birlikte mirasçı olursa, mirasın dörtte biri".

gereğince eşin saklı payı altsoyla birlikte mirasçı olduğu için miras payının tamamı yani mirasın $1/4$ 'ü, çocuğun saklı payı ise miras payının yarısı yani mirasın $3/8$ 'idir. Mirasçı olan eş ve çocuğun saklı payları toplamı mirasın $5/8$ 'i olduğu için miras bırakanın serbest tasarruf oranı terekenin $3/8$ 'idir. Çocuğun mirası reddetmesi halinde altsoyun tamamı tarafından mirasın reddedilmesi durumu gündeme gelir ve miras üstsoya geçmez. Bu durumda miras bırakanın tek mirasçısı eşi olur, tüm miras eşine kalır ve eşin saklı payı TMK madde 506/4 gereğince mirasın $3/4$ 'ü olur. Bu ihtimalde miras bırakanın serbest tasarruf oranı mirasın $2/8$ 'i haline gelir. Çocuğu mirası reddetmeden önce tasarruf oranı mirasın $3/8$ 'i olan miras bırakanın retten sonra tüm mirasın eşine kalması ile tasarruf oranı mirasın $2/8$ 'ine düşer ve söz konusu ret, miras bırakanın serbest tasarruf oranını olumsuz etkiler.

Miras bırakan vefatı ile arkasında mirasçı olarak sadece anne ve babasını bıraktıysa anne ve babanın her birinin miras payı, mirasın $1/2$ 'si olur. Mirasçı olan anne ve babanın saklı pay oranları ise TMK madde 506/2 gereğince yasal miras paylarının $1/4$ 'ü olup her birinin saklı payı mirasın $1/8$ 'idir. Bu durumda miras bırakanın serbest tasarruf oranı, terekenin $6/8$ 'idir. Annesinin altsoyu yoksa ve mirası reddederse mirasın tamamı babaya kalır. Annenin mirası reddetmesi ile tek mirasçı olarak kalan babanın saklı payı mirasın $2/8$ 'idir. Miras bırakanın serbest tasarruf oranı ise yine terekenin $6/8$ 'i olur ve söz konusu mirasın reddinin miras bırakanın serbest tasarruf oranına herhangi bir etkisi olmaz.

B. Denkleştirme Yükümlülüğüne Etkisi

Mirasta denkleştirme, miras bırakanın hayatta olduğu zamanda mirastan bir kazanım elde eden mirasçı ile diğer mirasçılar arasındaki miras payları açısından dengeyi sağlayabilmek için TMK madde 669-675 maddeleri arasında düzenlenmiştir²⁷⁹. Aslen denkleştirme sorumlusu mirasçı sıfatına sahip olan ve miras bırakan hayattayken mirastan denkleştirmeye tabi bir kazanım elde eden kişidir. Ancak

²⁷⁹ ÖZTAN, a.g.e., s. 402; DURAL/ÖZ, a.g.e., ss. 319-320.

söz konusu mirasçının mirası reddetmesi halinde mirasçılık sıfatıyla birlikte denkleştirme yükümlülüğü de ortadan kalkar²⁸⁰.

Mirası reddeden mirasçı, TMK madde 670²⁸¹ gereğince denkleştirme ile yükümlü olmaz. Murisin sağlığında mirastan kazanım elde eden mirasçının mirası reddetmesiyle denkleştirme yükümlülüğünün ortadan kalkması nedeniyle diğer mirasçılar hak kaybına uğrayabileceğinden kanun koyucu TMK madde 670 ile denkleştirme yükümlülüğünün mirası reddeden mirasçının mirasçılarına geçeceğini de düzenlemiştir. TMK madde 670 gereğince mirası reddeden mirasçının geri verme yükümlülüğü, söz konusu mirasçının yerine geçen mirasçıların miras payındaki artış oranına göre onlara geçer²⁸². Mirasın reddi sonucunda denkleştirme yükümlüsü olanlar, aynı zamanda denkleştirme alacaklısı sıfatına da sahiplerse TMK madde 670 uygulama alanı bulamaz.

C. Tenkis Yükümlülüğüne Etkisi

Murisin sağlığında mirastan kazanım elde eden mirasçının mirası reddetmesi halinde denkleştirme yükümlülüğünün onun mirasçılarına geçeceği TMK madde 670 ile düzenlenmiştir. Ancak denkleştirme yükümlülüğü olan bu mirasçının mirasçılarının denkleştirme yükümlülüğü, miras paylarındaki artış oranı ile sınırlı olduğu için sağlar arası kazandırma nedeniyle miras payları azalan mirasçılar ile mirası reddeden mirasçı arasındaki adalet tam olarak sağlanamayabilir. Ayrıca mirası reddeden mirasçı yerine geçen mirasçıların miras paylarında herhangi bir artış olmamış olabilir, mirası kabul eden hiçbir mirasçı olmaması nedeniyle denkleştirme yükümlüsü bulunmayabilir ya da denkleştirme yükümlüsü ile denkleştirme alacaklısı sıfatı aynı kişide birleşebilir, bu gibi durumlarda denkleştirme yükümlülüğü yerine getirilemez.

²⁸⁰ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, a.g.e., s. 441; SAATÇİOĞLU, a.g.e., s. 193.

²⁸¹ TMK madde 670: “Mirasın açılmasından önce veya sonra mirasçılık sıfatını kaybeden mirasçıya ait geri verme yükümlülüğü, onun yerini alan mirasçılara, miras paylarında meydana gelen artış oranında geçer.”.

²⁸² ÖZTAN, a.g.e., s. 408; DURAL/ÖZ, a.g.e., ss. 325-326.

Denkleştirme yükümlülüğünün yerine getirilememesi halinde diğer mirasçılar mağdur olacağından kanun koyucu TMK 565/1'de²⁸³ tenkise tabi kazandırmalar arasında bu hususu da hüküm altına almıştır. TMK madde 670'in uygulanamaması halinde yani mirastan bir kazanım elde eden mirasçı, mirası reddederek denkleştirme yükümlülüğünden kurtulsa da söz konusu denkleştirme yükümlülüğünün sonra gelen mirasçılar tarafından da yerine getirilememesi halinde, TMK madde 565 gereğince bu kazanım tenkise tabi olur ve mirası reddeden mirasçının tenkis yükümlülüğü devam eder²⁸⁴.

II. MİRASIN REDDİNİN HUKUKİ SONUÇLARI

Mirasın reddedilmesi halinde mirası reddeden yasal ya da atanmış mirasçı, mirasçılık sıfatını geçmişe etkili olarak kaybeder²⁸⁵. Mirasın kim veya kimler tarafından reddedildiği ve hangi amaçla reddedildiğine göre sonuçları değişmekte olup bu bölümde sonuçlar, ihtimaller açısından ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

Süresi içerisinde yapılan ret beyanı TMK madde 609/4 gereğince özel kütüğe yazılır. Kütükte miras bırakanın adı, soyadı, ölüm tarihi, mirasın ret tarihi, reddedenin adı, soyadı, ret beyanını içeren tutanağın tarihi, numarası ve mirasçılık belgesini veren mahkemenin esas ve karar numarası gibi hususlara yer verilir, süresi içinde yapılmayan ret beyanları kütüğe yazılmaz. Ancak kütüğe tescil yapılması reddin geçerliliği açısından zorunlu bir şart değildir, usulüne uygun olarak yapılan ret hüküm doğurur²⁸⁶. Mirasın reddi, tek taraflı bir hukuki işlem olup yetkili ve görevli mahkemeye ulaşmakla hüküm ve sonuç doğurmaktadır. Mirası ret beyanının yetkili ve görevli mahkemeye ulaştığı tarih itibarıyla miras reddedilmiş sayıldığından ret

²⁸³ TMK madde 565/1: “Aşağıdaki karşılıksız kazandırmalar, ölüme bağlı tasarruflar gibi tenkise tâbidir: 1. Mirasbırakanın, mirasçılık sıfatını kaybeden yasal mirasçıya miras payına mahsuben yapmış olduğu sağlar arası kazandırmalar, geri verilmemek kaydıyla altsoyuna malvarlığı devri veya borçtan kurtarma yoluyla yaptığı kazandırmalar ya da alışılmışın dışında verilen çeyiz ve kuruluş sermayesi”.

²⁸⁴ DURAL/ÖZ, a.g.e., ss. 256-257.

²⁸⁵ KILIÇOĞLU, a.g.e., ss. 280-281.; HELVACI, *Mirasın Reddi*, s. 11; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 235.; ŞENER, *Hak ve Paylar*, s. 212; TURANBOY, a.g.e., s. 1568; YAVUZ/AÇIKGÖZ, a.g.e., s. 682; EREN/YÜCER AKTÜRK, a.g.e., s. 505.

²⁸⁶ AYAN, a.g.e., s. 278.

beyanının özel kütüğe tescil edilmesi geçerlilik şartı değildir. Reddeden mirasçıya, talebi halinde mirası reddettiğine ilişkin mahkemenin özel kütüğünün kayıt numarasını içeren, mühürlenmiş ve zabıt kâtibî tarafından onaylanmış bir belge verilir.

A. Yasal Mirasçıların Mirası Reddetmelerinin Sonuçları

Yasal mirasçıların mirası reddetmelerinin sonuçları tek bir yasal mirasçının mirası reddetmesi, en yakın yasal mirasçıların tamamının mirası reddetmesi, sağ kalan eş dışında alt soyun tamamının mirası reddetmesi ve sonra gelen mirasçı lehine mirasın reddedilmesi hallerine göre değişkenlik göstermektedir.

1. Yasal Mirasçılardan Birinin Mirası Reddetmesi

Yasal mirasçılardan birinin mirası reddetmesi hali TMK madde 611/1’de düzenlenmiş olup söz konusu mirasçı, miras bırakandan daha evvel ölmüş sayıldığı için miras açıldığı anda mirası reddeden mirasçı sağ değilmiş gibi paylaşım yapılır²⁸⁷. Burada mirası reddeden mirasçı dışında geriye kalan mirasçıların, mirasçı sıfatına sahip olabilmeleri için kanunda belirlenen miras bırakanın ölüm anında sağ olmak ya da cenin halinde olmakla birlikte sağ doğmak vb. şartları taşıması gerektiği hususu göz ardı edilmemelidir²⁸⁸.

Mirası reddeden yasal mirasçının kendi altsoyu varsa kendisi miras bırakandan önce ölmüş gibi dağıtım yapılacağı için reddeden mirasçının altsoyu miras bırakanın yasal mirasçısı gibi kabul edilerek dağıtım yapılır ve altsoy yasal mirasçıya halef olur²⁸⁹. Mirası reddeden mirasçının altsoyu yoksa bu durumda mirası reddeden

²⁸⁷ AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., ss. 235-236; DURAL/ÖZ, a.g.e., ss. 419-420; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 522; GÜNAY, *Mirasçılık Sıfatının Yitirilmesi*, s. 307; ZEYTİN/ERGÜN, a.g.e., s. 307; KAYIHAN, a.g.e., s. 419; RUHİ/RUHİ, a.g.e., s. 36.

²⁸⁸ OĞUZMAN, a.g.e., s. 296.

²⁸⁹ İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 522; DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 420; HELVACI, *Mirasın Reddi*, s. 143.

mirasçıyla birlikte mirasçı sıfatına sahip olan diğer mirasçıların payları artar²⁹⁰. Miras bırakanın kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan kaynaklanmayan davalarına mirasçılarının devam edebilmesi mümkün olup mirasçılardan biri mirası reddettiye de söz konusu reddeden mirasçının altsoylarının olup olmadığı araştırılması yani dava için taraf teşkilinin sağlanması gerekmektedir²⁹¹.

Mirasın reddi sadece mirası reddeden ile söz konusu mirası reddedilen miras bırakan arasındaki mirasçılık ilişkisini etkileyecek olup kendi miras bırakanının mirasını reddeden mirasçı, şartlar mevcut ise kendi miras bırakanından daha sonra vefat eden mirasını reddettiği miras bırakanının üstsoyuna mirasçı olabilir²⁹². Mirası ret süresi içerisinde mirası reddetmeden vefat eden kişinin mirasçısı hem kendi miras bırakanının mirasını hem de miras bırakanına kalan mirası kabul edebileceği gibi her ikisini de reddedebilir²⁹³. Ancak burada kendi miras bırakanının mirasını reddederse, miras bırakanına kalan mirası kabul edemez²⁹⁴.

Mirası reddeden mirasçı, tenkis davası açılması, paylaşma istenilmesi gibi mirasçılık sıfatından kaynaklı hakları kullanamayacak olsa da doğrudan mirasçılık sıfatından kaynaklanmayan destekten yoksun kalma tazminatı, manevi tazminat ve sosyal güvenlik hukukundan kaynaklanan hakları talep edebilir²⁹⁵.

Yargıtay 17. Hukuk Dairesi'nin 2016 tarihli bir kararı muris hakkında trafik kazası nedeniyle açılan tazminat davası sona ermeden miras bırakanın vefat etmesi ile mirasçıları her ne kadar davaya davalı sıfatıyla dâhil edilmiş olsalar da mirası reddeden

²⁹⁰ HELVACI, *Mirasın Reddi*, s. 144.

²⁹¹ T.C. Yargıtay 23. HD. 20.03.2019 T. 2016/4064 E. 2019/1105 K.: "...mahkemece mirası reddeden kişilerin altsoylarının bulunup bulunmadığı araştırılarak, taraf teşkilinin sağlanması açısından bunların da davaya katılımının sağlanması ve oluşacak uygun sonuca göre karar verilmesi gerekli iken işin esasına girilerek davaya devamla yazılı şekilde hüküm tesisi doğru olmamış, hükmün bozulması gerekmiştir." <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (20.02.2024).

²⁹² AYAN, a.g.e., s. 283.

²⁹³ KOCAYUSUPFAŞAOĞLU, a.g.e., s. 605; ANTALYA, a.g.e., s. 430; BİLGİN YÜCE, a.g.e., s. 180; SEROZAN/ENGİN, a.g.e., s. 507.

²⁹⁴ ANTALYA, a.g.e., s. 430; DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 415; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 233; ÖZTAN, a.g.e., s. 332; GÜNAY, *Mirasçılık Sıfatının Yitirilmesi*, s. 192.

²⁹⁵ ANTALYA, a.g.e., s. 443; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 521; HELVACI, *Mirasın Reddi*, a.g.e., ss. 139-140; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 234; ŞENER, *Hak ve Paylar*, a.g.e., ss. 382-383; KILIÇOĞLU, a.g.e., ss. 296-297.

davalı mirasçı yönünden davanın husumet yokluğu nedeniyle reddedilmesi gerektiğine ilişkindir²⁹⁶. Mirası reddeden mirasçıların terekeye ait olmayan, doğrudan mirasçılık sıfatından kaynaklanmayan, destekten yoksun kalma tazminatı, manevi tazminat vb. hakları talep etmesinde herhangi bir sakınca yoktur. Ancak uygulamada da görülebileceği üzere murisin aleyhinde açılan destekten yoksun kalma tazminatı, maddi tazminat, manevi tazminat vb. davaların konusu olan alacaklar artık tereke borcu kapsamında kalmakta olup mirası reddeden mirasçıların bu talepler açısından herhangi bir sorumluluğu yoktur.

2. En Yakın Mirasçıların Tamamının Mirası Reddetmesi

En yakın mirasçıların tamamının mirası reddi hali TMK madde 612’de düzenlenmiş olup bu madde gereğince mirasın en yakın mirasçıların tamamı tarafından reddedilmesi halinde tereke sulh mahkemesince iflas hükümlerine göre tasfiye edilir ve tasfiye sonrasında herhangi bir değer kalırsa mirası reddetmemişler gibi hak sahiplerine verilir²⁹⁷. En yakın mirasçıların tamamı tarafından mirasın reddedilmesi halinde terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesi sonucunda bir değer kalırsa bu değer mirası reddeden mirasçılara reddetmemişler gibi paylaştırılacağı için burada devletin mirasçılığı gündeme gelmez²⁹⁸.

²⁹⁶ T.C. Yargıtay 17. HD. 08.11.2016 T. 2014/9798 E. 2016/10209 K.: “Somut olayda dava sırasında vefat eden davalı ... mirasçılarından ... haricindeki mirasçılar tarafından miras reddedilmiş olup davalı mirasçı ...'ın mirası reddettiğine dair ...I. Sulh Hukuk Mahkemesinin 21.02.2013 tarih ve 2013/277 E. 2013/170 K. sayılı kararını temyiz dilekçesi ekinde dosyaya ibraz etmiş olduğu anlaşılmakla, mirası reddeden mirasçı ... hakkındaki davanın pasif husumet nedeni ile reddi gerekirken aleyhinde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.” <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (20.02.2024).

²⁹⁷ AYAN, a.g.e., s. 282; AYDOS, a.g.e., s. 48; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 524; DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 420; ANTALYA, a.g.e., s. 445; ÖZTAN, a.g.e., s. 335; GÜNAY, *Mirasçılık Sifatının Yitirilmesi*, s. 204; ZEYTİN/ERGÜN, a.g.e., s. 307; RÜZGARESEN/ERDEM, a.g.e., s. 246; ÖZÜĞÜR, a.g.e., ss. 281-284; YAVUZ/AÇIKGÖZ, a.g.e., s. 683; RUHİ/RUHİ, a.g.e., s. 37.

²⁹⁸ T.C. Yargıtay 14. HD. 28.04.2016 T. 2015/18483 E. 2016/5209 K.: “Bu halde muris terekesi yönünden tasfiye memurluğuna husumet yöneltilmesi, göstereceği delil varsa toplanması, bu mirasçı yönünden elde edilecek miktarın tasfiye halindeki terekeye gelir kaydedilmesi gerekirken yasal bir sebep olmadığı halde Maliye Hazinesi'nin paydaş kabul edilmesi doğru görülmemiştir. Zira Maliye Hazine'sine husumet yöneltilmesi için murisin mirasçı bırakmadan ölmesi, son mirasçının Hazine olması gerekirken somut olayda böyle bir durum söz konusu olmadığından, yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiş bu nedenle kararın bozulması gerekmiştir.” <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (20.02.2024).

Terekenin iflas hükümlerine göre resen tasfiye edileceği sulh hukuk mahkemesi, ret kararını veren sulh hukuk mahkemesidir²⁹⁹. En yakın yasal mirasçılarının tamamı tarafından mirasın reddedilmesi halinde miras bırakanın ölüm tarihine kadar geçmişe etkili olarak bütün mirasçılarının mirasçılık sıfatı ortadan kalkar ve tereke alacaklılarına karşı herhangi bir sorumlulukları kalmaz³⁰⁰. En yakın mirasçılarının tamamı tarafından mirasın reddedilmesi halinde terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesi, herhangi bir süreye bağlı olmadığı gibi herhangi bir başvuruya da gerek olmaksızın sulh hukuk mahkemesince resen yapılır³⁰¹.

Terekenin iflas hükümlerine göre tasfiyesinden sonra mirasçılardan biri kalan değeri de kabul etmek istemez ve reddederse, miras bırakandan önce vefat etmiş gibi kabul edilerek mirasçının payı altsoya geçer, altsoy yoksa diğer yasal mirasçılara intikal eder³⁰². Ancak mirasın en yakın yasal mirasçılarının tamamı tarafından reddedilmesinin ardından iflas hükümlerine göre tasfiye sonucunda kalan değeri, en yakın yasal mirasçılarının tamamı yine reddederse artık mirasçılar miras bırakandan önce vefat etmiş gibi kabul edilerek işlem yapılır ve kalan değer reddeden mirasçılarının mirasçılıklarına geçer³⁰³.

En yakın mirasçılarının tamamı tarafından ret başlıklı TMK madde 612’de en yakın yasal mirasçılardan kasıt miras bırakan vefat ettiği anda doğrudan mirasçı sıfatına sahip olanlar olup TMK madde 611/1’in istisnası olarak burada bu en yakın mirasçılarının altsoylarının olup olmadığı önem arz etmemektedir³⁰⁴. Mirasçı olan eş ve çocukların tamamının mirası reddetmeleri halinde de miras resen iflas hükümlerine göre tasfiye edilir ve miras bırakanın anne, baba, kardeş vb. üstsoyu yasal mirasçı

²⁹⁹ T.C. Yargıtay 5. HD. 06.11.2023 T. 2023/6562 E. 2023/10282 K.: “En yakın yasal mirasçılar tarafından miras reddedildiği takdirde, ret kararını veren sulh hukuk mahkemesinin re’sen tasfiye işlemlerini de değerlendirmesi gerektiğinden uyumsuzluğun Antalya 1. Sulh Hukuk Mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerekmektedir.” <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (20.02.2024).

³⁰⁰ RÜZGARESEN/ERDEM, a.g.e., s. 246.

³⁰¹ T.C. Yargıtay 5. HD. 21.02.2022 T. 2022/1761 E. 2022/2690 K. <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (20.02.2024).

³⁰² GÜNAY, Alacaklıların Korunması, s. 123.

³⁰³ GÜNAY, Alacaklıların Korunması, s. 123.

³⁰⁴ CÖMERT AKBAY, a.g.e., s. 909; ŞENER, Hak ve Paylar, s. 10; KOCAYUSUFPASAOĞLU, a.g.e., s. 39; SAATÇIOĞLU, a.g.e., s. 194.

olamaz³⁰⁵. Miras bırakanın vefat ettiği anda doğrudan mirasçı sıfatına haiz olanların kaç kişi olduklarının da bir önemi yoktur. Miras bırakanın vefat anında sadece bir tane yasal mirasçısı varsa ve söz konusu mirasçı mirası reddederse yine TMK madde 612 uygulanır³⁰⁶. Ancak bu durumda miras bırakanın vefatı anında başka mirasçı sıfatına sahip olan kişinin olup olmadığının da araştırılması gerekmektedir³⁰⁷.

Mirasın en yakın mirasçılarının tamamı tarafından reddedilmesi ile TMK madde 612'nin uygulama alanı bulması halinde, tasfiye işlemleri TMK 634. vd. maddeleri ile İİK madde 180 uyarınca İİK'nın 208-256. hükümleri kapsamında gerçekleştirilir. Tasfiye işleminde görevli mahkeme TMK madde 612'de sulh hukuk mahkemesi olarak belirlenmiş olup yetkili mahkeme de Tüzük madde 45/2 gereğince miras bırakanın son yerleşim yeri mahkemesidir. Tasfiye işlemleri sonucunda öncelikle söz konusu işlemlerin yerine getirilmesi için yapılan giderler karşılanır, sonrasında miras bırakanın alacaklılarının hakları ödenir, kalan değer olursa mirası reddeden mirasçılara mirası reddetmemişler gibi dağıtılır.

En yakın mirasçılarının tamamı mirası reddederse TMK madde 612 uyarınca miras iflas hükümlerine göre tasfiye edilir, tasfiye sonucunda kalan değer olursa reddeden mirasçılara reddetmemişler gibi paylaşılır. Ancak vasiyet alacaklılarının alacaklarına ne zaman kavuşabilecekleri ya da kavuşup kavuşamayacaklarına ilişkin

³⁰⁵ T.C. Yargıtay 14. HD. 26.09.2016 T. 2016/1863 E. 2016/7531 K.: “En yakın yasal mirasçılarının tamamı tarafından reddolunan miras, sulh mahkemesince iflas hükümlerine göre tasfiye edilir. Tasfiye sonunda arta kalan değerler, mirası reddetmemişler gibi hak sahiplerine verilir. (TMK m 612) Bu madde uyarınca yapılacak tasfiye süreye tabi değildir. Sulh mahkemesince herhangi bir başvuruya gerek olmadan kendiliğinden resmi tasfiye yoluna gidilmesi gerekir. En yakın yasal mirasçılardan maksat mirasbırakanın ölümünde doğrudan doğruya mirasçılık sıfatını kazanan mirasçılardır. Eş ve çocukların tamamının mirası reddetmeleri halinde murisin anne, babası ve kardeşleri yasanın aradığı anlamda en yakın mirasçılardan kabul edilemez.” <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (21.02.2024).

³⁰⁶ ÖZTAN, a.g.e., s. 335; DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 420; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 236.

³⁰⁷ T.C. Yargıtay 14. HD. 22.06.2015 T. 2015/8040 E. 2015/6945 K.: “...nüfus kayıtlarına göre davacılar dedeleri K.. S..'dan gelen mirası reddeden anneleri Kadir kızı H... Y...'in altsoyudur (çocuklarıdır). Muris K.. S..'nın mirası tüm mirasçılar tarafından reddedilmesi halinde terekenin TMK'nın 612. maddesine göre tasfiye edileceğinden ret hakkı altsoya yani davacılar a geçmez. Öncelikle deliller toplanıp bu husus araştırıldıktan sonra muris K.. S..'nın tüm mirasçıları tarafından mirası reddedilmemişse davacıların annesi Hayriye Yüksel'in miras payı kendisi hayatta değilmiş gibi miras açıldığı anda geçerli olacak şekilde kendi altsoyuna intikal edeceğinden bu husus gözetilmeden eksik inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiş, bu sebeple kararın bozulması gerekmiştir.” <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (21.02.2024).

TMK madde 612’de herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. TMK madde 603’te³⁰⁸ alacaklıların durumu düzenlenmiş olup bu madde kapsamında tasfiye sonucunda miras bırakanın alacaklılarının alacakları ödendikten sonra kalan değer olursa öncelikle vasiyet alacaklılarına verileceği, sonrasında da kalan değer olursa mirası reddeden mirasçılara mirası reddetmemişler gibi dağıtılacağı yorumu yapılabilir.

Yasal mirasçılarla birlikte atanmış mirasçılardan da olması halinde onlar da en yakın mirasçı sıfatına sahip olacaktır. TMK madde 612’nin içeriğinde her ne kadar “*En yakın yasal mirasçılardan tamamı tarafından reddolunan miras...*” şeklinde belirtilmiş olsa da söz konusu madde başlığının en yakın mirasçılardan tamamı tarafından ret olduğu gözetildiğinde atanmış mirasçılarda yasal mirasçılar gibi bu madde kapsamında en yakın mirasçı içerisinde değerlendirileceği sonucuna varılması gerekir. Her ne kadar en yakın yasal mirasçılardan tamamı mirası reddetse de atanmış mirasçılar reddetmezse TMK madde 612 uygulama alanı bulmaz ve miras TMK madde 611/1 uyarınca mirasçılardan biri tarafından mirasın reddedilmesi hükümlerine göre paylaşılır³⁰⁹.

3. Sağ Kalan Eş ile Birlikte Mirasçı Olan Altsoyun Tamamının Mirası Reddetmesi

Sağ kalan eşle birlikte mirasçı olan altsoyun tamamının mirası reddetmesi hali, TMK madde 613’te düzenlenmiş olup bu madde gereğince miras bırakanın alt soyunun tamamı mirası reddetmiş ve sağ kalan eş mirası reddetmemiş ise mirasın tamamı sağ kalan eşin olur³¹⁰. TMK madde 613, TMK madde 611/1’in bir istisnası olup bu maddenin uygulama alanı bulabilmesi için miras bırakanın ölüm anında doğrudan yasal mirasçı olan tüm altsoyun mirası reddetmiş olması yeterli olup mirası

³⁰⁸ TMK madde 603: “*Mirasbırakanın alacaklılarının hakları, vasiyet alacaklılarının haklarından, vasiyet alacaklılarının hakları da mirasçılardan alacaklılarının haklarından önce gelir. Mirası kayıtsız şartsız kabul eden mirasçılardan alacaklıları ile miras bırakanın alacaklıları aynı haklara sahiptirler.*”.

³⁰⁹ DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 421; OĞUZMAN, a.g.e., s. 297; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, a.g.e., s. 628.

³¹⁰ AYAN, a.g.e., s. 282; KAYIHAN, a.g.e., s. 419; YAVUZ/AÇIKGÖZ, a.g.e., s. 683; RUHİ/RUHİ, a.g.e., s. 37.

reddeden altsoyun altsoyunun bulunup bulunmadığına ya da onların mirası reddedip reddetmediklerine bakılmaz³¹¹.

Sağ kalan eşin altsoyla birlikte mirasçı olması ve altsoyun tamamının mirası reddetmesi halinde TMK madde 613 uygulama alanı bulur, sağ kalan eşin başkalarıyla örneğin üstsoyla mirasçı olması halinde söz konusu zümrenin tamamı mirası reddetse dahi TMK madde 613 değil TMK madde 611/1 uygulanır. Altsoyun tamamı tarafından mirasın reddedildiği durumda, miras bırakanın ölümü anında eşi hayatta değilse ya da hayatta olmasına rağmen mirası reddederse TMK madde 612 uygulanır³¹².

4. Sonra Gelen Mirasçılar Lehine Mirasın Reddedilmesi

En yakın mirasçılarının tamamının mirası reddetmesi bölümünde³¹³ detaylı olarak belirtildiği üzere TMK madde 612 gereğince en yakın mirasçılarının tamamı tarafından mirasın reddedilmesi halinde miras iflas hükümlerine göre tasfiye edilir ve reddeden mirasçılarının altsoylarının var olup olmaması önem arz etmez, miras onlara geçmez. Kanun koyucu TMK madde 614 ile TMK madde 612'ye bir istisna getirmiştir. TMK madde 614'te³¹⁴ sonra gelen mirasçılar yararına ret düzenlenmiş olup bu madde kapsamında mirasçı, mirası reddederken sonra gelen mirasçılara mirası kabul edip etmeyeceklerinin sorulmasını sulh hâkiminden isteyebilir³¹⁵.

Mirasın en yakın mirasçılarının tamamı tarafından reddi halinde TMK madde 614 uygulama alanı bulur, en yakın mirasçılardan bir tanesi bile mirası reddetmemişse TMK madde 614 kapsamında sonra gelen mirasçı yararına ret yapılamaz³¹⁶.

³¹¹ DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 421.

³¹² ÖZTAN, a.g.e., s. 336; DURAL/ÖZ, a.g.e., ss. 421-422; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 524.

³¹³ Bkz. ss. 73-76.

³¹⁴ TMK madde 614: “Mirasçılar, mirası reddederken, kendilerinden sonra gelen mirasçılardan mirası kabul edip etmeyeceklerinin sorulmasını tasfiyeden önce isteyebilirler. Bu takdirde ret, sulh hâkimi tarafından daha sonra gelen mirasçılara bildirilir; bunlar bir ay içinde mirası kabul etmezlerse reddetmiş sayılırlar. Bunun üzerine miras, iflâs hükümlerine göre tasfiye edilir ve tasfiye sonunda arta kalan değerler, önce gelen mirasçılara verilir.”

³¹⁵ İŞGÜZAR/DEMİR/YILMAZ, a.g.e., s. 156; ÖZÜĞÜR, a.g.e., ss. 321-322; RUHİ/RUHİ, a.g.e., s. 37.

³¹⁶ GÜNAY, Mirasçılık Sıfatının Yitirilmesi, s. 206.

Mirasçılardan herhangi birinin dahi mirası reddetmemiş olması halinde tereke iflas hükümlerine göre tasfiye edilemez, mirası reddeden mirasçıların miras payları kendilerinden sonra gelen mirasçılara doğrudan geçer, bu nedenle sonra gelen mirasçı yararına reddin bu durumda kullanılmasında herhangi bir hukuki yarar da bulunmamaktadır.

Murisin en yakın mirasçıları birden fazla ise tamamı mirası reddederken sonra gelen mirasçılar lehine reddedebileceği gibi içlerinden bir tanesi ya da birkaç tanesi de sonra gelen mirasçı yararına mirası reddedebilir³¹⁷. Sonra gelen mirasçı yararına reddin tek bir kişi seçilip onun yararına yapılması mümkün değildir, sonradan gelen tüm mirasçıları kapsaması gerekmektedir³¹⁸.

Mirasın, en yakın yasal mirasçıların tamamı tarafından reddedilip içlerinden birinin ya da bir kaçının sonra gelen mirasçı lehine reddetmiş olması halinde söz konusu ret, sulh hâkimi tarafından sonra gelen mirasçılara bildirilerek beyanda bulunmaları için bir aylık süre verilir³¹⁹. Sonra gelen mirasçı bir ay içerisinde mirası kabul edebilir, bir ay içerisinde mirası reddederse ya da sessiz kalırsa reddetmiş sayılır ve yine miras iflas hükümlerine göre tasfiye edilir³²⁰. Tasfiye sonucunda herhangi bir değer kalırsa bunlar önce gelen mirasçılara mirası reddetmemişler gibi paylaştırılır³²¹. Sonra gelen mirasçıların birden fazla olması halinde herhangi birinin bile mirası kabul etmesi mirasın iflas hükümlerine göre tasfiye edilmesine engel olur. Sonra gelen mirasçıların mirası tekrar sonra gelen mirasçılar lehine reddetme hakları yoktur³²².

³¹⁷ GÜNAY, *Mirasçılık Sıfatının Yitirilmesi*, s. 206.

³¹⁸ DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 422; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 237; ÖZTAN, a.g.e., ss. 336-337; GÜNAY, *Mirasçılık Sıfatının Yitirilmesi*, ss. 205-206; SAATÇİOĞLU, a.g.e., s. 196.

³¹⁹ RÜZGARESEN/ERDEM, a.g.e., s. 247.

³²⁰ AYAN, a.g.e., s. 283; AYDOS, a.g.e., ss. 48 vd.; CÖMERT AKBAY, a.g.e., s. 910; RUHİ/RUHİ, a.g.e., s. 37.

³²¹ ANTALYA, a.g.e., s. 445; DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 422; ÖZTAN, a.g.e., ss. 337-339; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 525; CÖMERT AKBAY, a.g.e., s. 910; RUHİ/RUHİ, a.g.e., s. 37.

³²² AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 237; DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 422; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, a.g.e., s. 630.

B. Atanmış Mirasçıların Mirası Reddetmelerinin Sonuçları

Atanmış mirasçının mirası reddetmesi halinde eğer miras bırakan, ölüme bağlı tasarrufları ile başka bir hal öngörmemiş ise TMK madde 611/2 gereğince atanmış mirasçının payı en yakın yasal mirasçılara geçer³²³. Atanmış mirasçı, aynı zamanda vasiyet alacaklısı sıfatına da sahipse mirası reddetse dahi vasiyet alacaklısı sıfatı bu durumdan etkilenmez³²⁴.

Murisin hem yasal mirasçıları hem de birden fazla atanmış mirasçısı varsa, atanmış mirasçılardan birinin mirası reddetmesi halinde söz konusu mirasçının payı sayet miras bırakanın ölüme bağlı tasarruflarında başka bir arzusu yoksa en yakın yasal mirasçılara kalır. Ancak miras bırakan birden fazla atanmış mirasçı atarken ölüme bağlı tasarrufunda atanmış mirasçılardan birinin mirası reddetmesi halinde payının diğer atanmış mirasçılara geçmesine ilişkin arzusunu belirtmişse mirası reddeden atanmış mirasçının payının diğer atanmış mirasçılara geçmesi gerekir.

Muris, yasal mirasçıları olmasına rağmen ölüme bağlı tasarruflarıyla tüm mirasını birden fazla atanmış mirasçıya bıraktıysa, murisin yasal mirasçılarına miras bırakmak istemediği yorumu ile mirası reddeden atanmış mirasçının payı diğer atanmış mirasçılara geçer³²⁵. Bu halde yasal mirasçıların, saklı pay haklarına tecavüz edildiği iddiasıyla tenkis davası açma olanağı mevcuttur³²⁶. Miras bırakanın ölüme bağlı tasarruflarında başka bir arzusu olması hali mirasın reddedilmesinin miras bırakanın serbest tasarruf oranına etkisi kısmında detaylı olarak anlatılmıştır³²⁷.

³²³ AYAN, a.g.e., s. 284; AYDOS, a.g.e., s. 48; DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 422; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 525; ANTALYA, a.g.e., s. 444; ÖZTAN, a.g.e., s. 335; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 236; ŞAHAN, a.g.e., s. 9; GÜNAY, *Mirasçılık Sifatının Yitirilmesi*, s. 203; ZEYTİN/ERGÜN, a.g.e., s. 307; AKKURT/ERDOĞAN/TOKAT, a.g.e., s. 866; KAYIHAN, a.g.e., s. 419; KÜÇÜKAYDIN, a.g.e., s. 444; İŞGÜZAR/DEMİR/YILMAZ, a.g.e., s. 154; MARAŞLI DİNÇ, a.g.e., s. 110; YAVUZ/AÇIKGÖZ, a.g.e., s. 683.

³²⁴ KÜÇÜKAYDIN, a.g.e., s. 445.

³²⁵ GÜNAY, *Mirasçılık Sifatının Yitirilmesi*, s. 203.

³²⁶ GÜNAY, *Mirasçılık Sifatının Yitirilmesi*, s. 203; AYAN, a.g.e., s. 34.

³²⁷ Bkz. ss. 66-68.

C. Hükmen Reddin Sonuçları

Miras bırakanın borca batık olarak vefat ettiğinin açıkça belli olduğu ya da bu durumun resmen tespit edildiği hallerde miras hükmen reddedilmiş sayılır. Miras hükmen reddedildiğinde, mirasın reddi gibi mirasçılarının mirasçılık sıfatı geçmişe etkili olarak ortadan kalkar ve mirasçılarının, miras bırakanın borçlarından herhangi bir sorumluluğu kalmaz. Hükmen reddin tespit edilmesine binaen TMK'nın en yakın mirasçılarının tamamı tarafından ret başlıklı 612. maddesinin birinci fıkrası uygulanır ve miras sulh mahkemesince iflas hükümlerine göre tasfiye edilir³²⁸. Tasfiye için yetkili mahkeme Tüzük madde 45/2 gereğince murisin son yerleşim yeri sulh mahkemesidir.

Miras, TMK madde 605/2 gereğince hükmen reddedilmiş sayılmış ve tasfiye aşamasına geçilmiş olmasına rağmen mirasçılar mirası kabul etmek isterlerse, İİK madde 183³²⁹ gereğince mirasın tasfiye süreci sona ermeden borçları ödeyeceğine dair teminat göstererek mirası kabul ettiklerine ilişkin beyanda bulunmaları gerekir. Mirasın hükmen reddedilmiş sayılmasının tespiti ile tasfiye aşamasına geçildiğinde mirası kabul etmek isteyen mirasçının tereke borçlarını ödeyebileceğine dair teminat göstermesi gerekmektedir. Ayrıca terekenin pasiflerinin aktiflerinden çok olmasına rağmen mirasçı açıkça kabul beyanı vermemekle birlikte, mirasçının mirası kabul etmiş sayılabilecek (TMK madde 610 kapsamında ret hakkını düşürecek) eylemlerden herhangi birini yapmış olması halinde de hükmen ret etkisiz hale gelir ve miras kayıtsız şartsız kabul edilmiş sayılır. Ayrıca hükmen reddin tespiti için açılan davadan feragat edilmesi halinde tekrar hükmen ret iddiasında bulunulamaz³³⁰.

³²⁸ RÜZGARESEN/ERDEM, a.g.e., s. 240; PETEK, a.g.e., s. 2225.

³²⁹ İİK madde 183: “Bir tereke 180 inci madde mucibince tasfiye halinde bulunur ve tasfiyenin kapanmasından evvel mirasçılardan biri gelerek mirası kabul eylediğini bildirirse borçların ödenmesi için mirasçının teminat göstermesi mukabilinde mahkeme tasfiyeyi durdurur.”.

³³⁰ PETEK, a.g.e., s. 2224.

D. Vasiyet Alacaklılarının Vasiyeti Reddetmelerinin Sonuçları

Vasiyet alacaklısı ile vasiyetle atanmış mirasçı farklı kavramlardır. Vasiyet alacaklısı miras bırakanın vasiyet ile kendisine bir şey bıraktığı kişidir³³¹. Vasiyetle atanmış mirasçı ise vasiyet ile miras bırakanın söz konusu kişiyi mirasına belirli bir oran ile mirasçı olarak atamasıdır. Vasiyet ile mirasçı olarak atanmış kişinin, TMK madde 606 gereğince bu durumun kendisine tebliğ edilmesinden itibaren üç ay içerisinde mirası reddedebilme hakkı mevcuttur. Vasiyet alacaklısı ise mirasçı sıfatına sahip olmadığı için mirası reddetme hakkı yoktur³³².

Vasiyet alacaklıları, külli halef olmayıp cüzi halef olmaları nedeniyle tereke borçlarına karşı kişisel olarak sorumlulukları bulunmamaktadır³³³. Vasiyet alacaklılarının tereke borçlarına karşı kişisel olarak sorumlulukları olmaması nedeniyle vasiyeti kabul etmeleri sonucunda herhangi bir maddi zararları bulunmamasına rağmen, kanun koyucu TMK madde 616'da³³⁴ vasiyet alacaklılarının vasiyeti reddedebileceğini hüküm altına almıştır. Vasiyetin reddine ilişkin kanun koyucu mirasın reddinde olduğu gibi herhangi bir şart, süre düzenlememiş olup ret beyanının vasiyet yükümlüsüne yapılması yeterlidir. Mirasın reddinin herhangi bir kayda ve şartı bağlı olamayacağının aksine miras bırakanın iradesine aykırılık teşkil etmemek üzere vasiyetin reddi kayda ve şarta bağlanabilir³³⁵. Vasiyet alacaklısı tek taraflı irade beyanıyla vasiyeti reddedebilir.

Vasiyet alacaklılarının vasiyete konu şeyin kendilerine verilmesini talep edebilmeleri için TMK madde 602'de³³⁶ on yıllık zamanaşımı sürelerinin olduğu hüküm altına alınmıştır. Vasiyet alacaklısının on yıllık hak düşürücü süre içerisinde dava yoluna gitmemesi halinde vasiyet reddedilmiş sayılır. On yıl içerisinde dava

³³¹ GENÇCAN, a.g.e., s. 110.

³³² TURANBOY, a.g.e., s. 1568.

³³³ DURAL/ÖZ, a.g.e., ss. 15-16; İMRE/ERMAN, a.g.e., s. 11-12; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 77 CÖMERT AKBAY, a.g.e., s. 886.

³³⁴ TMK madde 616: “Vasiyet alacaklısının vasiyeti reddetmesi hâlinde, miras bırakanın arzusunun başka türlü olduğu tasarruftan anlaşılmadıkça, bu reddeden vasiyet yükümlüsü yararlanır.”.

³³⁵ HELVACI, Mirasın Reddi, s. 207; HOŞLAN, a.g.e., s. 584.

³³⁶ TMK madde 602: “Vasiyet alacaklısının dava hakkı, ölüme bağlı kazandırmayı öğrenmesinin veya vasiyet borcu daha sonra muaccel olacaksa muaccel olma tarihinin üzerinden on yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.”.

açmayan vasiyet alacaklısının vasiyetinin reddedilmiş sayılacağına kabulüyle birlikte bu süre içerisinde vasiyet alacaklısının vasiyeti reddetmesinde de bir sakınca yoktur³³⁷.

Vasiyet alacaklısının vasiyeti reddetmesi durumunda eğer miras bırakan ölüme bağlı tasarrufu ile başka bir hal öngörmemiş ise TMK madde 616 gereğince bu retten vasiyet yükümlüsü yararlanır³³⁸. Muris, vasiyet ile bir kişiye bir şey bırakırken söz konusu vasiyet alacaklısının vasiyeti reddetmesi halinde vasiyete konu değerini başkasına verilmesine ilişkin bir arzusunu belirtmişse bu ölüme bağlı tasarruf kapsamında murisin arzusu yerine getirilmelidir. Ancak muris, vasiyetin reddedilmesi ihtimaline ilişkin herhangi bir arzusunu belirtmemişse ve vasiyetin genel halinden farklı bir çıkarım yapılmıyorsa bu durumda vasiyetin reddedilmesi halinde vasiyete konu değer vasiyet yükümlüleri olan yasal mirasçılara geçer.

Vasiyet alacaklısı sıfatına sahip olabilmek için TMK madde 581 gereğince miras bırakanın ölümü anında, vasiyet alacaklısının sağ olması gerekmektedir. Ancak miras bırakanın ölümü anında sağ olan vasiyet alacaklısı, vasiyeti reddetmeden vefat ederse vasiyeti reddetme hakkı vasiyet alacaklısının mirasçılarına geçer. Vasiyet alacaklısının vasiyeti reddetmesi İİK madde 280 kapsamında kalıyor yani alacaklılarına zarar vermek amacıyla vasiyet reddediliyorsa, vasiyet alacaklısının alacaklıları reddin iptali yoluna başvurabilirler.

E. Devletin Mirasçılığı ve Mirası Reddetmesi Hali

Devletin yasal mirasçı olabileceği, geride hiç mirasçısı kalmayan miras bırakanın mirasının devlete geçeceği, TMK madde 501’de³³⁹ açıkça hüküm altına alınmıştır. Vefat eden kişinin geride mirasçı bırakmaması halinde mirasın devlete kalacağı hüküm altına alınmış olsa da burada kastedilen mirasçının hem yasal

³³⁷ DURAL/ÖZ, a.g.e., ss. 152-153; GÜNAY, *Mirasçılık Sıfatının Yitirilmesi*, s. 207; YAVUZ/AÇIKGÖZ, a.g.e., s. 680.

³³⁸ AYAN, a.g.e., s. 284; AYDOS, a.g.e., s. 48; ANTALYA, a.g.e., s. 446; DURAL/ÖZ, a.g.e., ss. 422-423.

³³⁹ TMK madde 501: “*Mirasçı bırakmaksızın ölen kimsenin mirası Devlete geçer.*”.

mirasçıları hem de atanmış mirasçıları kapsadığı unutulmamalıdır³⁴⁰. Hiç yasal mirasçısı olmayan biri, vefat etmeden önce vasiyetnameyle ya da miras sözleşmesi ile tüm mirasını başka birine bıraktıysa burada devletin mirasçılığından söz edilemez. Ancak hiç yasal mirasçısı olmayan miras bırakan, vasiyetname ya da miras sözleşmesiyle mirasçı atamış olsa da söz konusu atanmış mirasçılara mirasın tamamını değil sadece bir kısmını bırakmışsa bu durumda mirasın kalan kısmı devlete kalır³⁴¹.

Vefat eden bir kişinin arkasında mirasçı bırakıp bırakmadığının ya da kalan mirasçılarının tamamının belirlenebilmesi hususunu kanun koyucu TMK madde 594'te³⁴² düzenlemiştir. TMK madde 594 gereğince devletin mirasçılık sıfatını kazanabilmesi için öncelikle sulh hâkimi tarafından uygun araçlarla, bir ay arayla iki kez ilan yapılması ve mirasçılara son ilandan itibaren mirasçılık sıfatlarını bildirebilmeleri için bir yıllık süre verilmesi gerekir. İlanları yapmak için yetkili mahkeme, miras bırakanın son yerleşim yeri mahkemesidir³⁴³. Bir yıllık süre sonunda başvuran kimse olmamışsa ve Sulh Hâkimi tarafından da hiçbir mirasçı tespit edilememişse miras bırakanın arkasında mirasçı bırakmadığı kabul edilir ve miras devlete geçer. Ancak bu durumda da sonradan ortaya çıkabilecek mirasçıların istihkak davası açma hakları saklı tutulmuştur.

Miras bırakanın hiç yasal ve atanmış mirasçısı olmaması halinde devletin mirasçılık sıfatını kazanacak olmasıyla birlikte, miras bırakanın mirasçıları olmasına rağmen mirasçıların; mirası reddetmiş olması, mirastan feragat etmiş olmaları, mirasçılıktan çıkarılmış olmaları ya da mirastan yoksunluk etkenlerinin var olması hallerinde de devletin mirasçılığı gündeme gelir³⁴⁴. Devletin, miras bırakanın hiç mirasçısı olmaması nedeniyle yasal mirasçı olabilmesinin yanı sıra atanmış mirasçı ya

³⁴⁰ SAĞLAM, a.g.e., s. 2481; EREN/YÜCER AKTÜRK, a.g.e., s. 38.

³⁴¹ DURAL/ÖZ, a.g.e., ss. 47-48; SAĞLAM, a.g.e., s. 2482; EREN/YÜCER AKTÜRK, a.g.e., s. 38.

³⁴² TMK madde 594: “Miras bırakanın mirasçısı bulunup bulunmadığı veya mirasçıların tamamı bilinmiyorsa, sulh hâkimi uygun araçlarla ve bir ay ara ile iki defa ilân yapıp hak sahiplerini son ilândan başlayarak en geç bir yıl içinde mirasçılık sıfatlarını bildirmeye çağırır. İlân süresinde kimse başvurmazsa ve sulh hâkimi de hiçbir mirasçı tespit edememişse, miras sebebiyle istihkak davası açma hakkı saklı kalmak üzere miras Devlete geçer.”.

³⁴³ SAĞLAM, a.g.e., s. 2483.

³⁴⁴ ÖZTAN, a.g.e., s. 59; DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 48; SAĞLAM, a.g.e., s. 2480.

da vasiyet alacaklısı olması da mümkündür³⁴⁵. Devletin mirasçılığının söz konusu olması halinde devlet miras bırakanın vefatı ile mirasçılık sıfatını kazanır³⁴⁶.

Devletin mirasçılık sıfatını kazanması halinde mirasın devlete geçmesine ilişkin kanun koyucu TMK'nın 631'inci³⁴⁷ maddesini düzenlemiş olup bu madde gereğince mirasın devlete geçmesi durumunda sulh hukuk mahkemesi tarafından terekenin resmi defteri düzenlenir ve devlet terekenin borçlarından terekedeki değerler kadar sorumlu olur. Devletin vasiyet alacaklısı olması halinde tereke alacaklılarına karşı herhangi bir sorumluluğu olmayacağı gibi yasal veya atanmış mirasçı olması da terekedeki değerlerle sınırlı olarak sorumlu olması açısından herhangi bir fark oluşturmamaktadır³⁴⁸.

Devletin mirası reddedebileceği ve reddedemeyeceği yönünde öğretide iki farklı görüş mevcuttur. Devletin yasal ya da atanmış mirasçı olmasının mümkün olmasıyla birlikte atanmış mirasçı olması halinde tereke alacaklılarına karşı diğer mirasçılarla birlikte devlet de müteselsil sorumlu olacağından ret hakkını kullanmasında menfaati olduğu ve TMK madde 605 kapsamında yasal ve atanmış mirasçılara tanınan mirası ret hakkını devletin de kullanabileceği yönünde görüşler mevcuttur³⁴⁹. Devletin mirası reddedemeyeceği görüşünü savunanlar ise devletin TMK madde 631 uyarınca terekenin borçlarından terekedeki değerlerle sınırlı olarak sorumlu olması nedeniyle mirası reddetmeye ihtiyacı olmadığı, devletin mirası reddetmesi halinde mirasın sahipsiz kalacağı ve devletin mirasçılığı kamu düzeninden kaynaklandığı için mirası reddedemeyeceği görüşüne dayanmaktadırlar³⁵⁰.

Devletin mirası reddedebilmesi halinde TMK madde 612'de düzenlenen en yakın mirasçıların tamamı tarafından mirasın reddedilmesi hükmü uygulama alanı

³⁴⁵ DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 150; BERKİ, *Devletin Mirasçılığı*, s. 118.

³⁴⁶ EREN/YÜCER AKTÜRK, a.g.e., s. 39.

³⁴⁷ TMK madde 631: “*Mirasın Devlete geçmesi hâlinde sulh mahkemesi, re'sen yukarıdaki usuller uyarınca terekenin resmî defterini düzenler. Devlet, deftere yazılan borçlardan sadece miras yoluyla edindiği değerler ölçüsünde sorumludur.*”.

³⁴⁸ BAYGIN, a.g.e., s. 61; EREN/YÜCER AKTÜRK, a.g.e., s. 39.

³⁴⁹ ANTALYA, a.g.e., s. 430; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, a.g.e., s. 121.

³⁵⁰ KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 41; BERKİ, *Miras Hukuku*, s. 53; HELVACI, *Mirasın Reddi*, s. 48; BERKİ, *Devletin Mirasçılığı*, ss. 146-148; SAĞLAM, a.g.e., ss. 2490-2491; SEROZAN/ENGİN, a.g.e., s. 506.

bulur, mirasın iflas hükümlerine göre tasfiyesinden sonra kalan değer olursa devlete verilir. TMK madde 631 gereğince devletin, tereke borçlarından terekedeki değerlerle sınırlı olarak sorumlu olduğu, mirası kabul etmesi ile herhangi bir zarara uğrama riski olmadığı, her halükârda resmi defter tutulup terekedeki değerler ile terekenin borçları ödendikten sonra kalan değerlerin devlete geçeceği dikkate alındığında, devletin mirası reddetmeye ihtiyacı olmadığı görüşüne katılmaktayız.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MİRASIN REDDİNDE ALACAKLILARIN HAKLARI

I. MİRASI REDDEDEN MİRASÇININ ALACAKLILARININ HAKLARI

Mirası reddeden mirasçının mevcut malvarlığının, borçlarını ödemeye yetmemesi halinde alacaklıları tahsilat yapamayarak mağdur olmaktadır. Mirasçı, malvarlığı borçlarını ödemeye yetmemesine rağmen mirası reddederse alacaklıları zarara uğrayabilecektir. Söz konusu borçluya miras kalması halinde alacaklıların, alacaklarını elde etme ihtimali gündeme gelir.

Mirasçılar sırf alacaklılarına zarar vermek için mirası reddedebileceklerinden, kanun koyucu söz konusu alacaklıları korumak amacıyla TMK madde 617'yi³⁵¹ düzenlemiştir. Mirasçılar, alacaklılarını zarara uğratmak için mirası reddederse ve alacaklılarına borçlarını ödeyebileceğine dair bir güvence vermezse; alacaklıları ya da iflas idaresi, TMK madde 617 gereğince retten itibaren altı ay içerisinde reddin iptali davası açabilir³⁵². Burada mirasçının iflas ve haciz halinde mirası reddedip reddedemeyeceği hususu gündeme gelmektedir.

İflas açıldıktan sonra iflas masasına ait mallar açısından borçlunun yapacağı her türlü eylemin hükümsüz olacağı İİK madde 191/1'de belirtilmiş olup bu madde kapsamında değerlendirildiğinde borçlu mirasçının mirası reddedemeyeceği fikri oluşabilir. Ancak TMK madde 617/1'de borçlu mirasçının mirası reddetmesi halinde alacaklılarının ya da iflas idaresinin reddin iptali davasını açabileceği hüküm altına

³⁵¹ TMK madde 617: “Malvarlığı borcuna yetmeyen mirasçı, alacaklılarına zarar vermek amacıyla mirası reddederse; alacaklıları veya iflâs idaresi, kendilerine yeterli bir güvence verilmediği takdirde, ret tarihinden başlayarak altı ay içinde reddin iptali hakkında dava açabilirler. Reddin iptaline karar verilirse, miras resmen tasfiye edilir. Bu suretle tasfiye edilen mirastan reddeden mirasçının payına bir şey düşerse bundan, önce itiraz eden alacaklıların, daha sonra diğer alacaklıların alacakları ödenir. Arta kalan değerler ise, ret geçerli olsa idi bundan yararlanacak olan mirasçılara verilir.”.

³⁵² CÖMERT AKBAY, a.g.e., s. 913-914; İdil TUNCER KAZANCI / Bahar ÖCAL APAYDIN, “Mirasçılarının Alacaklılarını Koruyan Davalar ile Tasarrufun İptali Davası İlişkisi”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 2, Özel Sayı, 2015, s. 788.

alınmış olup bu madde kapsamında iflas ve haciz halinde dahi mirasçının mirasın reddi yoluna gidebileceğinin kabulü gerekir.

Mirasçılarının alacaklılarının açacağı reddin iptali davası için TMK madde 617’de mirasçının alacaklılara zarar vermek amacıyla mirası reddetmiş olması şartı aranmaktadır. Hükmen rette, miras bırakan borca batık olduğu için orada mirasçının alacaklılara zarar verme amacıyla hareket etme ihtimali olmadığından bu maddenin ancak gerçek ret halinde uygulama alanı bulacağı, hükmen ret halinde uygulanamayacağı sonucuna varmak gerekir³⁵³. En yakın mirasçılarının tamamı tarafından ret halinde miras iflas hükümlerine göre tasfiye edilir, kalan bir değer olursa reddeden mirasçılara reddetmemişler gibi paylaştırılır ve borçlu mirasçının alacaklıları bundan yararlanabilir, bu nedenle en yakın mirasçılarının tamamı tarafından ret halinde TMK madde 617 uygulama alanı bulamaz. Ancak mirasçının bu kalan değeri de reddetmesi halinde alacaklılarının reddin iptali davası açma hakkı mevcuttur.

A. Reddin İptali Davasının Şartları

Mirasçılarının alacaklılarının, TMK madde 617 gereğince reddin iptali davası açılabilmesi için mirası reddeden mirasçının, mirası reddederken alacaklılarına zarar vermek amacıyla hareket etmiş olması, ret zamanında mevcut mallarının borçlarını ödemeye yetecek kadar olmaması ve reddin iptalini talep eden alacaklıya karşı mirası reddeden mirasçının yeterli güvence gösterememesi gerekmektedir³⁵⁴.

³⁵³ Doruk GÖNEN, “Mirası Reddeden Mirasçının Alacaklılarının TMK m 617 Kapsamında Korunması”, *İstanbul Hukuk Mecmuası*, Cilt 80, Sayı 3, 2022, s. 857; GÜNAY, *Alacaklıların Korunması*, s. 116; GÜNAY, *Mirasçılık Sifatının Yitirilmesi*, s. 208; ŞAHAN, a.g.e., s. 12; ÇABRİ, a.g.e., s. 669; BAYGIN, a.g.e., s. 146; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, a.g.e., s. 788.

³⁵⁴ AYAN, a.g.e., s. 284; AYDOS, a.g.e., s. 49; GÜNAY, *Alacaklıların Korunması*, s. 116; GÜNAY, *Mirasçılık Sifatının Yitirilmesi*, s. 208.

1. Mirası Reddeden Mirasçının Ret Anında Borçlarını Ödemeye Yetecek Kadar Malı Bulunmaması

Reddin iptali davası açılabilmesinin koşullarından bir tanesi, TMK madde 617 gereğince mirasçının mirası ret anında pasiflerinin aktiflerinden çok olması kısaca mevcut malvarlığının kendi borçlarını karşılamaya yetmemesidir³⁵⁵.

Alacaklıların, reddin iptali yoluna başvurabilmeleri için ellerinde iflas erteleme kararı, konkordato kararı vb. kesin delil olması gerekmemeyle birlikte davada ispat külfeti alacaklılar üzerindedir³⁵⁶. Reddin iptali davası açılabilmesi için mirasçının borçlarını ödemeye yetecek kadar malvarlığının olmaması gerekmektedir. Mirasçının mevcut malvarlığının borçlarını ödemeye yetmediğini iddia eden alacaklılar bu iddialarını her türlü delille ispat edebilirler³⁵⁷.

2. Mirasçının Alacaklılarına Zarar Vermek Amacıyla Mirası Reddetmesi

Reddin iptali davası açabilmenin koşullarından bir tanesi de TMK madde 617 gereğince mirasçının alacaklılarına zarar verme amacıyla hareket etmiş olmasıdır. Mirası reddeden mirasçı, malvarlığının kendi borçlarını ödemeye yetmediğini bilmeli ve gelecek miras ile alacaklıların alacaklarına kavuşabileceğini bilmesine rağmen sırf alacaklıları alacaklarına ulaşmasın diye hareket etmiş olmalı ve bunu iddia eden alacaklılar tarafından bu durum ispat edilmelidir³⁵⁸.

Mirasçı borca batık haldeyse, gelen mirasın alacaklılarına gideceğinin farkında olduğu için kendisinden sonra gelen mirasçılarla anlaşıp mirası resmi olarak reddederek alacaklılarının alacaklarına kavuşmasına engel olmaya çalıştığına

³⁵⁵ GÜNAY, *Mirasçılık Sifatının Yitirilmesi*, s. 208; BİRİNCİ UZUN, a.g.e., ss. 143-144; BAYGIN, a.g.e., ss. 144-145; ÇABRİ, a.g.e., 674; HELVACI, *Mirasın Reddi*, s. 215.

³⁵⁶ BİRİNCİ UZUN, a.g.e., s. 144; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 527; HOŞLAN, a.g.e., ss. 577-578; ÇABRİ, a.g.e., 673; BAYGIN, a.g.e., s. 145; TURANBOY, a.g.e., s. 1577.

³⁵⁷ HELVACI, *Mirasın Reddi*, s. 215; ŞAHAN, a.g.e., s. 13; TURANBOY, a.g.e., s. 1578.

³⁵⁸ GÜNAY, *Mirasçılık Sifatının Yitirilmesi*, s. 209; BİRİNCİ UZUN, a.g.e., s. 146; HELVACI, *Mirasın Reddi*, s. 216; ÇABRİ, a.g.e., s. 675; GÖNEN, a.g.e., s. 857; TURANBOY, a.g.e., s. 1586; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, a.g.e., ss. 790-791.

günümüzde sıkça rastlanılmaktadır. Burada mirasçının sırf alacaklılarını zarara uğratmak amacıyla hareket ettiği sabittir ancak buna dair ispat külfeti iddia eden alacaklılar üzerindedir. Hükmen rette zaten miras bırakan borca batık olduğu için orada mirasçının alacaklılara zarar verme amacıyla hareket etme ihtimali olmadığından TMK madde 617'nin ancak gerçek ret halinde uygulama alanı bulacağı sonucuna da varmak gerekir³⁵⁹.

3. Reddin İptalini İsteyen Alacaklıya Karşı Mirasçının Yeterli Güvence Gösterememesi

Reddin iptali davası açılabilmesi için aranan son şart da TMK madde 617 gereğince mirasçının reddin iptalini isteyen alacaklıya\alacaklılara karşı yeterli güvence gösterememesidir. Mirasçı sıfatına sahip olan borçlu, salt alacaklıları alacaklarına ulaşmasın, zarara uğrasınlar gayesiyle mirası reddederse iflas idaresi veya alacaklıları borçlu mirasçıdan kendilerine bir güvence verilmesini isteyebilirler. Borçlarını ödeyecek malvarlığı bulunmayan mirasçı, alacaklılarına veya iflas idaresine mirası reddetmesine rağmen borçlarını ödeyebileceğine ilişkin herhangi bir güvence de sunmazsa bu durumda TMK madde 617 gereğince iflas idaresi ya da alacaklılar ret tarihinden sonra altı ay içerisinde reddin iptali davasını ikame edebilirler.

Borçlu mirasçı tarafından yeterli güvence verilirse alacaklılar ya da iflas idaresi reddin iptali davasını ikame edemez³⁶⁰. Mirası reddeden mirasçı, reddin iptal olmasını istemiyorsa hüküm kuruluncaya kadar borçlarını ödeyebileceğine ilişkin yeterli bir güvence gösterebilir, burada güvencenin yeterli olup olmadığı hususu hâkimin takdirindedir³⁶¹. Mirası reddeden mirasçı, alacaklılarına karşı borçlarını ödeyebileceğine dair kendisi güvence gösterebileceği gibi söz konusu güvence üçüncü

³⁵⁹ GÜNAY, Alacaklıların Korunması, s. 116; GÜNAY, Mirasçılık Sifatının Yitirilmesi, s. 208; ŞAHAN, a.g.e., s. 12; BAYGIN, a.g.e., s. 146; GÖNEN, a.g.e., s. 857; ÇABRİ, a.g.e., s. 669.

³⁶⁰ GÜNAY, Mirasçılık Sifatının Yitirilmesi, s. 209; HELVACI, Mirasın Reddi, s. 217; BAYGIN, a.g.e., ss. 146-147.

³⁶¹ DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 423; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 239; ÇABRİ, a.g.e., s. 678; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 526; ÖZTAN, a.g.e., s. 343; GÖNEN, a.g.e., s. 860.

bir kişi tarafından da gösterilebilecek olup önemli olan alacaklıların alacaklarına kavuşmalarının garantilenmesidir³⁶².

B. Reddin İptali Davasında Süre

Reddin iptali davasını açmak için TMK madde 617’de altı aylık süre verilmiş olup söz konusu süre, hak düşürücü bir süredir³⁶³. Altı aylık hak düşürücü süre, mirasın reddedildiği tarihten itibaren başlar. Mirasın reddedildiği tarih ise redde ilişkin beyanın mahkemeye ulaşma anıdır³⁶⁴.

Doktrinde TMK madde 609’un yönlendirmesiyle Tüzük’ün 39. maddesinde düzenlenen reddin şekli hükümlerine göre mirası ret beyanının mahkemece tescil edilmesi gerektiği ve reddin iptali davası açabilmek için belirlenen altı aylık sürenin tescil tarihinden itibaren başlayacağına yönelik görüşler de mevcuttur³⁶⁵. Uygulamada, mirasın gerçek reddine ilişkin beyan sulh hukuk mahkemesine ulaşmakla sonuç doğurduğu için TMK madde 617’de düzenlenen altı aylık hak düşürücü sürenin, ret kararının verildiği tarihten ya da ret beyanının tescilinden değil, ret tarihinden itibaren yani mirasın gerçek reddine ilişkin davanın açıldığı tarihten itibaren işleyeceği kabul edilmektedir³⁶⁶.

Reddin iptali davasında davacı, davalının mirası reddettiğini geç öğrendiğini iddia etse de mirasçının mirası gerçek reddine ilişkin beyanı sulh hukuk mahkemesine ulaşmakla sonuç doğurur. Bu nedenle gerçek redde ilişkin beyanın sulh hukuk mahkemesine ulaştığı tarihten itibaren mirasın reddedilmiş sayılacağı ve mirasçılık sıfatı da aynı tarihten itibaren yitirileceği için TMK madde 617 gereğince altı aylık

³⁶² GÜNAY, *Mirasçılık Sıfatının Yitirilmesi*, s. 208; BİRİNCİ UZUN, a.g.e., s. 147; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 526; BAYGIN, a.g.e., s. 147; TURANBOY, a.g.e., s. 1587; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, a.g.e., s. 791.

³⁶³ AYDOS, a.g.e., s. 49; GÜNAY, *Mirasçılık Sıfatının Yitirilmesi*, s. 209; ÇABRİ, a.g.e., s. 679; BAYGIN, a.g.e., s. 149; GÖNEN, a.g.e., s. 861; TURANBOY, a.g.e., s. 1588; GENÇCAN, a.g.e., ss. 1233-1234; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, a.g.e., s. 792.

³⁶⁴ GENÇCAN, a.g.e., ss. 1236-1237.

³⁶⁵ DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 423; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 239; ÖZTAN, a.g.e., s. 342.

³⁶⁶ T.C. Yargıtay 7. HD. 20.09.2023 T. 2022/2897 E. 2023/3980 K. <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (22.02.2024).

hak düşürücü süre ret tarihinden başlar. Mirasın reddedildiğinin ne zaman öğrenildiğinin hak düşürücü süreye herhangi bir etkisi olmadığı için hak düşürücü süreden sonra açılan davaların reddedilmesi gerekmektedir³⁶⁷.

Mirası ret beyanı bozucu yenilik doğuran tek taraflı bir hukuki işlem olup yetkili ve görevli mahkemeye iletilmesiyle hüküm ve sonuç doğurmakta, mirasçılık sıfatı geçmişe etkili olarak ortadan kalkmaktadır³⁶⁸. Uygulamada da ret beyanının mahkemeye iletilmesiyle hüküm ve sonuç doğurması nedeniyle, reddin iptali davası için kanunda düzenlenen altı aylık hak düşürücü sürenin ret beyanının mahkemeye iletildiği tarihten işleyeceği kabul edilmektedir.

Mirasın gerçek reddinde her ne kadar sulh hukuk mahkemesine beyanda bulunmak yeterli görülse de uygulamada dava niteliğinde görülen gerçek ret, ivedi işlerden sayılmasına rağmen uzun süre sonuçlanmaması ihtimali de mevcuttur. Mirasın gerçek reddine ilişkin davanın altı ay içerisinde sonuçlanmaması, elde bir karar olmaması ya da karar olsa dahi alacaklıların bu durumdan haberdar olması ihtimalinin zayıf olması gibi nedenlerle uygulamada kabul edilen, hak düşürücü sürenin ret beyanının mahkemeye iletilmesi tarihinden itibaren işlemesi alacaklılar açısından hak kaybı oluşturabilir.

C. Reddin İptali Davasının Tarafları

Reddin iptali davasında, mirası reddeden mirasçının alacaklıları veya mirasçı iflas etmişse iflas idaresi davacı sıfatına haiz olabilir³⁶⁹. Burada davacı sıfatına sahip olabilecek alacaklıların mirasın reddinden önce alacaklı sıfatına sahip olması gerektiği

³⁶⁷ T.C. Yargıtay 7. HD. 12.10.2023 T. 2022/3871 E. 2023/4690 K. <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (22.02.2024).

³⁶⁸ KILIÇOĞLU, a.g.e., ss. 280-281.; HELVACI, *Mirasın Reddi*, s. 11; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 235.; ŞENER, *Hak ve Paylar*, s. 212; TURANBOY, a.g.e., s. 1568; YAVUZ/AÇIKGÖZ, a.g.e., s. 682; EREN/YÜCER AKTÜRK, a.g.e., s. 505.

³⁶⁹ GÜNAY, *Mirasçılık Sıfatının Yitirilmesi*, s. 210; BİRİNCİ UZUN, a.g.e., s. 136; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, a.g.e., s. 788.

hususunu unutulmamalıdır³⁷⁰. Söz konusu alacak, mirasın reddinden önce var ancak ret beyanından sonra muaccel hale geldiyse de alacaklılar reddin iptali davasını ikame edebilirler. Alacaklılardan herhangi biri tek başına bu davayı ikame edebileceği gibi birlikte açmalarında da bir sakınca yoktur³⁷¹. Ancak burada davayı hangi alacaklı ya da alacaklıların açtığı söz konusu davanın kabul edilmesi halinde kimlerin alacağına daha önce kavuşacağı bakımından önem arz etmektedir. Reddin iptali davasının kabul edilmesi halinde öncelikle davayı açan alacaklıların alacakları ödenir, ardından diğer alacaklıların alacakları ödenir.

Söz konusu alacaklı davayı açtıktan sonra vefat ederse ya da reddin iptali davası açabileceği süre içerisinde davayı açmadan vefat ederse mirasçılar bu davayı açabilir ya da açılmış olan davayı devam ettirebilirler³⁷². Ancak miras bırakanın alacaklıları ya da vasiyet alacaklıları, bu davada davacı sıfatına sahip olamaz, bu davayı açamazlar³⁷³.

Reddin iptali davasında mirası reddeden borçlu mirasçı, davalı sıfatına haiz olabilir³⁷⁴, ancak söz konusu mirasçının kendi malvarlığının borçlarını ödemeye yetmemesi gerektiği hususunun da unutulmaması gerekir çünkü kendi malvarlığı borçlarını karşılayabilen borçluya karşı reddin iptali davası ikame edilemez³⁷⁵. Ayrıca mirası reddeden borçlu mirasçının dava sona ermeden vefat etmesi halinde bu mirasçının mirasçılığı eldeki davada davalı sıfatını alırlar³⁷⁶. Reddin iptali davasında ancak mirası reddeden atanmış ya da yasal mirasçı davalı sıfatına sahip olabilir; vasiyet alacaklısı bu davanın davalısı olamaz³⁷⁷.

³⁷⁰ BAYGIN, a.g.e., s. 139; ÇABRİ, a.g.e., s. 671; GÖNEN, a.g.e., s. 864; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, a.g.e., s. 788.

³⁷¹ GÜNAY, Mirasçılık Sıfatının Yitirilmesi, s. 210; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 526; ÇABRİ, a.g.e., s. 670; GÖNEN, a.g.e., s. 863.

³⁷² ÖZTAN, a.g.e., s. 342; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 238; DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 423; GÜNAY, Mirasçılık Sıfatının Yitirilmesi, s. 210.

³⁷³ GÜNAY, Alacaklıların Korunması, s. 119; GÜNAY, Mirasçılık Sıfatının Yitirilmesi, s. 210.

³⁷⁴ GENÇCAN, a.g.e., s. 1240.

³⁷⁵ GÜNAY, Alacaklıların Korunması, s. 119; GÜNAY, Mirasçılık Sıfatının Yitirilmesi, s. 210; ÇABRİ, a.g.e., s. 672; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, a.g.e., s. 790.

³⁷⁶ GÜNAY, Alacaklıların Korunması, s. 119; GÜNAY, Mirasçılık Sıfatının Yitirilmesi, s. 210.

³⁷⁷ BAYGIN, a.g.e., s. 139; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, a.g.e., s. 788.

D. Reddin İptali Davasında Görevli ve Yetkili Mahkeme

Reddin iptali davasında görevli mahkemeye ilişkin TMK’da açık bir düzenleme bulunmadığı için HMK madde 2 gereğince görevli mahkeme asliye hukuk mahkemesidir³⁷⁸. Uygulamada da reddin iptali davalarında görevli mahkemenin hangisi olduğuna ilişkin özel bir hüküm olmaması nedeniyle asliye hukuk mahkemelerinin görevli olduğu kabul edilmektedir³⁷⁹. Reddin iptali davalarında yetkili mahkeme, HMK madde 11/1-b³⁸⁰ gereğince miras bırakanın son yerleşim yeri mahkemesidir³⁸¹.

E. Reddin İptali Davasının Sonuçları

Reddin iptali davasının ikame edilmesine binaen davacı/davacıların mirası reddeden mirasçıdan alacaklı olduklarını, borçlu mirasçının malvarlığının borçlarını ödemeye yetmediğini, söz konusu mirasın kendilerine zarar vermek için reddedildiğini ispat etmeleri gerekir³⁸². Mahkemece TMK 617’de aranan şartların gerçekleştiği kanaatine varılarak reddin iptaline karar verilmesi halinde miras resmen tasfiye edilir³⁸³. Öğretide reddin iptali davası sonucunda resmi tasfiyenin mirasın tamamı

³⁷⁸ AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 238; ÖZTAN, a.g.e., s. 423; GÜNAY, *Mirasçılık Sıfatının Yitirilmesi*, s. 209; ŞAHAN, a.g.e., s. 18; ÇABRİ, a.g.e., 672; BAYGIN, a.g.e., s. 132; GENÇCAN, a.g.e., s. 1239.

³⁷⁹ T.C. Yargıtay 2. HD. 12.01.2010 T. 2008/15352 E. 2010/239 K.: “Kanunda özel hüküm bulunmadığı ve Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu’nun 8. maddesinde yazılı davalar söz konusu olmadığı hallerde her dava asliye hukuk mahkemesinde görülür. Reddin iptali davasında görevli mahkeme asliye hukuk mahkemesidir.”, T.C. Yargıtay 2. HD. 13.10.2011 T. 2011/1085 E. 2011/15751 K.: “Kanunda özel hüküm bulunmadığı ve Sulh Hukuk Mahkemelerinin görevini açıklayan 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 4. maddesinde gösterilen davaların dışındaki her dava Asliye Hukuk Mahkemesinde görülür. Mirasın reddinin iptali davasında görevli mahkeme Asliye Hukuk Mahkemesidir.”, T.C. Yargıtay 8. HD. 12.11.2013 T. 2013/5862 E. 2013/16450 K. <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (23.02.2024).

³⁸⁰ HMK madde 11/1-b: “Aşağıdaki davalarda, ölen kimsenin son yerleşim yeri mahkemesi kesin yetkilidir: b) Terekenin kesin paylaşımına kadar mirasçılara karşı açılacak tüm davalar.”.

³⁸¹ BAYGIN, a.g.e., s. 132; GÖNEN, a.g.e., ss. 868-869; ŞAHAN, a.g.e., s. 19; GENÇCAN, a.g.e., s. 1239.

³⁸² GÜNAY, *Mirasçılık Sıfatının Yitirilmesi*, s. 210.

³⁸³ OĞUZMAN, a.g.e., s. 298; BAYGIN, a.g.e., ss. 149-150; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, a.g.e., s. 792.

üzerinden yapılacağı³⁸⁴ ve ret beyanı iptal olan mirasçının payının üzerinden yapılacağı³⁸⁵ yönünde iki farklı görüş mevcuttur. Söz konusu tasfiye işleminin terekenin tamamı üzerinde değil sadece mirası ret beyanı iptal olan mirasçının miras payı üzerinden yapılacağı görüşüne katılıyoruz. Yargıtay kararları da resmi tasfiye işleminin salt ret beyanı iptal edilen mirasçının miras payı üzerinden yapılması gerektiği yönündedir³⁸⁶.

Resmen tasfiye edilen mirastan mirası reddeden mirasçının payına bir şey düşerse öncelikle reddin iptali davası açan alacaklıların alacakları, ardından diğer alacaklıların alacakları ödenir³⁸⁷. Reddin iptali iflas masası tarafından istenilmişse resmen tasfiye sonucunda iflas masasındaki alacaklılara mirasçının payı orantılı olarak dağıtılır³⁸⁸. Tüm borçlar ödendikten sonra da bu mirası reddeden mirasçının payına düşen mirastan bir hak kalırsa, bunlar ret geçerli olsaydı bu durumdan yararlanacak olan mirasçılara geçer. Borçlarını ödeme gücü olmayan mirasçı, salt alacaklılarını zarara uğratmak için mirası reddeder ve alacaklılar ya da iflas idaresi tarafından açılan reddin iptali davası sonucunda mahkemece reddin iptaline karar verilirse mirasçının payı borçlarından daha fazla olsa bile reddin iptali davasının sonuçlarından her ne kadar alacaklıları yararlansa da kendisi yararlanamaz³⁸⁹.

³⁸⁴ OĞUZMAN, a.g.e., s. 299; BAYGIN, a.g.e., s. 150; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, a.g.e., ss. 792-793.

³⁸⁵ GÜNAY, *Mirasçılık Sıfatının Yitirilmesi*, s. 211; OĞUZMAN, a.g.e., s. 299; ÇABRİ, a.g.e., s. 682; GÖNEN, a.g.e., ss. 870-871.

³⁸⁶ Yargıtay 14. HD. 01.12.2020 T. 2020/2086 E. 2020/7950 K.: “Mahkemece davanın kabulüne karar verilmesinde bir isabetsizlik görülmemektedir. Ancak reddi iptal edilen mirasçının miras payının TMK 617/2. maddesi gereğince resmi tasfiyesine karar verilmesine karar verilmesi gerekirken bu konuda bir karar verilmemesi doğru görülmemiş...”, Yargıtay 14. HD. 02.11.2020 T. 2016/16566 E. 2020/6688 K. <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (24.02.2024).

³⁸⁷ GÜNAY, *Mirasçılık Sıfatının Yitirilmesi*, ss. 210-211; BİRİNCİ UZUN, a.g.e., s. 138; AKKURT/ERDOĞAN/TOKAT, a.g.e., s. 866; OĞUZMAN, a.g.e., s. 299; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 239; BAYGIN, a.g.e., s. 152; GÖNEN, a.g.e., s. 873; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, a.g.e., s. 793.

³⁸⁸ BAYGIN, a.g.e., s. 152; ÇABRİ, a.g.e., s. 683; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, a.g.e., s. 793.

³⁸⁹ AYAN, a.g.e., s. 284; KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 291; TUNCER KAZANCI/ÖCAL APAYDIN, a.g.e., s. 793.

II. MİRAS BIRAKANIN ALACAKLILARININ HAKLARI

Miras bırakanların ölmeden önce mirasçılarına denkleştirmeye tabi kazanımlar devretmesinde herhangi bir sakınca yoktur ancak söz konusu miras bırakanın borçları varsa ve ölmeden önce yaptığı devirler nedeniyle mirası, alacaklılarının alacaklarını karşılamıyorsa ve mirasçılar da miras bırakanın borçlarından kişisel olarak sorumlu olmamak adına mirası reddederlerse alacaklıların mağduriyeti gündeme gelir.

Kanun koyucu bu gibi durumlarda miras bırakanın alacaklılarının mağduriyetlerinin giderilebilmesi için TMK madde 618'i³⁹⁰ düzenlemiştir. Mirası reddeden mirasçının tereke alacaklılarına karşı sorumluluğu olmaması hususuna TMK madde 618 ile istisna getirilmiş olup miras bırakanın alacaklılarına alacaklarına ulaşma imkânı tanınmıştır³⁹¹.

Miras bırakanın borçları olmakla birlikte terekenin aktifleri pasiflerinden çoksa mirasçılar mirası reddetse dahi alacaklılar terekeden alacaklarına kavuşabileceğinden TMK madde 618 uygulama alanı bulmaz³⁹². Terekenin aktifinin pasifinden çok olması hali gibi mirası reddetmeyen bir mirasçı olması ve söz konusu mirasçının kişisel malvarlıkları ile terekenin aktiflerinin, tereke borçlarını ödemeye yetmesi halinde de TMK madde 618 uygulama alanı bulmaz. Miras bırakanın alacaklılarının TMK madde 618'e dayanarak açacakları dava, TMK madde 617 kapsamında mirasçılar alacaklılarının açacakları reddin iptali davasının aksine hükmen ret halinde de açılabilir³⁹³.

Yargıtay 14. Hukuk Dairesi'nin 2019 tarihli bir kararı, miras bırakanın alacaklılarının alacaklarına ulaşabilmek amacıyla reddin iptali davası açabilmeleri için mirasın tüm mirasçılar tarafından reddedilmiş olması gerektiği, herhangi bir mirasçı

³⁹⁰ TMK madde 618: “Ödemeden âciz bir miras bırakanın mirasını reddeden mirasçılar, onun alacaklılarına karşı, ölümünden önceki beş yıl içinde ondan almış oldukları ve mirasın paylaşılmasında geri vermekle yükümlü olacakları değer ölçüsünde sorumlu olurlar. Olağan eğitim ve öğrenim giderleriyle âdet üzere verilen çeyiz, bu sorumluluğun dışındadır. İyiniyetli mirasçılar, ancak geri verme zamanındaki zenginleşmeleri ölçüsünde sorumlu olurlar.”.

³⁹¹ ANTALYA, a.g.e., s. 447; DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 423; ÖZTAN, a.g.e., ss. 345-346; AYİTER/KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 237; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 528.

³⁹² GÜNAY, Mirasçılık Sifatının Yitirilmesi, s. 212.

³⁹³ RÜZGARESEN/ERDEM, a.g.e., s. 246; ÖZMEN, a.g.e., ss. 584-585.

bile mirası kabul ederse miras bırakanın alacaklılarının reddin iptali davası açamayacağı yönündedir³⁹⁴.

Uygulamada herhangi bir mirasçı tarafından mirasın kabul edilmesi halinde miras bırakanın alacaklılarının reddin iptali davası açamayacağı kabul edilmektedir. Ancak bu durum mirası kabul eden mirasçının malvarlığının tereke borçlarını ödemeye yetmemesi halinde miras bırakanın alacaklıları açısından hak kaybı oluşturabileceğinden, mirası kabul eden bir mirasçı olsa dahi söz konusu mirasçının malvarlığı da terekenin borçlarını karşılamıyorsa miras bırakanın alacaklılarının TMK madde 618 gereğince reddin iptali davasını açma hakları olmalıdır.

A. Miras Bırakanın Alacaklılarının Reddin İptali Davası Açabilmelerinin Şartları

Miras bırakanın alacaklılarının reddin iptali davası açabilmeleri için terekenin pasifinin aktifinden çok olması, mirası reddeden mirasçılarının murisin vefatından önceki beş yıl içerisinde terekeden bir kazanım elde etmiş olmaları, mirasın tüm mirasçılar tarafından reddedilmiş olması, herhangi bir mirasçı tarafından miras kabul edilmiş olsa dahi söz konusu mirasçının kişisel malvarlıkları ve tereke aktiflerinin tereke borçlarını ödemeye yetmemesi gerekmektedir³⁹⁵.

Borca batık bir miras bırakanın mirasını reddeden mirasçılar, miras bırakanın alacaklılarına karşı söz konusu mirastan miras bırakanın ölümünden beş yıl öncesine kadar almış oldukları payların geri verme zamanındaki değerleri ölçüsünde sorumlu olurlar³⁹⁶. TMK madde 618 gereğince bu davanın açılabilmesi için mirası reddeden mirasçının, miras bırakanın vefatından önceki beş yıl içinde miras bırakandan denkleştirmeye tabi bir kazanım elde etmiş olması gerekmektedir³⁹⁷. TMK madde 618'in uygulanabilmesi için denkleştirme yükümlülüğü şartı arandığından ancak yasal

³⁹⁴ T.C. Yargıtay 14. HD. 04.04.2019 T. 2016/9015 E. 2019/3112 K. [https://mevzuat.sinerjias.com.tr/\(24.02.2024\)](https://mevzuat.sinerjias.com.tr/(24.02.2024)).

³⁹⁵ GÜNAY, *Mirasçılık Sifatının Yitirilmesi*, s. 213.

³⁹⁶ TURAN BAŞARA, a.g.e., s. 1103.

³⁹⁷ AYAN, a.g.e., s. 285; AYDOS, a.g.e., s. 49.

mirasçılarının reddinde bu maddedeki haklara başvurulabilecek olup atanmış mirasçının mirası reddetmesi halinde bu hüküm uygulama alanı bulmaz³⁹⁸.

Kanun koyucu burada mirasçılarının, miras bırakanın alacaklılarından miras bırakan vefat etmeden önce mal kaçırmaya çalışabileceklerini öngörerek böyle bir durumun gerçekleşmesi halinde mirasçılarının geri verme yükümlülüğü olacağını hüküm altına almıştır. Ancak burada da iyi niyetli mirasçılarının ve eğitim, öğrenim, adet gereği çeyiz gibi zaruri masrafların doğrudan mal kaçırma olarak addedilemeyeceği gözetilmiş ve TMK madde 618/2-3'te birtakım istisnalar verilmiştir. Olağan eğitim ve öğrenim giderleri ile adet üzerine verilen çeyiz, bu sorumluluğun dışında olup mirasçılarının bunlar açısından geri verme yükümlülüğü bulunmamaktadır, dolayısıyla bu kazandırmalar davaya konu olamaz. Ancak alışlagelenin üzerindeki eğitim öğrenim giderleri davaya konu edilebilir. Ayrıca geri verme yükümlülüğü iyi niyetli mirasçılar açısından da geri verme zamanındaki zenginleşme ölçüleri ile sınırlıdır, iyi niyetli olmayan mirasçılar ise elde ettikleri kazanım, geri verme zamanında ellerinde bulunmasa bile bu kazanımın tamamı ile sorumlu olurlar³⁹⁹.

B. Miras Bırakanın Alacaklılarının Açacağı Reddin İptali Davasında Süre

Miras bırakanın alacaklılarının TMK madde 618 gereğince açabileceği reddin iptali davaları için TMK madde 617'deki mirasçının alacaklılarının açabileceği reddin iptali davalarının aksine herhangi bir özel zamanaşımı süresi belirlenmemiş olup miras bırakanın alacaklıları kendi alacakları zamanaşımına uğrayana kadar bu davayı açabilirler⁴⁰⁰.

³⁹⁸ ÖZTAN, a.g.e., s. 346; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 529.

³⁹⁹ KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 294.

⁴⁰⁰ KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, a.g.e., s. 633.

C. Miras Bırakanın Alacaklılarının Açacağı Reddin İptali Davasının Tarafları

Reddin iptali davasında miras bırakanın alacaklıları davacı sıfatına haiz olurlar. Miras bırakanın alacaklılarının reddin iptali davası açabilmeleri için terekenin pasifinin aktifinden çok olması, mirasın reddedilmiş olması, mirası kabul eden bir mirasçı olsa dahi söz konusu mirasçının kişisel malvarlıkları ve tereke aktiflerinin terekenin borçlarını ödemeye yetmemesi hali arandığından bu davanın tüm mirasçılara yöneltilmesi gerekebileceği düşünülebilir. Ancak mirası reddeden mirasçıların bu davada davalı sıfatına sahip olabilmeleri için ayrıca murisin vefatından önce terekeden bir kazanım elde etmiş olmaları da gerekmektedir. Dolayısıyla miras bırakanın alacaklılarının açacağı reddin iptali davasında miras bırakanın ölümünden önceki beş yıl içerisinde terekeden bir kazanım elde eden ve mirası reddeden mirasçılar davalı sıfatına sahip olabilirler.

Miras bırakanın alacaklılarının açacağı reddin iptali davasında sadece yasal mirasçılar davalı sıfatına haiz olabilirler, bu dava atanmış mirasçılara karşı ikame edilemez⁴⁰¹. Miras bırakanın alacaklıları, reddin iptali davasını mirası reddeden birden fazla mirasçıya karşı birlikte açabilecek olsalar da söz konusu davada davalıların müteselsil sorumluluğundan söz edilemeyeceği, her bir mirasçının kazanımları ve durumlarının TMK madde 618 gereğince kendi içinde ayrı ayrı değerlendirilmesi gerektiği hususunun da unutulmaması gerekir.

D. Miras Bırakanın Alacaklılarının Açacağı Reddin İptali Davasında Görevli ve Yetkili Mahkeme

Miras bırakanın alacaklılarının açacağı reddin iptali davasında görevli mahkemeye ilişkin TMK'da açık bir düzenleme bulunmadığı için HMK madde 2 gereğince görevli mahkeme asliye hukuk mahkemesidir.

⁴⁰¹ İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 529; GÜNAY, *Mirasçılık Sifatının Yitirilmesi*, s. 213; ÖZTAN, a.g.e., s. 346.

Miras bırakanın alacaklılarının açacağı reddin iptali davalarında yetkili mahkeme HMK'nın mirastan doğan davalarda yetki başlıklı 11. maddesinin 1. fıkrasının b bendi gereğince miras bırakanın son yerleşim yeri mahkemesidir⁴⁰².

Uygulamada da miras bırakanın alacaklılarının açacağı reddin iptali davalarında yetkili mahkemenin mirasın son yerleşim yeri mahkemesi, görevli mahkemenin ise asliye hukuk mahkemeleri olduğu kabul edilmektedir⁴⁰³.

E. Miras Bırakanın Alacaklılarının Açacağı Reddin İptali Davasının Sonuçları

Mirası reddeden mirasçının, tereke borçlarına karşı herhangi bir sorumluluğu yoktur. Miras bırakanın alacaklılarına karşı hem terekenin hem de mirası kabul eden mirasçıların sorumlulukları vardır. Ancak terekedeki aktifler ve mirası kabul eden mirasçıların kişisel malvarlıklarının miras bırakanın alacaklılarının alacaklarını ödemeye yetmemesi halinde mirası reddeden mirasçılar, eğer miras bırakanın vefatından önceki beş yıl içerisinde terekeden bir kazanım elde etmişlerse, TMK madde 618 gereğince miras bırakanın alacaklılarına karşı sorumlu olurlar.

Miras bırakanın alacaklılarının açacağı reddin iptali davası, TMK madde 618/1'de aranan şartların gerçekleşmesi ile miras bırakanın alacaklılarının lehine sonuçlanırsa mirası reddeden mirasçılar TMK madde 575⁴⁰⁴ gereğince aldıkları kazanımların mirasın açılma anındaki değerleri kapsamında sorumlu olurlar⁴⁰⁵. Kanun koyucu bu duruma TMK madde 618/2-3 ile istisna getirmiştir.

⁴⁰² HMK madde 11/1-b: "Aşağıdaki davalarda, ölen kimsenin son yerleşim yeri mahkemesi kesin yetkilidir: b) Terekenin kesin paylaşımına kadar mirasçılara karşı açılacak tüm davalar."

⁴⁰³ T.C. Yargıtay 14. HD. 04.04.2019 T. 2016/9015 E. 2019/3112 K.: "Tereke mallarını kendisine mal eden davalı mirasçılar, mirası reddedemez. Mirasbırakanın alacaklılarının açtığı mirası reddin iptali davasında hak düşürücü süre söz konusu değildir.", T.C. Yargıtay 14. HD. 21.02.2019 T. 2018/3781 E. 2019/1530 K. <https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (25.02.2024).

⁴⁰⁴ TMK madde 575: "Miras, miras bırakanın ölümüyle açılır. Mirasbırakanın sağlığında yapmış olduğu mirasla ilgili kazandırmalar ve paylaştırmalar, terekenin ölüm anındaki durumuna göre değerlendirilir."

⁴⁰⁵ RÜZGARESEN/ERDEM, a.g.e., ss. 245-246.

Miras bırakanın sağılığında mirasçılara yaptığı kazandırmalar, olağan eğitim ve öğrenim giderleri ile adet üzerine verilen çeyiz kapsamında ise TMK madde 618/2 gereğince bunlar bu sorumluluğun dışında tutulmakta olup söz konusu kazandırmalar açısından mirasçılarının geri verme yükümlülüğü bulunmamaktadır⁴⁰⁶.

Mirası reddeden mirasçı, iyi niyetli ise miras bırakanın vefatından önceki beş yıl içerisinde edinmiş olduğu değerden TMK madde 618/3 gereğince geri verme zamanında elinde kalanı ile sorumlu olur ancak iyi niyetli değilse tüm değer ile sorumlu olur⁴⁰⁷.

⁴⁰⁶ DURAL/ÖZ, a.g.e., s. 424; ANTALYA, a.g.e., s. 447; İNAN/ERTAŞ/ALBAŞ, a.g.e., s. 529.

⁴⁰⁷ AYDOS, a.g.e., s. 49; KILIÇOĞLU, a.g.e., s. 294; OĞUZMAN, a.g.e., s. 300; KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, a.g.e., s. 633.

SONUÇ

Külli halefiyet ilkesi gereğince miras bırakanın ölümüyle mirasçılar, herhangi bir irade beyanına gerek olmadan, bir bütün olarak mirası kazanırlar ve tereke borçlarına karşı hem terekedeki malvarlıkları hem de şahsi malvarlıklarıyla sorumlu olurlar. Mirasçının iradesi dışında kendiliğinden geçen mirasın mirasçı açısından oluşturabileceği olumsuzlukların önlenmesi amacıyla mirasın reddi müessesesi düzenlenmiştir. Mirasçılara ret hakkı verilmekle birlikte ret süresinin dolması, ret hakkından feragat edilmesi, mirasçının terekenin olağan yönetimi dışındaki işlerine karışmış olması, mirasçının terekeye ait bir malı gizlemesi ya da böyle bir malı kendisine mal etmesi hallerinde ret hakkı düşmektedir. Kişi mirası reddetmiş olmasına rağmen mirasçılık sıfatından kaynaklanmayan destekten yoksun kalma tazminatı, manevi tazminat, sosyal güvenlik hukukundan kaynaklanan haklar ve benzerlerini talep edebilir.

Mirasın reddedilmesi, genel itibariyle miras bırakanın borçları olması nedeniyle yapılmış gibi düşünülse de terekenin aktifinin pasiflerinden çok olması vb. hallerde hak kaybı oluşturabileceğinden ret beyanında bulunacak mirasçının fiil ehliyetine sahip olması gerekir. Mirasın reddi kişiye sıkı sıkıya bağlı haklardan olmadığı için fiil ehliyetine sahip olmayanlar adına ret hakkı yasal temsilci aracılığıyla kullanılacak olup yasal temsilcilerin vesayet ve denetim makamlarından izin alması gerekmektedir. Ayrıca ret hakkının iradi temsilci aracılığıyla kullanılabilmesi de mümkün olup iradi temsilcinin bu konuda özel yetkilendirilmiş olması gerekir.

Kanunda mirasın reddi için iki çeşit öngörülmüş olup bunlar; mirasçının irade beyanına dayanan gerçek ret ve mirasın kendiliğinden reddedilmiş sayılması hali olan hükmen rettir. Külli halefiyet ilkesi kapsamında miras aktif ve pasifleriyle bir bütün olarak mirasçılara geçiyorsa, mirasın reddi de ancak bir bütün olarak mümkün olup mirasın kısmen reddedilebilmesi mümkün değildir. Ancak mirasçılık sıfatı hem yasal hem atanmış mirasçılık gibi birden fazla etkenden kaynaklanıyorsa bu etkenlerden biri açısından ret, diğeri açısından kabul mümkün olup bu durum kısmi ret olarak değerlendirilebilir.

Mirasın gerçek reddi, herhangi bir şekle tabi olmamakla birlikte kayıtsız ve şartsız olması gerekmektedir. Gerçek ret, tek taraflı bir hukuki işlem olup üç aylık hak düşürücü süre içerisinde mahkemeye ulaşmakla hüküm ve sonuç doğurur. Gerçek redde ilişkin dava, hasımsız bir dava olup mirası reddetmek isteyen mirasçı tarafından açılması gerekir. Gerçek rette görevli mahkeme, sulh hukuk mahkemesi olup yetkili mahkeme ise ret beyanında bulunan mirasçının yerleşim yeri mahkemesi ya da ilgililerden birinin yerleşim yeri mahkemesidir.

Yasal ve atanmış mirasçıların ret hakkını, miras bırakanın ölümünden itibaren ya da ölümü daha sonra öğrendiğini ispatlayarak öğrenme tarihinden itibaren üç aylık hak düşürücü süre içerisinde kullanmaları gerekmektedir. Atanmış mirasçı, vasiyetname ile atanmışsa ya da miras sözleşmesinin tarafı değilse üç aylık hak düşürücü süre kendilerine mirasçı olduklarının resmen tebliğ edildiği tarihten başlar. Koruma önlemi olarak terekenin deftere geçirildiği hallerde hak düşürücü süre sulh hâkimi tarafından mirasçılara bildirim tarihinden başlar. Mirası ret hakkını kullanamaması açısından önemli bir sebebin varlığı iddiasıyla yeni süre talep edilmesi halinde hâkimin takdiriyle hak düşürücü süre uzatılabilir ya da yeni bir süre verilebilir. İradesi sakatlanarak ret beyanında bulunan mirasçının TBK hükümlerine dayanarak reddin iptalini talep edebilmesi mümkündür. Ret beyanından önce geri alma beyanının ulaşması gibi hallerde ret beyanının geri alınabilmesi de söz konusudur.

Miras bırakanın borca batık olarak vefat etmesi halinde mirasın kendiliğinden reddedilmiş sayılması hali olan hükmen ret, herhangi bir hak düşürücü süreye tabi olmayıp mirasçının mirası kabule ilişkin herhangi bir eylemi olmaması halinde her zaman ileri sürülebilir. Hükmen ret için miras bırakanın ödemedi aczinin açıkça belli olması veya bu durumun resmen tespit edilmesi gerekir. Hükmen ret davası, mirasçıların biri tarafından ya da birlikte açılabilir. Davanın tüm tereke alacaklılarına karşı yöneltilmesi lazımdır. Hükmen reddin tespiti ayrı bir dava ile talep edilebileceği gibi mirasçıların aleyhine açılmış olan bir davada savunma olarak ya da aleyhte yapılan icra takibinde itiraz olarak da ileri sürülebilir. Hükmen reddin tespiti davasının malvarlığına ilişkin bir dava olması nedeniyle bu davada görevli mahkeme miktara ve

değere bakılmaksızın asliye hukuk mahkemesidir. Yetkili mahkeme ise davalılardan birinin yerleşim yeri mahkemesidir.

Mirasın reddedilmesi halinde reddeden mirasçının saklı payı ile onun yerine geçen mirasçının saklı paylarının farklı olması miras bırakanın serbest tasarruf oranını etkilemektedir. Mirası reddeden mirasçının mirasçılık sıfatıyla birlikte denkleştirme yükümlülüğü de sona erse bile bu yükümlülük mirası reddeden mirasçı yerine geçen mirasçıya geçmektedir. Mirası reddeden mirasçı her ne kadar denkleştirme yükümlülüğünden kurtulmuş olsa da denkleştirme yükümlülüğünün yerine getirilememesi halinde reddeden mirasçının tenkis yükümlülüğü gündeme gelir.

Mirasın reddinin bozucu yenilik doğuran bir hukuki işlem olması nedeniyle ret sonucunda mirasçılık sıfatı geriye etkili olarak ortadan kalkar, söz konusu mirasçı miras bırakandan önce vefat etmiş kabul edilerek miras paylaşılır ve mirasçıların tereke alacaklılarına karşı herhangi bir sorumlulukları kalmaz. En yakın mirasçıların tamamı mirasın reddederse miras iflas hükümlerine göre tasfiye edilir. Miras bırakanın sağ kalan eşiyle birlikte mirasçı olan altsoyunun tamamı mirası reddederse tüm miras eşe kalır. Atanmış mirasçı, mirası reddederse ya da vasiyet alacaklısı vasiyeti reddederse ve miras bırakanın ölümüne bağlı tasarrufunda başka bir talebi yoksa onların payı en yakın yasal mirasçılara geçer. Hükmen ret halinde de mirasçılık sıfatı geriye etkili olarak ortadan kalkar, mirasçıların terekenin borçlarına ilişkin herhangi bir sorumlulukları kalmaz ve miras iflas hükümlerine göre tasfiye edilir.

Mirasın sonra gelen mirasçıya ret nedeniyle geçmesi halinde, sonra gelen mirasçılar reddeden mirasçıyla birlikte mirasçı sıfatına sahipse ret süreleri değişmez. Ancak sonra gelen mirasçı, mirasçılık sıfatını ret ile yeni kazanmışsa ret süresi mirasın reddedildiğini öğrendiği tarihten itibaren başlar. Mirasçının mirası reddetmeden ret süresi içerisinde vefat etmesi halinde ise sonra gelen mirasçıların hem kendi miras bırakanlarının mirası için hem de miras bırakanlarına kalan miras için iki ayrı ret hakkı olacaktır. Burada kendi miras bırakanlarının mirasını kabul edip miras bırakana kalan mirası reddedebilirler ancak kendi miras bırakanlarının mirasını reddederlerse miras bırakana kalan mirası kabul edemezler. Sonra gelen mirasçılar lehine mirasın reddedilmesi halinde durum sulh hâkimi tarafından sonra gelen mirasçılara bildirilir

ve kabul beyanı vermeleri için bir aylık süre verilir. Sonra gelen mirasçılar mirası tekrar sonra gelen mirasçı lehine reddedemezler. Tüm mirasçılarla birlikte sonra gelen mirasçılar da mirası reddederse miras iflas hükümlerine göre tasfiye edilir ve tasfiye sonucunda kalan değer olursa önce gelen mirasçılara paylaştırılır.

Miras bırakanın geride mirasçı bırakmadan vefat etmesi, mirasçıları olsa da tamamının mirası reddetmesi, mirasçıların mirastan feragat etmiş olmaları, mirasçılıktan çıkarılmış olmaları ya da mirastan yoksunluk durumlarının olması halinde devlet yasal mirasçı olur. Ayrıca devletin atanmış mirasçı ya da vasiyet alacaklısı olması da mümkündür. Devletin mirasçı olması halinde resmi defter düzenlenir ve devlet tereke borçlarından terekedeki değerlerle sınırlı olarak sorumlu olur. Öğretide devletin mirası reddedebileceği ve reddedemeyeceği yönünde iki farklı görüş olmakla birlikte tereke borçlarına karşı terekedeki değerler dışında herhangi bir sorumluluğu olmayan devletin mirası reddetmesinde herhangi bir hukuki yararı olmadığı bu nedenle mirası reddedemeyeceği görüşüne katılıyoruz.

Borçlarını ödemeye yetecek kadar malı bulunmayan mirasçı, alacaklılarına zarar vermek amacıyla mirası reddeder ve alacaklılarına karşı borçlarını ödeyebileceğine dair yeterli güvence göstermezse alacaklıları ve iflas idaresi, ret tarihinden itibaren altı aylık hak düşürücü sürede miras bırakanın son yerleşim yerindeki asliye hukuk mahkemesine başvurarak reddin iptalini talep edebilirler. Ölmeden önce son beş yıl içerisinde mirasçılarına denkleştirmeye tabi kazanımlar devreden miras bırakanın mirasçıları, mirası reddeder ve tereke alacaklılarının alacakları karşılanmazsa miras bırakanın alacaklıları, kendi alacakları zamanaşımına uğramadan önce miras bırakanın son yerleşim yeri asliye hukuk mahkemesine başvurarak reddin iptalini talep edebilirler.

KAYNAKÇA

ACAR, Faruk; Aile Hukukumuzda Aile Konutu – Mal Rejimleri ve Eşin Yasal Miras Payı, 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021.

AKİPEK, Jale / AKINTÜRK, Turgut / ATEŞ, Derya; Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku, Cilt 1, 15. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2019.

AKKURT, Sinan Sami; “Depremi Miras Hukukuna Sonuçları ile İlgili Genel Bir Değerlendirme”, **Terazi Hukuk Dergisi**, Cilt 18, Sayı 201, 2023, ss. 10-22.

AKKURT, Sinan Sami / ERDOĞAN, Kemal / TOKAT, Hüseyin; Tablolar, Şemalar ve Örnek Olaylar ve Test Sorularıyla Medeni Hukuk Temel Bilgiler, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023.

ANTALYA, Osman Gökhan; Marmara Hukuk Yorumu Miras Hukuku, Cilt 3, 5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021.

ANTALYA, Osman Gökhan / TOPUZ, Murat; Medeni Hukuk Giriş Temel Kavramlar Başlangıç Hükümleri, Cilt 1, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021.

AYALP, Ridade Tuba; Mirasçıların Tereke Borçlarından Sorumluluğu, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023.

AYAN, Mehmet; Miras Hukuku, 9. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016.

AYDOS, Oğuz Sadık; Pratik Miras Hukuku, 2. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2021.

AYİTER, Nuşin / KILIÇOĞLU, Ahmet; Miras Hukuku, 3. Baskı, Savaş Yayınları, Ankara, 1993.

BAYGIN, Cem; Türk Miras Hukukunda Alacaklıların Korunması, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2005.

BERKİ, Şakir; “Türk Medeni Kanununda Devletin Mirasçılığı”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 20, Sayı 1, 1963, ss. 115 – 150, **(Devletin Mirasçılığı)**.

BERKİ, Şakir; Miras Hukuku, Sevinç Matbaası, Ankara, 1975, **(Miras Hukuku)**.

BİLGİN YÜCE, Melek; Miras Hukuku Pratik Çalışmaları, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.

BİRİNCİ UZUN, Tuba; Mirasın Resmi Tasfiyesi, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2018.

CÖMERT AKBAY, Büşra; “Mirasın İradı Reddi (Mirasın Gerçek Reddi)”, **Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi**, Cilt Prof. Dr. M. Fatih UŞAN’a Dekanlıkta 10. Yıl Anısına Teşekkür Armağanı, Sayı 2022-2, 2022, ss. 873 – 926.

ÇABRİ, Sezer; **Miras Hukuku Şerhi (TMK m. 575-639)**, Cilt 2, 1. Baskı, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2020.

DOĞU, Hakkı Mert; “Cesedin Bilimsel Araştırmalarda Kullanılması Amacıyla Vasiyeti: Anatomi Sözleşmesi”, **Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 12, Sayı 2, 2022, ss. 1469-1509.

DURAL, Mustafa / **ÖZ**, Turgut; **Türk Özel Hukuku Miras Hukuku**, Cilt 4, 9. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2015.

ERDOĞAN, İhsan / **KESKİN**, Dilşad; **Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku**, 3. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara, 2020.

EREN, Fikret / **YÜCER AKTÜRK**, İpek; **Türk Miras Hukuku**, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, İstanbul, 2019.

GENÇCAN, Ömer Uğur; **Miras Hukuku**, 3. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2016.

GÖNEN, Doruk; “Mirası Reddeden Mirasçının Alacaklılarının TMK m 617 Kapsamında Korunması”, **İstanbul Hukuk Mecmuası**, Cilt 80, Sayı 3, 2022, ss. 847-879.

GÜNAY, Erhan; **Miras Hukukunda Mirasçıların Sorumluluğu ve Alacaklıların Korunması**, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019, (Alacaklıların Korunması).

GÜNAY, Erhan; **Yargıtay Kararları / Öğreti Görüşü Eşliğinde Mirasçılık Sifatının Yitirilmesi**, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021, (Mirasçılık Sifatının Yitirilmesi).

HELVACI, İlhan; **Eski Medeni Kanunumuzla Karşılaştırmalı Olarak Türk Medeni Kanununa Göre Mirasın Reddi (MK m. 605 – MK m. 618)**, 1. Baskıdan Tıpkı 2. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2014, (Mirasın Reddi).

HELVACI, Serap; **Gerçek Kişiler**, 7. Baskı, Legal Kitabevi, İstanbul, 2016, (Gerçek Kişiler).

HOŞLAN, Osman; “Mirasın Reddi”, **Adalet Dergisi**, Cilt 65, Sayı 7, 1974, ss. 554-584.

İMRE, Zahit / **ERMAN**, Hasan; **Miras Hukuku**, 7. Baskı, Der Yayınları, İstanbul, 2010.

İNAN, Ali Naim / **ERTAŞ**, Şeref / **ALBAŞ** Hakan; **Türk Medeni Hukuku Miras Hukuku**, 11. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.

İŞGÜZAR, Hasan / **DEMİR**, Mehmet / **YILMAZ**, Süleyman; **Miras Hukuku**, 1. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019.

KAYIHAN, Şaban; **Medeni Hukuk Bilgisi**, 5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.

KESKİN, Ayşe Dilşad / **DEMİRCİOĞLU**, Huriye Reyhan; **Medeni Hukuk – II**, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021.

KILIÇOĞLU, Ahmet Mithat; **Miras Hukuku**, 11. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2021.

KİZİR, Mahmut; “Türk Hukukunda Evlat Edinme”, **Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 17, Sayı 1, 2009, ss. 151-184.

KOCAYUSUFPASAOĞLU, Necip; **Miras Hukuku**, 3. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1987.

KURT, Leyla Müjde; “Cenin Malvarlığı Hakları”, **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 2, Sayı 1, 2016, ss. 177-209.

KÜÇÜKAYDIN, Emine Aslı; “Mirasçı Atama”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, Cilt 75, Sayı 1, 2017, ss. 431-452.

MARAŞLI DİNÇ, Yasemin; **Miras Hukukunda Külli Halefiyet İlkesi**, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021.

OĞUZMAN, Mustafa Kemal; **Miras Hukuku**, 6. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1995.

ÖCAL APAYDIN, Bahar / **İNCE AKMAN** Nurten; “Dondurularak Saklanmış Üreme Hücresinin Eşin Ölümünden Sonra Ana Rahmine Transferi (Postmortal Dölllenme) Sonucunda Doğan Çocuğun Mirasçılığı”, **Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt XXIV, Sayı 2, 2020, ss. 63-107.

ÖZMEN, İsmail; **Açıklamalı İctihatlı Uygulamalı Tereke Hukuku Davaları**, 3. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2010.

ÖZTAN, Bilge; **Miras Hukuku (Tablolar ve Örneklerle)**, 4. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2010.

ÖZUĞUR, Ali İhsan; **Türk Medeni Kanunundan Önce ve Sonra Miras Hukuku**, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016.

PETEK, Hasan; “Mirasın Hükmen Reddi”, **Yaşar Üniversitesi E-Dergisi**, Cilt 8, Özel Sayı, 2013, ss. 2191-2236.

RUHİ, Canan / **RUHİ**, Ahmet Cemal; **Vasiyetname ve Miras Sözleşmesinden Kaynaklanan Davalar**, 3. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023.

RÜZGARESEN, Cumhur / **ERDEM**, Murat; “Terekenin İflas Hükümlerine Göre Tasfiye Sebepleri”, **Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt XV, Sayı 1-2, 2011, ss. 231 – 254.

SAATÇIOĞLU, Fuat; “Mirasın Gerçek Reddi”, **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi**, Cilt 1, Sayı 1, 2012, ss. 173-208.

SAĞLAM, İpek; “Devletin Yasal Mirasçılığı”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, Cilt 22, Sayı 3, 2016, ss. 2473-2495.

SARIHAN, Banu Bilge; “Türk Borçlar Hukukunda ve İş Hukukunda İbranın Hukuki Boyutu”, **Necmettin Erbakan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 3, Sayı 1, 2020, ss. 99-119.

SEROZAN, Rona / **ENGİN**, Baki İlkay; **Miras Hukuku**, 8. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.

ŞAHAN, Gökhan; “Mirası Reddeden Mirasçının Alacaklılarının Korunması”, **Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 15, Sayı 1, 2020, ss. 1-40.

ŞENER, Esat; **Eski ve Yeni Miras Hukuku İki Cilt Birarada**, Sevinç Matbaası, Ankara, 1981, (**Miras Hukuku**).

ŞENER, Esat; **Miras Hak ve Payları**, Seçkin Yayınevi, Ankara, 1996, (**Hak ve Paylar**).

TUNCER KAZANCI, Gamze / **ÖCAL APAYDIN**, Bahar; “Mirasçılarının Alacaklılarını Koruyan Davalar ile Tasarrufun İptali Davası İlişkisi”, **İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 2, Özel Sayı, 2015, ss. 775-808.

TURAN BAŞARA, Gamze; “Mirasçılarının Tereke Borçlarından Sorumluluğu Bağlamında Mirasbırakanın Kefalet Borcundan Sınırlı Sorumluluk”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 71, Sayı 3, 2022, ss. 1099-1123.

TURANBOY, Kürşat Nuri; “Mirasçının Alacaklılarının Korunmasında Mirasın Reddinin İptali Davasının Hukuki Niteliği ve Koşullarının Değerlendirilmesi” **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 72, Sayı 3, 2023, ss. 1559-1590.

ÜNLÜTEPE, Mustafa; **Medeni Hukuka Giriş ve Türk Medeni Kanunu’nun Başlangıç Hükümleri**, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2021.

ÜREM, Müge; “Mirası Ret Hakkının Düşmesine Sebep Olan Haller”, **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 14, Sayı 175-176, 2019, ss. 779-815.

YAVUZ, Cevdet / **AÇIKGÖZ**, Osman; “Mirasın Temsilci Aracılığıyla Reddedilmesi Halinde Özel Yetkinin Gerekli Olup Olmadığı Hususunun Öğretideki Görüşler ve Yargıtay Kararları Işığında Değerlendirilmesi”, **Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt 18, Sayı 2, 2021, ss. 677-693.

YILMAZ, Süleyman / **YILDIRIM**, Abdulkerim; **Medeni Hukuk – I**, Güncellenmiş 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2023.

ZEYTİN, Zafer / **ERGÜN**, Ömer; **Türk Medeni Hukuku**, 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2022.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

<https://mevzuat.sinerjias.com.tr/> (E.T. Şubat 2024)

<https://sozluk.gov.tr/> (E.T. Şubat 2024)

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Büşra KOÇYİĞİT

Lisans Öğrenimi / Mezuniyet : Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi / 2018

İş Deneyimi : Loras Holding A.Ş. Avukat / 2019- Halen

